

Aan de Raad van State
Afdeling Bestuursrechtspraak
Postbus 20019
2500 EA 's-Gravenhage

Zeist, 27 september 2012

Betreft: Beroep Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inzake het bestemmingsplan Vliegbasis Soesterberg (gemeente Zeist)

Geachte president,

Op 28 juni 2012 is door de gemeenteraad van Zeist het Bestemmingsplan Vliegbasis Soesterberg vastgesteld (zie ook bijlage 1: 'Vaststellingsbesluit Vliegbasis Soesterberg gemeente Zeist'). Bij de publicatie op de gemeentepagina van de Nieuwsbode van 22 augustus 2012 is het door de raad vastgestelde bestemmingsplan voor een periode van 6 weken ter inzage gelegd, waarbij belanghebbenden in de gelegenheid worden gesteld tegen het besluit van de gemeenteraad beroep aan te tekenen. Hierbij dient de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. tegen het gegeven besluit beroep aan. Eerst zal een overzicht worden gegeven van het planproces, waarna op de beroepsgronden zelf zal worden ingegaan. Die zijn zowel van procedurele als inhoudelijke aard.

1. Planproces

De in het bestemmingsplan voor de (voormalige) Vliegbasis Soesterberg beoogde ruimtelijke ontwikkeling vindt feitelijk zijn grondslag in de visie zoals deze door de Stichting Utrechts Landschap tijdens de Week van het Landschap in 2001 op het Hart van de Heuvelrug werd gepresenteerd. In de loop van de tijd waren door tal van ruimtelijke ontwikkelingen de natuurgebieden van het zuidelijk en het noordelijk gedeelte van de Utrechtse steeds meer van elkaar geïsoleerd geraakt. Teneinde nu de Utrechtse heuvelrug in ecologische zin als één geheel te laten functioneren werd tijdens de Week van het Landschap het zogenaamde 'schaakbordmodel' gelanceerd. Daarbij werd de ontwikkeling van groene projecten in het hart van de Utrechtse Heuvelrug, die essentieel werden geacht voor het ecologisch functioneren van de Utrechtse Heuvelrug als geheel, uiteindelijk betaald uit de ontwikkelingen van rode projecten (zie voor het overzicht van betrokken projecten ook bijlage 2: 'Folder Hart van de Heuvelrug'). Dat idee is uiteindelijk door de provincie Utrecht opgepakt met het Agenda 2010-project 'Hart van de Heuvelrug'. Speciaal daarvoor is toen door de Grontmij een gebiedsvisie (met bijbehorende 'Raamovereenkomst') opgesteld, die uiteindelijk in een aantal clusters (met bijbehorende clusterovereenkomsten) nader is uitgewerkt. Het grootste gedeelte van de clusters is inmiddels in een vergevorderd stadium van uitvoering, zij het dat gedeeltes van bepaalde clusters nog in een beginstadium van ontwikkeling zijn.

Toen het programma 'Hart van de Heuvelrug' eigenlijk al goed en wel in de steigers stond werd bekend dat de Vliegbasis Soesterberg haar militaire functie zou verliezen. Daarmede ontstond een unieke kans de Vliegbasis aan de natuur terug te geven. Gezien de ligging van de vliegbasis in het hart van de Heuvelrug, niet alleen vanwege de op de basis (reeds) aanwezige natuurwaarden, maar vooral ook vanwege het gegeven dat op het Vliegbasis een drietal ecologische corridors samenkomen, zou daardoor ook echt de kroon op al activiteiten in het kader van het programma 'Hart van de Heuvelrug' kunnen worden gezet.

In 2006 werd op basis van de door de betrokken overheden in de notitie 'Uitgangspunten voor een ruimtelijk plan' vastgelegde randvoorwaarden een interactief planproces opgestart om tot een nadere invulling van de vliegbasis te komen. Kern van die notitie van uitgangspunten was (helaas) dat de ontwikkeling van de vliegbasis budgetneutraal zou moeten plaatsvinden, hetgeen er in de praktijk op neer komt, dat de ontwikkeling van het groen, etc., zou moeten worden gefinancierd door rood, dus bouw van huizen of bedrijven.

Allereerst zijn toen de mogelijkheden voor de vliegbasis tezamen met burgers en belangenorganisaties verkend, hetgeen heeft geleid tot het zogenaamde 'Grijze boekje (Habiforum, 2007)'. Zelfs is op een gegeven moment een internationaal panel, het ULI, ingevlogen om een onafhankelijk advies over de toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden van de basis uit te brengen. In dat advies stond het idee centraal om van de Vliegbasis een 'Peace Park' te maken en woningbouw gezien de op de Vliegbasis aanwezige natuurwaarden alleen buiten de hekken toe te staan (zie ook het rapport: 'Vliegbasis Soesterberg Utrecht/Nederland - Advies voor een aanpak gericht op hergebruik en revitalisering (ULI, 2007)').

Teneinde tot een goed gefundeerd ruimtelijk plan te komen zijn er vervolgens diverse deelonderzoeken uitgevoerd, zoals o.a. een 'Cultuurhistorisch onderzoek (BBA, 2007)', een onderzoek naar eventuele subsidiemogelijkheden (zie ook: 'Subsidierapport Vliegbasis Soesterberg (ERAC, 2007)'), een 'Economische effectrapportage (Ecorys, 2008)', een 'Archeologisch onderzoek (BAAC, 2008)' en niet op de laatste op basis van beschikbare inventarisaties een evaluatie van aanwezige natuurwaarden (zie het rapport: 'Ecologische randvoorwaarden Vliegbasis Soesterberg (Bureau Bakker, 2006)'). Mede op verzoek van provinciale en ook lokale natuurorganisaties is uiteindelijk ook een 'Natuurvisie (Arcadis, 2007)' opgesteld.

Al die deelonderzoeken hebben uiteindelijk in 2008 tot een 'concept-Ruimtelijk plan (Programmabureau Hart van de Heuvelrug, 2008)' geleid, dat aan de inspraak werd voorgelegd. Ook door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. is toen een uitgebreide reactie op het 'concept-Ruimtelijk plan' gegeven. Kern van haar reactie was, dat zij van mening was dat het gebied eigenlijk, gezien aanwezige bijzondere natuurwaarden en ook ligging in het echte hart van de Heuvelrug, in zijn geheel aan de natuur zou moeten worden teruggegeven en dat voor de financiering daarvan alsnog op creatieve wijze naar fondsen zou moeten worden gezocht. Dat ook gezien het gegeven dat het gebied in zijn geheel deel uitmaakt van de EHS, waarvoor o.i. feitelijk de overheid de verantwoordelijkheid heeft daarvoor de financiële middelen beschikbaar te stellen.

Op basis van de op het 'concept-Ruimtelijk plan' gegeven reacties is uiteindelijk hét 'Ruimtelijk plan (Programmabureau Hart van de Heuvelrug, 2009)' opgesteld, zoals dat op 09 maart 2009 is gepresenteerd. Aan dat Ruimtelijk plan lag dan mede de zogenaamde 'EHS Saldobenadering' ten grondslag zoals deze op basis van de op dat moment beschikbare gegevens door Arcadis was opgesteld (zie ook: 'EHS Saldobenadering (Arcadis, 2009)'). Werd aanvankelijk in het concept-Ruimtelijk Plan nog uitgegaan van de bouw van 260 woningen, dat overigens aanzienlijk minder was dan het aantal van 1400 waarvan oorspronkelijk nog werd uitgegaan, in de definitieve versie was dat aantal uiteindelijk toch weer (veel) groter geworden, namelijk 440 woningen. Alvorens het plan definitief vast te stellen is nog een inspraakronde gehouden, waarop wederom door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. een uitgebreide reactie is gegeven (zie ook bijlage 3: 'Zienswijze Stichting Milieuzorg Zeist e.o. op het Ruimtelijk Plan, d.d. 30 maart 2009'). Door de bevoegde gezagen, dus de provincie Utrecht en de beide gemeenten Zeist en Soest, is het Ruimtelijk plan uiteindelijk op 11 juni 2009 ongewijzigd vastgesteld.

Op basis van het Ruimtelijk Plan voor de Vliegbasis en ook de 'EHS-Saldobenadering (Arcadis 2009)', alsmede de daaraan ten grondslag gelegen inventarisaties van Bureau Bakker, de provincie én de toen reeds beschikbare inventarisaties van het Ecologische adviesbureau Van den Bijtel¹, is door de Stichting Utrechts Landschap, de toekomstige eigenaar, in maart 2010 een 'concept-Inrichtings- en Beheerplan' voor de Vliegbasis opgesteld. Ten opzichte van het 'Ruimtelijk plan' worden daarin wel een aantal verbeteringen voorgesteld, zowel ten aanzien van de inrichting/ecologische structuur, als ook ten aanzien van het beheer, hetgeen er overigens niets aan af doet dat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. van mening is dat er met bouw van woningen op de Vliegbasis, ook al gaat dat dan om een

---

¹ Teneinde tot een goede nulmeting van de op de Vliegbasis aanwezige flora en fauna te komen heeft de provincie Utrecht alsnog gedurende 2009 en 2010 door het Ecologisch adviesbureau Van den Bijtel een 'nulmeting' laten uitvoeren.

relatief beperkte oppervlakte, toch de kans wordt gemist dit unieke natuurgebied in zijn geheel (voor het nageslacht) te behouden.

Na aanvaarding van het Ruimtelijk plan door de betrokken overheden (Provincie Utrecht, gemeenten Zeist en Soest) is allereerst door de provincie Utrecht na inspraak een 'Partiële herziening Herinrichting Vliegbasis (Provincie Utrecht, 2010)' vastgesteld, aangezien de in het Ruimtelijk plan vastgelegde ontwikkeling voor de Vliegbasis (logischerwijs) niet paste in hetgeen daartoe was vastgelegd in het Streekplan 2005-2015. Daarvoor is dan tevens een zogenaamde 'Plan-MER (TAUW, 2009)' opgesteld, mede op basis van het advies van de 'Commissie voor het m.e.r.'.

Door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. is ook op de betreffende partiële herziening van het Streekplan een uitgebreide zienswijze ingediend, waarbij zij de provincie nogmaals heeft gewezen op de kwetsbaarheid van de aan het 'Ruimtelijk plan' mede ten grondslag liggende EHS Saldobenadering, ook al aangezien er ten tijde van de opstelling van de EHS Saldobenadering in 2009 door Arcadis nog geen volledige natuurinventarisatie beschikbaar was (zie ook bijlage 4: 'Zienswijze Stichting Milieuzorg Zeist e.o. ten aanzien van de Streekplanwijziging Vliegbasis, d.d. 08 februari 2010').

Na de vaststelling van de 'Partiële herziening van het Streekplan' is t.b.v. de opstelling van een tweetal afzonderlijke bestemmingsplannen, te weten één voor het grondgebied van de gemeente Zeist en één voor het grondgebied van de gemeente Soest, door alle betrokken overheden gezamenlijk, dus door zowel de provincie Utrecht als de beide gemeenten Zeist en Soest, een zogenaamde 'Samenwerkingsovereenkomst (SOK)' overeengekomen (zie ook bijlage 5: 'SOK Vliegbasis Soesterberg'). Opmerkelijk punt daarbij is overigens dat daarin een inspanningsverplichting is opgenomen, teneinde door optimalisatie van de opbrengsten van de op de Vliegbasis beoogde rode ontwikkellocaties maximaal 10 miljoen euro extra te kunnen (in)verdienen om de verliezen die inmiddels binnen het programma 'Hart van de Heuvelrug' zijn ontstaan alsnog te kunnen dekken. Dat zou dan kunnen door bijvoorbeeld voor een andere invulling van het woningbouwprogramma te kiezen, zij het dat dat pas aan de orde komt bij de stedenbouwkundige invulling van de woningbouwlocatie(s) op de Vliegbasis.

Tevens is t.b.v. de beide bestemmingsplannen door de beide gemeenteraden gezamenlijk een zogenaamde 'Nota van Uitgangspunten bestemmingsplan Vliegbasis Soesterberg (2010)' vastgesteld.

Aangezien er voor de Vliegbasis geen volledige inventarisatie van aanwezige planten en dieren aanwezig was, dus een soort nulmeting, heeft het Programmabureau deze alsnog gedurende 2009 en 2010 door Ecologisch Adviesbureau Van den Bijtel laten opstellen (zie ook het rapport: 'Waar de leeuwerik zingt... (Van den Bijtel Ecologische onderzoek, 2011)')². Daaruit kwam naar voren dat de Vliegbasis in ecologische opzicht eigenlijk nog veel waardevoller was dan aanvankelijk uit de eerder uitgevoerde inventarisaties door Bureau Bakker naar voren kwam. In die zin zijn door het Ecologische adviesbureau Van den Bijtel ook een aantal aanbevelingen gedaan (zie overigens ook in het voorontwerpbestemmingsplan, hoofdstuk 6.9.4: Randvoorwaarden, pag. 86)³.

Op basis van het onderzoek door het Ecologisch adviesbureau Van den Bijtel is door Arcadis alsnog een actualisatie van de eerdere EHS-Saldo-benadering uit 2009 opgesteld (zie ook: 'EHS-Saldobenadering (Arcadis, 2011)'), evenals een vanuit de FFW vereiste FFW-Toets

² Overigens is van het betreffende onderzoek tot op heden alleen, althans voor zover bij de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. bekend, het eerste deel verschenen, waarin een verslag wordt gegeven van de onderzoeksopzet. Zoals ook in dat eerste deel aangegeven, zullen er uiteindelijk nog een viertal delen verschijnen, dus in totaal 5 delen, waarin afzonderlijk op zowel flora en vegetatie als bepaalde diersoortengroepen (zoogdieren, reptielen, amfibieën, vogels en insecten) zal worden ingegaan.

³ Onduidelijk blijft het overigens waarom nu net deze paragraaf met randvoorwaarden/aanbevelingen uit het vastgestelde bestemmingsplan is weggelaten, zij het wel dat in de daaraan voorafgaande paragrafen wel uitgebreider dan in het voorontwerpbestemmingsplan op de voorwaarden van zowel de gebiedsbescherming als de soortenbescherming wordt ingegaan.

(zie ook 'FFW-Toets (Arcadis, 2011)')⁴. In die herziene 'EHS-Saldobenadering', evenals de 'FFW-Toets', wordt ook van een aantal aanvullende randvoorwaarden uitgegaan (zie ook de 'EHS-Saldobenadering (Arcadis, 2011)', Hoofdstuk 2.4: 'Inrichting- en beheerplan', evenals de 'FFW-Toets (Arcadis, 2011)', Hoofdstuk 5.3: 'Voorkomen en beperken van schade' én ook hoofdstuk 6: 'Conclusies'), die uiteindelijk alsnog in zowel in het 'Inrichtings- en beheersplan' een plek zouden moeten vinden, als ook natuurlijk in het Bestemmingsplan, althans voor zover de gegeven maatregelen natuurlijk ook een ruimtelijke component in zich dragen. Duidelijk is in ieder geval dat in het definitieve 'Inrichtings- en beheersplan (Stichting Utrechts Landschap, 2011)', althans de versie zoals deze in juli 2011 door de Stuurgroep is vastgesteld, alsnog een aantal wijzigingen zijn opgenomen t.o.v. van de eerdere concept-versie van maart 2010⁵.

Inmiddels is de herziene 'EHS-Saldobenadering (Arcadis, 2011)' door GS bij besluit van 25 oktober 2011 goedgekeurd, waarbij kan worden aangetekend dat ook LNV al eerder bij brief van 17 februari 2009 daaraan haar goedkeuring had gegeven, maar dan op basis van de in 2009 eveneens door Arcadis uitgevoerde EHS-Saldobenadering. Die goedkeuring door GS heeft evenwel plaatsgevonden zonder daarbij de reacties van derde belanghebbenden op de herziene EHS-Saldobenadering in het kader van het bestemmingsplan af te wachten.

Weliswaar was ook al in 2009 in haar reactie op het 'Ruimtelijk Plan' door met name de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. reeds een groot aantal kritische kanttekeningen bij de indertijd uitgevoerde 'EHS-Saldobenadering (Arcadis, 2009)' geplaatst (zie ook de betreffende bijlage 3: 'Reactie Stichting Milieuzorg Zeist e.o. op het Ruimtelijk Plan'), maar door de betrokken overheden is daar toen niet tot nauwelijks in inhoudelijke zin op ingegaan. Daar komt dan nog bij dat het door het uitgevoerde nadere natuuronderzoek door Ecologisch Adviesbureau Van den Bijtel inmiddels duidelijk was dat de natuur op de Vliegbasis veel waardevoller was dan aanvankelijk op basis van het ecologisch onderzoek door Bureau Bakker aangenomen, waarmee in het besluit van GS o.i. toch onvoldoende rekening is gehouden⁶.

Mede op basis van de 'PlanMER (TAUW, 2009)', zoals deze in het kader van de Streekplanherziening is opgesteld, is ook door TAUW een notitie opgesteld, getiteld: 'Besluitm.e.r. bestemmingsplannen Herinrichting Vliegbasis Soesterberg (TAUW, 2011)', waarin met name wordt ingegaan op de nadere vragen zoals deze uit het advies van de 'Commissie voor het m.e.r.' ten aanzien van de PlanMER naar voren kwamen. De betreffende notitie vormt uiteindelijk tezamen met de PlanMER het 'BesluitMER' (zie ook het Bestemmingsplan Vliegbasis, Toelichting, pag. 67).

Mede op basis van het 'BesluitMER', evenals het/de mede daaraan ten grondslag liggende onderzoek/planvormen, heeft de 'Commissie voor het m.e.r.' op 25 augustus 2011 haar Toetsingsadvies uitgebracht, waarbij zij alsnog een aantal aanbevelingen doet (zie ook: 'Bestemmingsplannen herinrichting vliegbasis Soesterberg - Toetsingsadvies over het mer (Commissie voor het mer, 2011)').

Uiteindelijk is in de periode juni/juli 2011 een tweetal afzonderlijke Voorontwerp-Bestemmingsplannen ter inzage gelegd, dus zowel een plan voor het deelgebied van de gemeente Zeist als Soest⁷. Mede n.a.v. de ingebrachte inspraakreacties en ook de reacties in het kader van het 'Bro art. 10 Overleg' is het plan niet alleen geactualiseerd, maar ook op

⁴ Overigens blijkt uit o.a. de herziene 'EHS-Saldobenadering (Arcadis, 2011)', dat de oppervlakte natuur toch groter is dan waarvan in het 'Ruimtelijk plan' en ook de 'EHS-Saldobenadering (Arcadis 2009)' nog werd uitgegaan (zie in deze ook: 'EHS-Saldo-benadering (Arcadis, 2011)', Tabel 4.4: Oppervlakten bos en grasland').

⁵ Overigens zit er in de versie van juli 2011 nog wel een enkele storende fouten, zoals op pag. 41 waar wordt aangegeven dat het gedeelte van de landingsbaan ter hoogte van de nieuwe woonwijk *buiten* het broedseizoen (15 maart tot 15 juli) is gesloten en daarbuiten opengesteld voor langzaam verkeer, terwijl dat natuurlijk logischerwijs tijdens het broedseizoen moet zijn.

⁶ De belangrijkste reden voor het toch grote verschil tussen de uitkomsten van het natuuronderzoek door Bureau Bakker en dat van Ecologisch adviesbureau Van den Bijtel is vermoedelijk daarin gelegen, dat Bureau Bakker vanwege beperkte toegankelijkheid Vliegbasis voornamelijk diende uit te gaan van reeds beschikbare gegevens, terwijl door Bureau Van den Bijtel een uitvoerige (en jaarronde) veldinventarisatie is uitgevoerd.

⁷ Gezien de grote overlap waren de eerste 6 hoofdstukken van beide voorontwerp-bestemmingsplannen overigens gelijklopend.

punten bijgesteld (zie voor nadere details ook de betreffende: 'Nota van Inspraak en vooroverleg art. 3.1.1. Bro'). Zo worden er mede n.a.v. de inspraakreacties van zowel de Stichting Utrecht Landschap als de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. nu ook binnen de bestemming 'Natuur' rustgebieden aangegeven (zie ook op de Plankaart de aanduiding: 'specifieke vorm van natuur - rust (sn-rt)'), zij het dat het de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. nog niet altijd expliciet duidelijk is waar deze dan zijn gelegen, met name op de Plankaart/Verbeelding van de gemeente Soest. Daarnaast is eveneens aan de bestemming 'Woongebied' ten noorden van het bedrijventerrein Soesterberg-Noord in de gegeven doeleindenbeschrijving alsnog opgenomen dat de aldaar beoogde groenvoorzieningen mede op de aanwezige natuurwaarden dient te worden afgestemd⁸.

Vervolgens is door de gemeenten Soest en Zeist in de periode nov/dec 2011 het Ontwerpbestemmingsplan voor het indienen van zienswijzen ter inzage gelegd, wederom ieder afzonderlijk voor hun eigen deelgebied. Zowel wat betreft het bestemmingsplangedeelte van de gemeente Soest, als Zeist is daarop door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. een uitgebreide zienswijze ingediend (zie voor zienswijze op Bp Soest ook bijlage 6: 'Zienswijze Stichting Milieuzorg Zeist e.o. op het ontwerp-bestemmingsplan Vliegbasis, gemeente Zeist'). Na het verstrijken van de termijn voor het indienen van zienswijzen is aan de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. nog door de beide gemeenten een usb-stick toegestuurd, waarop als bestanden zowel een verslag van de onderzoeksopzet van het natuuronderzoek door het Ecologische Adviesbureau Van den Bijtel was opgenomen, als ook de verspreidingskaarten van voorkomende (beschermd) soorten. Een en ander mede n.a.v. een daartoe in de zienswijze van de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. gedane opmerking (zie hiertoe ook de betreffende bijlage 6: 'Zienswijze Stichting Milieuzorg Zeist e.o. op het bestemmingsplan Vliegbasis, gemeente Zeist', voetnoot 1 op pag. 3). Daarbij werd de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. gedurende een termijn van twee weken in de gelegenheid gesteld een aanvullende zienswijze in te dienen, waarvan zij ook gebruik heeft gemaakt (zie ook bijlage 7: 'Aanvullende zienswijze Stichting Milieuzorg Zeist e.o. natuuronderzoek Vliegbasis'). Door de afzonderlijke gemeenten is uiteindelijk met betrekking tot de ingebrachte zienswijzen een zogenaamde 'Nota van Zienswijzen' opgesteld (zie ook bijlage 8: 'Nota van Zienswijzen', gemeente Zeist). Na vaststelling van de beide bestemmingsplannen door zowel de gemeenteraden van Soest (op 21 juni 2012) als Zeist (op 28 juni 2012) heeft de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. besloten tegen beide bestemmingsplannen, ook gezien de daarmee gepaard gaande aantasting van natuurwaarden, beroep aan te tekenen⁹. Dat overigens ook aangezien beide bestemmingsplannen feitelijk niet los van elkaar kunnen worden gezien, alleen al door de opgestelde EHS-Saldobenadering die zich over beide bestemmingsplannen uitstrekt.

Voorts is inmiddels ook door de Provincie Utrecht op basis van de 'FFW-Toets (Arcadis, 2011)' in mei 2011 een aanvraag voor een Ontheffing FFW bij met Min. van E, L&I zijn gedaan. Op 26 januari 2012 is deze Ontheffing FFW verleend (zie ook bijlage 9: 'Ontheffing FF/2011/0214 (Dienst Regelingen, 2012)'). Aangezien de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. daar pas achter kwam op basis van de zogenaamde 'Nota van Zienswijzen', heeft zij daartegen meteen bezwaar bij de Dienst Regelingen aangetekend (zie ook bijlage 10: 'Bezwaarschrift Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inzake FFW'), waarbij zij zich wat de overschrijding van de termijn betreft heeft beroepen op het uit de jurisprudentie voorkomende verschoning van de gegeven termijn van twee weken, aangezien de besluiten van E, L&I niet op de gebruikelijke wijze worden gepubliceerd. Toch is zij door de Dienst Regelingen in haar bezwaar niet ontvankelijk verklaard (zie ook bijlage 11: 'Besluit LNV op bezwaarschrift Stichting Milieuzorg Zeist e.o.').

⁸ Dat geldt dan in het bijzonder voor het bestemmingsplangedeelte van de gemeente Soest, aangezien voor het Zeister gedeelte al wel dienaangaande in het voorontwerp-bestemmingsplan voor het groen binnen de bestemming 'Woongebied' een nadere specificering ten aanzien van de bescherming van aanwezige natuurwaarden was opgenomen.

⁹ Door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. is bij schrijven van 12 september 2012 bij de Raad van State beroep tegen het bestemmingsplan Vliegbasis Soesterberg (gemeente Soest) aangetekend, hetgeen inmiddels onder nummer 201208983 is geregistreerd.

Belangrijk punt bij de aanvaardbaarheid van het bestemmingsplan is natuurlijk allereerst of de voor de Vliegbasis in de voorliggende bestemmingsplannen opgenomen ruimtelijke ontwikkelingen vanuit de gegeven (wettelijke) beleidskaders wel aanvaardbaar moeten worden geacht en voor zover dat het geval is hoe dan de uit diverse kaders/toetsingen voortkomende randvoorwaarden uiteindelijk, voor zover daar natuurlijk een ruimtelijke component aanzit, ook op zorgvuldige wijze in het bestemmingsplan en dan in het bijzonder de plankaart en de voorschriften zijn vertaald. Dat geldt o.i. dan in het bijzonder voor de randvoorwaarden/aanbevelingen, zoals deze uit de herziene 'EHS-Saldobenadering (Arcadis, 2011)' en de 'FFW-Toets (Arcadis, 2011)' voortkomen, evenals uit het (mede daarvan afgeleide en herziene) 'Inrichtings- en beheerplan (Stichting Utrechts Landschap, 2011)'. Voorts geldt dat ook ten aanzien van de uit het 'PlanMER (TAUW, 2010)', het 'Besluit-MER (TAUW, 2011)' en de uit het 'Toetsingadvies (Commissie voor het m.e.r. (2011))' voortkomende voorwaarden/ aanbevelingen, evenals uit de akoestische onderzoeken zoals deze in 2011 door de MDZOU zijn uitgevoerd.

2. Beroepsgronden

In dit hoofdstuk zal op de beroepsgronden worden ingegaan. Daarbij zal eerst op een aantal (meer) procedurele beroepsgronden worden ingegaan, waarna de inhoudelijke beroepsgronden aan de orde worden gesteld.

2.1 Procedurele beroepsgronden

Ten aanzien van de procedurele aspecten wil de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. er toch een aantal zaken uitlichten. Dat betreft allereerst de ligging van de Vliegbasis binnen het echte hart van de Utrechtse Heuvelrug en de wijze waarop binnen het project: 'Hart van de Heuvelrug' is omgegaan met de binnen dat gebied aanwezige bestaande natuurwaarden. Teneinde het Agenda 2010 programma 'Hart van de Heuvelrug' in goede banen te leiden, zijn daartoe indertijd in het Streekplan 2005-2015 een aantal belangrijke randvoorwaarden opgenomen (zie hiertoe het: 'Streekplan 2005-2015', hoofdstuk 14.4: 'Inzet van rechtstreeks aan het Streekplan gekoppelde instrumenten' en dan de paragraaf: 'Specifieke uitwerkingsregeling Hart van de Heuvelrug'). Daarbij is o.a. ten aanzien van de rode projecten aangegeven, dat ze concreet de aanwezige natuurlijke en landschappelijke kwaliteiten dienen te respecteren en deze zo mogelijk verder te ontwikkelen, evenals dat rode projecten geen aanslag mogen betekenen op de kwaliteiten van het gebied van Hart van de Heuvelrug en zo de winst van groene projecten teniet te doen. Alhoewel de Vliegbasis dan formeel geen deel uitmaakt van het programma Hart van de Heuvelrug, moet zij voor het slagen daarvan wel cruciaal worden geacht, aangezien aldaar de drie corridors bij elkaar komen die bij het programma 'Hart van de Heuvelrug' centraal staan. Juist om zorgvuldig met de binnen het hart van de Heuvelrug aanwezige natuurwaarden om te kunnen gaan heeft de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. er daarbij vanaf het begin dan ook voor gepleit eerst een uitgebreide natuurinventarisatie te doen en dan op basis van een mede daarop gebaseerde landschapsecologische analyse een algehele Natuurvisie op te stellen. Pas dan was het o.i. mogelijk geweest bij het gehele programma Hart van de Heuvelrug ook daadwerkelijk zorgvuldige keuzen te maken.

Bezien we dan vanuit dat perspectief de thans voorgestane ruimtelijke ontwikkeling van de Vliegbasis dan heeft men eigenlijk nog voordat daadwerkelijk de natuurwaarden van de Vliegbasis in beeld waren gebracht bepaald dat hoe dan ook de kosten voor de aankoop en inrichting van de Vliegbasis door bepaalde ruimtelijke ontwikkelingen op de Vliegbasis zelf zouden moeten worden terugbetaald. In een latere fase heeft men dan wel een natuuronderzoek (inclusief kwetsbaarheidsanalyse) door Bureau Bakker laten doen, waardoor het rode programmam op de Vliegbasis wel is bijgesteld, maar ook daarbij ging het toch, mede vanwege de beperkte toegankelijkheid, om een beperkt onderzoek. Toch is dat onderzoek als basis gebruikt voor de 'EHS-Saldobenadering (Arcadis, 2009)', evenals de ruimtelijke keuzen die uiteindelijk met de vaststelling van het Ruimtelijke plan in 2009 zijn vastgelegd. Pas later heeft de provincie/het Programmabureau Hart van de Heuvelrug besloten door het Ecologische Adviesbureau Van den Bijtel een 'nul-meting' van de op de Vliegbasis aanwezige flora en fauna te laten uitvoeren. Alhoewel voor zover bij de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. bekend van de over dat natuuronderzoek te publiceren vijftal onderzoeksrapporten er tot op heden (pas) deel 1 is verschenen, namelijk dat m.b.t. de

onderzoeksopzet (zie ook het rapport: 'Waar de leeuwerik zingt... - Onderzoek naar de natuurwaarden van de voormalige Vliegbasis Soesterberg (Ecologisch adviesbureau Van den Bijtel, 2011)', Deel 1: Gebied, weer, methode'), is toch al wel bekend dat de Vliegbasis, mede vanwege de schaal van de aldaar aanwezige droge schraalgraslanden, als ook de variatie aan aanwezige habitats (grasland, heide, bos), als uniek voor de Utrechtse Heuvelrug en in zekere zin ook voor Nederland als geheel dient te worden beschouwd. Was men eerder op de hoogte geweest van de unieke natuurwaarden van de Vliegbasis dan was dit gebied naar de overtuiging van de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. zeker voorgedragen als Natura 2000-gebied en had men dus feitelijk alles in het werk gesteld om aanwezige hoge natuurwaarden in stand te houden en waar mogelijk deze verder te ontwikkelen¹⁰. Weliswaar heeft het Programmabureau Hart van de Heuvelrug uiteindelijk alsnog op basis van de uitgevoerde 'nulmeting' een herziene 'EHS-Saldobenadering (Arcadis, 2011)' laten opstellen, maar ook daarbij was de in het ruimtelijk plan gegeven rode ontwikkeling o.i. toch eerder het primaire uitgangspunt dan dat men ook daadwerkelijk heeft getoetst of bepaalde ruimtelijke ontwikkelingen gezien aanwezige hoge natuurwaarden op een bepaalde plek überhaupt wel aanvaardbaar moeten worden geacht. Juist als men vanuit een breder perspectief had gekeken en met name ook vanaf het begin met aanwezige hoge natuurwaarden rekening had gehouden dan had men er (naar verwachting) voor gekozen in ieder geval de Vliegbasis vrij te houden van ruimtelijke ontwikkelingen (zie overigens ook het advies van het ULI). Gezien deze hele gang van zaken is de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dan ook van mening dat het grote aantal besluiten zoals deze in het kader van de Vliegbasis zijn genomen en dus ook het thans voorliggende bestemmingsplan uiteindelijk onzorgvuldig is voorbereid (zie ook Awb, Afdeling 3:2, art. 3:2).

Een ander procedureel punt is het gegeven dat nu feitelijk door beide gemeenten Soest en Zeist ieder afzonderlijk een apart bestemmingsplan is opgesteld, terwijl het feitelijk om één gebied gaat met ook één EHS-Saldobenadering. Juist ook gezien de onderlinge samenhang had het voor de hand gelegen dat door de provincie, die thans ook de eigenaar is, één inpassingsplan voor Vliegbasis was gemaakt¹¹. Dan had o.i. ook beter kunnen worden geborgd dat als bepaalde ontwikkelingen binnen het grondgebied van de ene gemeente plaatsvinden, die een bepaald effect op de natuur hebben, deze ook - indien noodzakelijk en voor zover überhaupt natuurlijk mogelijk - op het grondgebied van de andere gemeente kunnen worden gecompenseerd. Juist aangezien de EHS-Saldobenadering vanuit het perspectief van de Vliegbasis als geheel is bezien en dus niet vanuit het perspectief van de afzonderlijke deelgebieden van beide gemeenten, dienen eventuele rode ontwikkelingen ook vanuit dat perspectief te worden beoordeeld, hetgeen o.i. met twee afzonderlijke bestemmingsplannen (vrijwel) onmogelijk is.

Weliswaar is dan door de Stichting Utrechts Landschap een 'Inrichtings- en beheersplan Vliegbasis Soesterberg (SUL, 2011)' opgesteld, waarvan het concept n.a.v. de 'EHS-Saldobenadering (Arcadis, 2011)' ook nog is bijgesteld, maar biedt het voorliggende bestemmingsplan o.i. toch onvoldoende waarborgen, dus zekerheid, dat de daarin opgenomen inrichtings- en beheersmaatregelen, die toch in de 'EHS-Saldobenadering (Arcadis, 2011)' als een belangrijke voorwaarden zijn aangegeven om (uiteindelijk) een positieve natuurbalans te kunnen bereiken, ook daadwerkelijk zullen worden uitgevoerd. Daarnaast blijft het o.i. volledig onduidelijk dat als uit de (toegezegde) monitoring van de natuur uiteindelijk blijkt dat door de ruimtelijke ontwikkelingen (woningbouw, recreatie, etc.) die het bestemmingsplan mogelijk maakt de effecten op de natuur toch negatiever zijn dan aanvankelijk in de EHS-Saldobenadering verondersteld, hetzij dat de in Saldobenadering als voorwaardelijk aangenomen kwaliteitssprong voor de natuur op basis van de te nemen

¹⁰ Overigens heeft de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. in het kader van de procedure tot aanwijzing van de Veluwe als Natura-2000 gebied een zienswijze ingebracht, waarin zij op basis van aanwezige habitats, maar ook gezien de geomorfologische eenheid die de Utrechtse Heuvelrug feitelijk met de Veluwe vormt, beargumenteerd aangegeven waarom de Utrechtse Heuvelrug alsnog in haar geheel als Natura 2000 gebied zou moeten worden aangewezen.

¹¹ Juist de nieuwe Wro maakt het mogelijk dat ook juist door de provincie in de vorm van een inpassingsplan een meer integraal ro-plan kan worden gemaakt (zie met name ook de nieuwe Wro, art. 3.26), althans indien een provinciaal belang in het geding is, wat in het voorkomende geval gezien aanwezige natuurwaarden o.i. zeker het geval is.

inrichtings- en beheersmaatregelen uiteindelijk toch minder voordelig uitpakt dan waarvan is uitgegaan, hoe dan alsnog een bijstelling van het rode programma en/of inrichting/beheer zal kunnen plaatsvinden¹².

In procedurele zin acht de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. het verder een punt, dat men ten aanzien van de kosten die uiteindelijk uit de rode ontwikkelingen dienen te worden betaald, niet alleen de kosten voor de aankoop en herinrichting van de natuur heeft meegenomen, maar feitelijk ook de kosten voor de noodzakelijke bodemsanering en met name ook die voor de beoogde recreatieve voorzieningen (zie hiertoe ook het 'Ruimtelijk Plan (Programmabureau, 2009), de tabel op pag. 64). Het gevolg van een ander is o.i. dat uiteindelijk daardoor een veel groter beslag op de natuur dient te worden gedaan dan noodzakelijk is. Dat geldt verder natuurlijk ook voor de voorwaarde zoals deze later in de 'Samenwerkingsovereenkomst Vliegbasis Soesterberg (SOK)' is opgenomen en waarbij is aangegeven dat bij de ontwikkeling van de Vliegbasis ook nog zo'n 10 miljoen euro dient te worden verdiend voor de tekorten zoals deze over het programma Hart van de Heuvelrug als geheel zijn ontstaan. Feitelijk maakt dat duidelijk dat men kennelijk op de Vliegbasis eenvoudigweg met een veel kleinere oppervlakte aan rood had kunnen volstaan dan waarvan aanvankelijk in het Ruimtelijk plan is uitgegaan, dat natuurlijk ook vanuit het gegeven dat de EHS-Saldobenadering (al) zo kwetsbaar is, evenals dat het gebied van de Vliegbasis als een van de waardevolste, zo niet hét waardevolste natuurgebied van de Utrechtse Heuvelrug moet worden beschouwd, waar zelfs soorten voorkomen die voor Nederland als geheel uniek zijn

Zoals ook in het raadsbesluit aangegeven is in de grondexploitatie van het bestemmingsplan op een andere wijze voorzien. Nu is in de 'Samenwerkingsovereenkomst Vliegbasis Soesterberg' wel een bepaalde exploitatie opgenomen voor de 1e fase, waarbij ook een verdeling van risico's over afzonderlijke partners is aangegeven, maar deze exploitatie is feitelijk gericht op het plangebied als totaal. Juist ook om te waarborgen dat in de in het plan voorgenomen ontwikkelingen ook uitvoerbaar moeten worden geacht, had het o.i. toch voor hand gelegen dat per bestemmingsplan juist wel een afzonderlijk exploitatieplan was overlegd, waarbij dan eveneens was aangegeven hoe uiteindelijk de verevening van kosten plaatsvindt. Zo gaat het bij elk bestemmingsplan afzonderlijk immers niet alleen over andere oppervlakten, maar ook over andere rode ontwikkelingen (vergelijk o.a. de eisen ten aanzien van de woningdifferentiatie in de beide betrokken gemeenten), dus ook verschillende kosten en dus opbrengsten. Meer in het bijzonder speelt mogelijk ook de woningmarkt een belangrijke rol, die zoals bekend thans, zeker voor duurdere woningen, volledig stil ligt, hetgeen ook nog eens duidelijk maakt hoe belangrijk een sluitende exploitatie wel degelijk moet worden geacht. Dat ook vanuit het gegeven dat in het plan al wel voor bepaalde gedeelten een globale woonbestemming is gegeven, maar feitelijk totaal onduidelijk blijft hoe de verkaveling en dus opbrengsten zullen zijn. Ook in die is o.i. het voorliggende bestemmingsplan dus onzorgvuldig voorbereid.

2.2 Inhoudelijke beroepsgronden

Hierbij zal eerst een korte karakteristiek van het plangebied van de Vliegbasis worden gegeven, alvorens op de inhoudelijke beroepsgronden zelf zal worden ingegaan. Bij de behandeling van de inhoudelijke beroepsgronden zal in lijn met de Toelichting eerst op relevante beleidskaders worden ingegaan alvorens de toetsing daaraan zal plaatsvinden. Daarna zal voor zover aan de orde ook nog op de Plankaart/Verbeelding en Planregels worden ingegaan. Voor zover relevant zal bij de behandeling van de inhoudelijke beroepsgronden tevens op de dienaangaande gegeven reactie van de gemeente in de 'Nota van Zienswijzen' worden ingegaan.

2.2.1. Korte karakteristiek van het plangebied

Met name in het door het Ecologisch adviesbureau Van den Bijtel uitgevoerde Ecologische onderzoek wordt een meer uitvoerige beschrijving van het plangebied gegeven (zie ook:

¹² Op de meer inhoudelijke aspecten van de door Arcadis uitgevoerde EHS-Saldobenadering zal in hoofdstuk 2.2: Inhoudelijke beroepsgronden' nader worden ingegaan.

'Waar de leeuwerik zingt.....(Ecologisch Adviesbureau Van den Bijtel, 2011)'. Aangezien daarvan op dit moment voor zover bij de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. bekend alleen deel 1, waarin met name op de onderzoeksopzet wordt ingegaan, is gepubliceerd, wordt voor een beeld van de unieke natuurwaarden van de Vliegbasis met name verwezen naar de publicatie zoals deze eerder door de provincie Utrecht is uitgebracht (zie ook bijlage 12: 'Ecologisch advies Vliegbasis (Provincie Utrecht, 2003)').

Het gebied ligt feitelijk midden op de Utrechtse Heuvelrug. De Utrechtse Heuvelrug is ontstaan ten tijde van de een na laatste ijstijd, waarbij aan de zuidelijke flanken door het smeltende ijs enorme zogenaamde spoelzandwaaiers/sandrs zijn ontstaan, die met name op de Vliegbasis nog heel goed als geomorfologische structuur herkenbaar aanwezig zijn. Tijdens de laatste ijstijd zijn met name aan de randen van de Utrechtse Heuvelrug zogenaamde gordeldekzandruggen afgezet, die aan randzones van de Vliegbasis nog herkenbaar aanwezig zijn. Op vele plekken zijn tijdens de Middeleeuwen, waarin grote gedeelte van de Utrechtse Heuvelrug zijn ontbost, ter plaatse van met name de eerder afgezette dekzanden uitgestrekte stuifzandcomplexen met karakteristieke planten en dieren ontstaan.

Gezien de aanwezigheid van de uitgestrekte spoelzandwaaier heeft men waarschijnlijk juist deze plek uitgekozen om daar als eerste van Nederland een (militair) Vliegveld te vestigen. Gezien de eisen die aan het Vliegveld werden gesteld is daar decennia lang een specifiek maaibeheer toegepast, waarbij feitelijk de op de Vliegbasis aanwezige unieke flora en fauna is ontstaan. Daarbij gaat het dan in eerste instantie om uitgestrekte droge schraalgraslanden, pleksgewijs gemengd met heide, met daarnaast op bepaalde plekken meer aaneengesloten heide en met name aan de randen opgaand bos, waaronder ook (zeer) oude eikenstrubbenbos.

Wat betreft de aanwezige droge schraalgraslanden, die overigens uit meerdere vegetatietypen bestaan, gaat het dan om karakteristieke (korst)mossen, o.a. Knobbelig heidestaartje, een groot aantal zeldzame paddenstoelen, zoals de (heksenkringen van de) Sneeuwklotsatijnzwam, de Sikkelkoraalzwam, evenals vele voor dit milieu karakteristieke wasplaten (o.a. Trechterwasplaat, Geelvoetwasplaat), (zeer) zeldzame varens (o.a. Gelobde maanvaren), diverse Rode-lijst-plantensoorten als Echt duizendguldenkruid en ook de Kleine steentijm, grote aantallen vlinders, zoals o.a. de Kommavlinder met (waarschijnlijk) de grootste populatie van heel Europa, maar ook beschermde soorten als het Heideblauwtje, diverse sprinkhanen, als het Zoemertje, het Schavertje, maar ook de relatief zeldzame Blauwvleugelsprinkhaan (zie overigens m.b.t. insectenrijkdom Vliegbasis ook bijlage 13: 'Drie nieuwe bronswespen gevonden op de Vliegbasis Soesterberg (Zeegers, G., 2012)'). Karakteristiek voor de droge schraalgraslanden op de Vliegbasis zijn verder natuurlijk de relatief grote (bron)populaties aan voor open gebied karakteristieke vogelsoorten, zoals de Veldleeuwerik (ongeveer 170 paar!), de Roodborsttapuit en zelfs de Tapuit. Behalve de schraalgraslanden komen op de vliegbasis ook aan met name de randen van het open centrale gebied structuurrijke heiden voor, met karakteristiek soorten als de zandhagedis, maar ook de levendbarende hagedis. Tenslotte komen er ook opgaande bossen voor, waarvan dan in het bijzonder het opgaande eikenstrubbenbos kunnen worden genoemd met de aldaar voorkomende diverse zeldzame korstmossen, maar ook in de andere bossen komen tal van bijzondere soorten voor, zoals o.a. specifiek aan naaldbos gebonden paddenstoelen (o.a. de Larixridderzwam, Dennenslijmkop en de Duivelsbroodrussula (inclusief zeer zeldzame groene vorm (f. viridis)). Daarnaast komen op de Vliegbasis ook tal van roofvogels voor en ook de (beschermde) Das, de Boommarter en diverse vleermuissoorten (o.a. Grootoorvleermuis), waarvan een aantal in de op de Vliegbasis aanwezige bunkers en shelters hun winterverblijfplaatsen hebben.

Gezien de enorme diversiteit aan soorten, evenals de relatieve grote aantallen waarmee zij op de Vliegbasis voorkomen, gaat het dus om een uniek natuurgebied, dat in die zin zijn weerga binnen de provincie Utrecht en mogelijk binnen Nederland niet kent.

2.2.2. Toetsing aan relevante beleidskaders

In het navolgende zal eerst op de diverse in de Toelichting op het bestemmingsplan gegeven beleidskaders worden ingegaan, alvorens de toekomstige situatie aan de orde wordt gesteld.

Vervolgens zal nader op de diverse planologische en milieuaspecten worden ingegaan, voor zover ze o.i. althans voor de toetsing relevant moeten geacht, als ook de economische uitvoerbaarheid van de plannen.

2.2.2.1. Beleidskaders

Zoals ook hiervoor al aangegeven wordt in de Toelichting allereerst een overzicht gegeven van relevante beleidskaders. Voor zover relevant zal daar nog kort bij worden stilgestaan.

Rijksbeleid

Nota Ruimte

Hierbij is het voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. de vraag of hier toch niet veel uitgebreider bij de kaders voor met name de EHS-Saldobenadering had moeten worden stilgestaan, zoals deze in de Nota Ruimte zijn gecodificeerd (zie ook de Nota Ruimte, hoofdstuk 3.3.5.4: 'EHS-Saldobenadering')¹³. De toetsing aan de EHS-Saldobenadering moet immers met name relevant worden geacht of de op basis van het bestemmingsplan toegestane rode ontwikkelingen uiteindelijk wel de toets der kritiek kunnen doorstaan.

Ontwerp-Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte 2011

Zoals in de toelichting aangegeven, zal op basis van de nieuwe 'Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte' niet alleen een aantal regimes in het landschaps- en natuurdomein fors worden ingeperkt, althans op rijksniveau, ook zullen een groot aantal verantwoordelijkheden nu bij de provincies (en ook gemeenten) komen te liggen, zoals die ten aanzien van de Nationale Landschappen en ook de EHS en dat alles met een bovenproportionele bezuiniging van 72% (zie hiertoe ook de afspraken in het zogenaamde 'Bestuursakkoord, Deelakkoord Natuur')¹⁴. Gelukkig zijn een aantal partijen in de Tweede Kamer nu met een initiatief wetsvoorstel: 'Mooi Nederland' gekomen, teneinde nog wel de EHS te voltooien zoals deze aanvankelijk was voorgenomen¹⁵. In die zin hoopt de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dat er alsnog een financiering kan worden gevonden om de Vliegbasis als geheel als natuurparel aan de natuur te kunnen teruggeven.

Zoals bekend is de 'Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte' inmiddels vrijwel ongewijzigd vastgesteld, waarbij (gelukkig) wel de toetsingskaders voor de EHS in stand zijn gebleven.

Provinciaal beleid

Streekplan Utrecht 2005-2015

In dit hoofdstuk wordt o.a. stilgestaan bij de Streekplanherziening voor de Vliegbasis, zoals deze op 31 mei 2010 door Provinciale Staten is vastgesteld, dat mede op basis van de zogenaamde 'Plan-MER (TAUW, 2009)'.

Zoals ook hierboven al aangegeven is door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. indertijd een zienswijze ingediend op de betreffende Streekplanherziening, evenals de onderliggende 'Plan-MER'. Daarbij heeft zij er o.a. haar grote bezwaren naar voren gebracht tegen de op de bijbehorende plankaart aangegeven aanduiding 'Recreatieve uitloopstrook', juist ook vanwege de hier aanwezige natuurwaarden.

Nu is uit zowel het ecologisch onderzoek door het Ecologisch adviesbureau Van den Bijtel uit 2009 en 2010 naar voren gekomen, evenals uit de daarvan afgeleide 'EHS-Saldobenadering (Arcadis, 2011)', alsook uit de 'FFW-Toets (Arcadis, 2011)', dat de natuurwaarden in het plangebied toch aanzienlijk hoger zijn dan nog in het natuuronderzoek van Bureau Bakker uit 2006 was voorzien, dat op haar beurt weer de basis vormde voor zowel de 'Natuurvisie (Arcadis, 2007)', als de 'EHS-Saldobenadering (Arcadis, 2009)'. Aangezien ook de 'Plan-

¹³ In het ontwerp-bestemmingsplan wordt daar overigens wel uitgebreider in het hoofdstuk 6.9.2: 'Gebiedsbescherming' bij stilgestaan, dat mede n.a.v. hetgeen daarover in de 'Spelregels EHS (LNV, 2007)' is aangegeven.

¹⁴ Overigens zijn de gegeven bezuinigingen in het 'Lenteakkoord' alsnog met 200 miljoen teruggebracht, zodat er niet 600 miljoen maar 400 miljoen dient te worden bezuinigd.

¹⁵ Zie overigens ook de afspraken die tussen vijf politieke partijen in de Tweede Kamer in het Lenteakkoord zijn gemaakt m.b.t. natuur (en landschap).

MER' toch voornamelijk, althans de daarin opgenomen conclusies ten aanzien van de natuur, op de 'EHS Saldobenadering (Arcadis, 2009)' was gebaseerd, is het dus allereerst de vraag of die 'Plan-MER' wat dat betreft dus niet alsnog zou moeten worden herzien. Meer in het bijzonder is met name het gebied tussen de toekomstige woonwijk en de landingsbaan overeenkomstig het uitgevoerde ecologische onderzoek door Ecologische adviesbureau Van den Bijtel nog veel gevoeliger voor recreatie dan aanvankelijk door de betrokken overheden bij het Ruimtelijke plan verondersteld, o.a. vanwege het voorkomen van de Veldleeuwerik, en in die zin is het voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dan ook de vraag of ook de Streekplanherziening niet alsnog dienaangaande dient te worden bijgesteld. In de 'Nota van Zienswijzen' wordt (onder nummer 8) dienaangaande aangegeven dat niet de gemeente maar de provincie Utrecht met betrekking tot betreffende Streekplanwijziging het bevoegde gezag is, maar waar het de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. hier omgaat is dat zij in haar zienswijze m.b.t. Streekplanuitwerking de provincie reeds heeft gewezen op bijzondere natuurwaarden Vliegbasis en negatieve gevolgen van de daarin opgenomen aanduidingen, maar dat zij daarin toen geen aanleiding heeft gezien de Streekplanwijziging te herzien. Als nu een bestemmingsplan wordt vastgesteld dat mede op die Streekplanwijziging is gebaseerd en wordt geconcludeerd dat dat daarmee niet in strijd is, dan is dat wellicht in juridisch-planologisch zin juist, maar als die Streekplanwijziging feitelijk onzorgvuldig is voorbereid, dan vindt dat uiteraard als vanzelfsprekend ook zijn doorwerking in conclusies zoals deze dienaangaande in voorliggend bestemmingsplan worden getrokken.

Toekomstvisie 2040/Voorontwerp-Structuurvisie provincie Utrecht 2013-20125

In ieder geval waardeert de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dat ook aan deze beide visies in het bestemmingsplan aandacht wordt gegeven, ook al is de Structuurvisie 2013-2025 dan nog in ontwikkeling. Duidelijk is in ieder geval dat de provincie hoog wil inzetten op duurzaamheid en eveneens beoogt met de zogenaamde 'Kwaliteitsgidsen landschappen' een kwaliteitsimpuls aan het landelijke gebied te geven.

Regionaal beleid

Hier wordt bij een relatief groot aantal beleidskaders stilgestaan, waaronder het: 'Ruimtelijk plan Vliegbasis Soesterberg' en ook de 'Energievisie 1e fase Vliegbasis Soesterberg', waarbij een aantal energieconcepten wordt gegeven teneinde de woningen op de vliegbasis op een 'energiepositieve' manier te kunnen realiseren.

Meer in het bijzonder heeft de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. op vele van de onder Regionaal beleid aangegeven beleidsdocumenten een inspraakreactie of zienswijze ingediend, zoals ook de 'Gebiedsvisie Heel de Heuvelrug', zij het dat deze reacties (helaas) zelden of nooit tot een bijstelling van de betreffende planvormen hebben geleid. Juist om tot een zorgvuldige afweging van activiteiten te komen heeft de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. er altijd voor gepleit voor de Utrechtse Heuvelrug als geheel op basis beschikbare en/of nog nader aanvullend uit te voeren natuurinventarisaties een integrale natuurvisie op te stellen, teneinde zo tot een zorgvuldige zonering van doelen/functionies te kunnen komen, maar is daar tot op heden (helaas) nog steeds geen gevolg aan gegeven¹⁶.

LOP Eemland 2005

In dit hoofdstuk wordt voorts aandacht besteed aan het 'LOP Eemland 2005', hetgeen uiteraard voor de gemeente Zeist minder relevant moet worden geacht. De gemeente Zeist heeft immers tezamen met de haar omringende gemeenten het 'LOP Kromme Rijngebied + (Brons & Partners, 2009)' opgesteld, waaraan gelukkig wel in het hoofdstuk over het gemeentelijke beleid aandacht worden besteed (zie ook de Toelichting, hoofdstuk 2.6.11).

¹⁶ Uiteindelijk is in het 'Uitvoeringsprogramma LOP Kromme Rijngebied +' wel het opstellen van een integrale natuurvisie als belangrijk programmapunt opgenomen (zie ook het 'Uitvoeringsprogramma LOP Kromme Rijngebied + (Brons & Partners, 2009)', onder N5), maar ook daaraan is tot op heden nog geen gevolg aan gegeven. Overigens wordt er in de 'Ontsnipperingsvisie van de Heuvelrug (Ecologisch adviesbureau Van den Bijtel, 2004)' daartoe wel een eerste aanzet gegeven, zij het dat deze zich met name op ontsnippering aanwezige biotopen (bos, droge heide, droog grasland, vochtige en natte heide, stuifzand en vennen) richt. (zie in deze overigens ook het 'Uitvoeringsprogramma LOP Kromme Rijngebied +', onder N5).

Hart van de Heuvelrug/Heel de Heuvelrug

Verder wordt er in het bestemmingsplan nu ook aandacht besteed aan het Agenda 2010-programma 'Hart van de Heuvelrug' (zie o.a. ook: 'Gebiedsvisie Hart van de Heuvelrug (Platform Hart van de Heuvelrug, 2003)'), dat feitelijk de basis vormt voor de ruimtelijke ontwikkelingen zoals deze thans in het bestemmingsplan planologisch worden verankerd. Daarnaast is er ook aandacht besteed aan de 'Gebiedsvisie Heel de Heuvelrug (Programmabureau Heel de Heuvelrug, 2010)'.

Wat betreft de 'Gebiedsvisie Heel de Heuvelrug (Programmabureau Heel de Heuvelrug, 2010)' is in het bestemmingsplan een duidelijke zoneringskaart opgenomen (zie ook de Toelichting, pag. 23), met name ook om te waarborgen dat de over de vliegbasis lopende ecologische corridors goed kunnen functioneren. Daarbij valt het grootste gedeelte van de Vliegbasis binnen de 'Zone Stil', maar blijft het voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. wel de vraag of dat uiteindelijk in voldoende mate in het voorliggende bestemmingsplan zijn uitwerking heeft gekregen¹⁷.

Gemeentelijk beleid

Hieronder wordt in het bestemmingsplan o.a. aandacht gegeven aan de diverse gemeentelijke beleidskaders, zoals het 'Programma Duurzaam Zeist (Zeist, 2011)', de Structuurvisie Zeist 2020 (Zeist, 2011), 'Groen (voor) Zeist (Zeist, 2011)', 'Welstandnota 2010 (Zeist, 2010)', de 'Woonvisie 2007 (Zeist, 2007)' en ook het 'Landschapsontwikkelingsplan Kromme Rijng gebied + (Brons & Partners, 2009)'. Voor zover zij dat relevant acht, zal de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. kort op gegeven beleidskaders ingaan.

Programma Duurzaam Zeist

In dit programma heeft de gemeente Zeist aangegeven, hoe zij haar ambities op het gebied van duurzaamheid wil realiseren, ook al zijn die ambities dan vaak niet nader concreet ingevuld. In ieder geval kan het 'Programma Duurzaam Zeist' wel een aanzet geven om samen met betrokken partners met name ook op de Vliegbasis op het gebied van duurzaamheid met een aansprekende voorbeelden te komen die ook een landelijke uitstraling kunnen hebben, o.a. op basis van het 'cradle to cradle-beginsel' en ook nieuwe energieconcepten.

Structuurvisie 'Zeist schrijf je met een Q'

Zoals nu ook in het bestemmingsplan aangegeven, heeft Zeist inmiddels een nieuwe Structuurvisie 'Zeist schrijf je met een Q'. Met die Structuurvisie wil de gemeente aan Zeist als geheel en dan in het bijzonder ook aan het groen en landschap binnen haar gemeentegrenzen een algehele kwaliteitsimpuls geven. Met name wat de bouwambitie betreft is de Structuurvisie nadrukkelijk aangegeven, dat daarbij 'kwaliteit boven kwantiteit' gaat, zodat het ook in die zin de vraag is of vanuit dat perspectief woningbouw op de Vliegbasis überhaupt wel aanvaardbaar moet worden geacht.

Relevant hierbij is o.i. ook dat er t.b.v. het zogenaamde 'Ontwikkelingsperspectief 2030' en dus ook de Structuurvisie door Bureau Waardenburg voor het buitengebied van Zeist een gebiedsdekkende natuur- en landschapswaardering is uitgevoerd), waarbij aan het gebied van de Vliegbasis (grotendeels) een hoge waardering is gegeven (zie ook bijlage 14: 'Natuur- en landschapswaardering buitengebied Zeist (Bureau Waardenburg, 2009)').

Groenstructuurplan 'Groen (voor) Zeist'

Alhoewel dit plan formeel alleen over het binnenstedelijke groen van Zeist gaat, biedt het plan wel een kader om tot een zorgvuldige afweging bij ruimtelijke ontwikkelingen te komen (zie ook bijlage 15: 'Groen (voor) Zeist (Zeist, 2011)', Hoofdstuk 'Groenbeleid voor Zeist'). Centraal bij het groenbeleid staat het 'veiligstellen, koesteren en versterken van het groene karakter van Zeist'. Teneinde dat te waarborgen dient voor aanvang van bepaalde ontwikkelen een verplichte analyse te worden gemaakt van aanwezige groenwaarden, waarbij in de inhoud van het Groenstructuurplan een belangrijke input vormt. In die zin is het Groenstructuurplan dus een belangrijk toetsingskader en afwegingsinstrument bij

---

¹⁷ Zo is er o.a. nog steeds over het ecoduct over het spoor een recreatieve route opgenomen, terwijl daarvan naar verwachting toch een aanzienlijke verstoring uit zal gaan.

(ruimtelijke) ontwikkelingen en projecten. Ook gezien de met de beoogde ruimtelijke ontwikkelingen op de Vliegbasis in het geding zijnde natuurwaarden, is de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. van mening dat die ontwikkelingen wel o.i. wel degelijk strijdig moeten worden geacht met basisuitgangspunten van het gemeentelijke Groenstructuurplan.

LOP Kromme Rijngebied +

Voor het buitengebied van Zeist, dus ook de Vliegbasis, moet met name het 'LOP Kromme Rijngebied + (Brons en Partners, 2009)' relevant worden geacht, dat inmiddels ook in 2011 door de gemeenteraad is aangenomen. Wat de Vliegbasis betreft dient overeenkomstig de 'Visiekaart Zeist' met name te worden ingezet op het versterken van de ecologische bosverbinding zoals deze over de basis loopt (zie ook bijlage 16: 'LOP Kromme Rijngebied + (Brons & Partners (2009)', 'Visiekaart Zeist'). De Stichting Milieuzorg Zeist e.o. is evenwel van mening dat door de ontwikkeling van de nieuwe woonwijk zoals het bestemmingsplan die mogelijk maakt in een in ecologisch opzicht waardevol bos in nabijheid gegeven westelijke bosverbinding, evenals beoogde ontwikkelingen op het Camp New Amsterdam er wel degelijk een negatief invloed op de gegeven verbinding uit zal gaan.

Milieubeleidsplan 'Milieu op de Kaart' 2008-2012

De Stichting Milieuzorg Zeist e.o. is op zich verheugd dat in het voorliggende bestemmingsplan ook aandacht is gegeven aan het 'Milieubeleidsplan 2008-2011: Milieu op de kaart'. Wellicht was het wel goed geweest als in de Toelichting niet alleen een kaart met relevante gebiedstypen was opgenomen, maar ook de bijbehorende milieukwaliteitsprofielen, zodat ook voor eenieder duidelijk wordt welke doelen/ambities dienaangaande door Zeist worden nagestreefd.

In ieder geval is het jammer dat het nog op te stellen document: 'Duurzame gebiedsontwikkeling Vliegbasis Soesterberg, Visie en uitvoering', niet mede ten grondslag aan het huidige bestemmingsplan kan worden gelegd (zie ook: 'Toelichting', hoofdstuk 5.3.1.: 'Duurzaamheid in het bestemmingsplan'), voor zover dat zich natuurlijk in een planologische regeling kan laten verankeren, aangezien dat wel een belangrijke basis kan zijn om hier ook echt aan thema duurzaamheid invulling te kunnen geven. Overigens wordt aan het thema duurzaamheid ook in het 'Inrichtings- en Beheerplan (Utrechts Landschap, 2011)' nadrukkelijk aandacht besteed.

Conclusie: In de Toelichting wordt ten aanzien van gegeven beleidskaders meestal aangegeven dat daaraan in het bestemmingsplan aandacht is gegeven, respectievelijk dat met het plan aan gegeven beleidskaders wordt voldaan. De Stichting Milieuzorg Zeist e.o. is evenwel van mening dat een dergelijke conclusie in bepaalde gevallen toch veel te kort door de bocht is, aangezien zij wel degelijk van mening is dat met name de bouw van een gehele nieuwe woonwijk ten noorden/noordwesten van de kern Soesterberg een (zeer) grote inbreuk betekent op aanwezige waarden van natuur en landschap en in die zin wel degelijk met bepaalde beleidskaders in strijd moet worden geacht. In het hoofdstuk 2.2.2.4: 'Planologische en milieutechnische randvoorwaarden' zal daar meer in detail op worden teruggekomen.

2.2.2.3 Planbeschrijving

In dit hoofdstuk van de Toelichting wordt feitelijk aan de hand van de gegeven toekomstige functies/bestemmingen (Natuur, Museumkwartier, Recreatie, Bereikbaarheid, Woningbouw, Duurzame ontwikkelingen) een beeld gegeven van de beoogde ontwikkelingen. Hoe lovenswaardig bepaalde voorgenomen ontwikkelingen ook zijn, zoals die met de natuur, uiteindelijk gaat het er natuurlijk om of t.a.v. die ontwikkelingen en dan in het bijzonder de rode ontwikkelingen ook aan de (wettelijke) beleidskaders (EHS, FFW, Boswet, Wet Luchtkwaliteit, Structuurvisiebeleid m.b.t. de Rode contour, etc.) wordt voldaan.

Natuur

Zoals ook al onder in het hoofdstuk: 2.2.1: 'Korte karakteristiek van het plangebied' uiteengezet, gaat het bij het terrein van de Vliegbasis met zijn droge schraalgraslanden

(inclusief (zeer) zeldzame (korst)mossen en paddenstoelen)¹⁸, eikenstrubbenbossen, structuurrijke heiden om een uniek natuurgebied¹⁹. Daarnaast vervult het gebied gezien de ligging in het hart van de Heuvelrug een cruciale functie in het ecologisch functioneren van de Utrechtse Heuvelrug als geheel. Zo is de Vliegbasis dé verbindende schakel tussen het zuidelijk en noordelijk deel van de Utrechtse Heuvelrug, waar vanuit het zuiden zowel de westelijke (bos)corridor als oostelijke (heide- en bos)corridor samenkomen en deze vervolgens via een passage over het spoor worden verbonden met bossen/heide/schraal graslanden van het noordelijke deel van de Heuvelrug (zie ook de betreffende figuur in het 'Ruimtelijke plan', pag. 24)²⁰. Daarnaast vormt het gebied ook een belangrijke schakel met bossen/heide gelegen tussen Zeist en De Bilt (en daarmee feitelijk ook met het Kromme Rijngebied). Juist gezien die in ecologisch opzicht bijzondere betekenis van de Vliegbasis is de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. er altijd een groot voorstander van geweest dat de natuur hier het primaat zou krijgen en overige functies, zo zij al aanvaardbaar moeten worden geacht, op zorgvuldige wijze worden ingepast.

Overeenkomstig het 'Ruimtelijk plan' wordt het gebied ook grotendeels aan de natuur teruggegeven, waarvoor ook de complimenten, maar er blijven toch een aantal rode of rood gerelateerde ontwikkelingen over die o.i. een onevenredige/onaanvaardbare inbreuk op aanwezige natuurwaarden betekenen. Dat betreft dan allereerst de woningbouw die direct ten noorden van de kern van Soesterberg is geprojecteerd, die ten koste zal gaan van de aldaar aanwezige zeer waardevolle droge schraalgraslanden. Daarnaast de woningbouw die t.o.v. het 'concept-Ruimtelijk plan' ten noord-westen van de kern van Soesterberg is toegevoegd ter plaatse van een hoog opgaand bos waaraan een relatief hoge ecologische waarde kan worden toegekend, mede door de aldaar aanwezige populatie aan zeldzame (aan naaldbos gebonden) paddenstoelen²¹. Verder zullen met name bepaalde recreatieve ontwikkelingen tot een aanzienlijke verstoring van thans aanwezige natuurwaarden leiden, zoals het 'recreatieve uitlooph gebied' tussen de nieuwe woonwijk ten noorden/noordwesten Soesterberg en de zuidelijke runway. Ook zal naar verwachting de beoogde 'recreatieve verbinding' tussen het Station Den Dolder en Soesterberg tot een aanzienlijke verstoring van de natuur aanleiding geven, zeker voor wat betreft het gedeelte tussen het Museumkwartier en de entree bij Soesterberg. Ook geldt dat naar verwachting voor het medegebruik van het geplande ecoduct over spoor door wandelaars en ook fietsers²².

Aangezien het gehele gebied thans deel uitmaakt van de EHS, zal het wat de natuur betreft uiteindelijk van de EHS-Saldobenadering afhankelijk zijn of het plan de toets der kritiek kan doorstaan (zie voor nadere details m.b.t. de EHS-Saldobenadering ook (hieronder) het hoofdstuk 2.2.2.4: 'Planologische en milieutechnische randvoorwaarden', onder het hoofdje Natuur en dan onder '*EHS-Saldobenadering*').

Voor zover de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dat uit de diverse rapporten heeft kunnen afleiden, is men (overigens) wel op basis van de ecologische randvoorwaarden, zoals deze

¹⁸ In totaal kunnen er op de Vliegbasis binnen het droge schraalgrasland maar liefst 8 vegetatietypen worden onderscheiden, die vaak in een vegetatiemozaïek voorkomen (zie voor het overzicht ook '(EHS Saldobenadering (Arcadis, 2011), Tabel 5.5: 'Aangetroffen vegetaties behorend tot de categorie grasland en heide').

¹⁹ Teneinde een indruk te krijgen van de bijzondere natuurwaarden van de Vliegbasis, die als uniek binnen de provincie Utrecht/Nederland dienen te worden gekarakteriseerd, wordt verwezen naar de natuuronderzoeken zoals deze door het Ecologisch adviesbureau Van den Bijtel in 2009 en 2010 zijn uitgevoerd. Deze onderzoeken zullen naar verwachting in 2012 wordt gepubliceerd onder de titel: 'Waar de leeuwerik zingt...'. De Stichting Milieuzorg Zeist e.o. is van mening dat de waarden op de Vliegbasis zodanig hoog zijn dat deze eigenlijk alsnog in zijn geheel als 'Natura 2000-gebied' zou moeten worden aangewezen.

²⁰ Overigens is de Stichting wel ontzettend blij dat men in het 'Ruimtelijke plan' t.o.v. het 'Concept-Ruimtelijk plan' nu ook aan de heidecorridor een duidelijke invulling heeft gegeven, waarbij men tevens nadrukkelijk rekening heeft gehouden met de eisen die soorten, zoals o.a. de zandhagedis, aan een dergelijke verbinding stellen.

²¹ Zie wat betreft verspreiding zeldzame aan naaldbos gebonden paddenstoelen o.a. ook het: 'Inrichtings- en beheersplan', Bijlage 7: Verspreidingskaartjes en wel het kaartje: 'Bijzondere naaldbospaddenstoelen'.

²² Zie in deze overigens ook: 'Quickscan Tracé fietspad Op Hees Soest (Ecologisch adviesbureau Van den Bijtel, 2009)'.

met name uit het ecologische onderzoek van het Ecologische adviesbureau Van den Bijtel naar voren zijn gekomen, tot een zekere bijstelling van de eerder met het 'Ruimtelijk plan' vastgestelde inrichting overgegaan (zie hiertoe met name ook de 'EHS Saldotoets (Arcadis, 2011)' én met name ook het 'Inrichtings- en beheersplan (Stichting Utrechts Landschap, 2011)'). Zo zou o.a. het gebied ten oosten van de beoogde entree/pleisterplaats bij Soesterberg niet langer als recreatieve uitloopzone worden aangehouden en ook zou het oostelijke gedeelte van het Sheltergebied niet meer geheel wordt omgevormd van bos naar graslanden. Verder zou ook het zogenaamde recreatieve uitloopgebied niet langer tijdens het broedseizoen toegankelijk zijn, ook om kwetsbare grondbroeders (o.a. veldleeuwerik) dan niet te verstoren²³. Teneinde hierin evenwel ook echt duidelijkheid te scheppen, had het o.i. voor de hand gelegen als er in het bestemmingsplan in die zin in met name hoofdstuk 5: 'Planbeschrijving' alsnog een duidelijke kaart met toelichting komt, waarin alle alternatieve uitwerkvoorstellen ook als zodanig zijn verwerkt, zodat daarover later dan geen misvattingen meer kunnen ontstaan.

Ondanks deze op zich positieve aanpassingen, blijft de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. wel uiterst kritisch over de uiteindelijke keuze op de Vliegbasis, ondanks aanwezige unieke natuurwaarden, een nieuwe woonwijk te bouwen, hetgeen o.i. toch, niet in de laatste plaats vanwege de vele onzekerheden zoals deze uit de 'EHS-Saldobenadering (Arcadis, 2011)' naar voren komen, een onevenredige/onaanvaardbare aantasting betekent.

Recreatie

Naast de rode ontwikkelingen zoals deze op basis van het 'Ruimtelijk plan' zijn voorzien, moeten wat de verstoring van de natuur betreft met name ook de recreatieve ontwikkelingen zoals deze in het gebied zijn voorzien relevant worden geacht. Daarbij gaat het dan op de eerste plaats om de in het gebied van de Vliegbasis geprojecteerde wandel- en fietspaden, waarbij overigens door een goede zonering zoveel mogelijk kan worden voorkomen dat gebieden met kwetsbare vegetatie en diersoorten worden verstoord (zie in deze overigens ook het 'Inrichtings- en Beheerplan (Utrechts Landschap, 2011)'). Daarnaast wil men ook een 'Recreatieve verbinding' aanleggen vanaf het Station Den Dolder via het Museumkwartier naar Soesterberg. Ook wil men om de uitloop uit de nieuw geprojecteerde woonwijk ten noorden/noordwesten van Soesterberg te reguleren een zogenaamde 'Recreatieve uitloopstrook' realiseren, die wel alsnog tijdens broedseizoen zal worden afgesloten voor recreanten.

Entrees/Landmarks

Vooropgesteld zij dat het goed is dat er op het terrein van de Vliegbasis duidelijke entrees komen, ook om te voorkomen dat bezoekers vrij over het gebied gaan struinen. Maar dan moeten die entrees wel aanpast zijn aan de functie die zij te plaatse vervullen, evenals rekening houden met de kwetsbare omgeving waarin zij zijn gelegen. In die zin heeft de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dan ook vanaf het begin vraagtekens bij de relatief grote oppervlakte die aanvankelijk (in het 'Masterplan Soesterberg (Soest, 2009)') voor de zogenaamde pleisterplaats ter hoogte van de kern Soesterberg was gereserveerd, die uiteindelijk op basis van een uitgevoerde Natuurtoets/FFW-toets is teruggebracht tot 0.6/2 ha²⁴.

Voorts blijft het voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. de vraag of wel alle entrees dan ook door echte landmarks moeten worden gemarkeerd (vergelijk ook figuur in het 'Ruimtelijk plan', pag. 48), ook gezien de kosten die dat met zich meebrengt. Voor de Stichting mag zo'n

²³ Overigens komen er veel meer paar veldleeuweriken voor op de Vliegbasis dan aanvankelijk in het Ruimtelijke plan voorzien, namelijk 165 paar i.p.v. 75. Wat betreft het broedseizoen van de veldleeuwerik kan daarbij worden aangetekend, dat zij 2-3 nesten per jaar hebben, mede afhankelijk biotoop en dat dat gewoonlijk begint in april en duurt tot met juli.

²⁴ Overeenkomstig de beantwoording in de 'Nota van Zienswijzen' zou oppervlakte voor de bestemming Horeca ter hoogte pleisterplaats 0.6 ha bedragen (zie ook de 'Nota van Zienswijzen', onder nummer 13), maar tegelijkertijd wordt in de 'Nota van Zienswijzen' onder nummer 17 aangegeven dat (overeenkomstig het 'Beheer- en Inrichtingsplan (Stichting Utrechts Landschap, 2011)') jaarrond een stuk grasland van circa 2 ha zal worden opengesteld, deels als hondenuitlaatgebied, deels als picknickplaats.

entree zeker een kunstzinnige uitstraling hebben, maar deze moeten o.i. wel passen in de schaal van de natuurlijke omgeving.

Routestructuren

Wat betreft de in het 'Ruimtelijke plan' opgenomen routestructuren is de in het noordelijke gedeelte van de Vliegbasis aangegeven recreatieve structuur op zich nu beter aangepast aan de aanwezige natuurlijke kwaliteiten/landschapsecologische functie van het gebied, zeker ten opzichte van de eerder in het 'concept-Ruimtelijk plan' voorgestelde routestructuren²⁵. Zo ligt de route die nu in het 'Ruimtelijk plan' t.b.v. de beoogde 'Recreatieve verbinding' tussen het Station Den Dolder en het Museumkwartier is vastgelegd thans op een zodanige plek dat daarvan nu minder verstoring naar het ecoduct over het spoor zal uitgaan. Wel is de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. van mening, dat met name het gedeelte van de 'Recreatieve verbinding' tussen het Museumkwartier en de entree van Soesterberg, die dwars door de centrale open ruimte gaat, aldaar wel degelijk tot een onevenredige aantasting van aanwezige ecologische, landschappelijke en cultuurhistorische waarden zal leiden, niet in de laatste plaats van de hier broedende grondbroeders, zoals de Veldleeuwerik.

Daarnaast zal het fietspad zoals dat thans overeenkomstig het 'Ruimtelijk plan' over het toekomstige ecoduct over het spoor is geprojecteerd de beoogde functie van dit ecoduct o.i. toch weer in belangrijke mate teniet doen. Weliswaar wil men het ecoduct dan 10 m breder maken dan oorspronkelijk gepland, maar diverse onderzoeken van Alterra hebben toch in voldoende mate aangetoond dat van het recreatief medegebruik van ecoducten een negatieve invloed uitgaat, zeker als daarvan in de toekomst ook het edelhert gebruik van zal gaan maken (zie o.a. ook Alterra-rapport 912: 'Corridor Leuserheide').

Tenslotte zal ook het fietspad zoals dat in het Ruimtelijke plan ten zuiden van de runway nu over vrijwel de gehele lengte van de Vliegbasis is geprojecteerd o.i. een (veel) te grote verstoring van met name de fauna met zich mee brengen, niet alleen wat betreft de westelijke corridor, maar met name ook van de er voorkomende grondbroedende vogels²⁶. Meer in het bijzonder wordt door de gemeente in de 'Nota van Zienswijzen' (onder nummer 20) aangegeven dat voor het aanleggen van fietspaden een omgevingsvergunning noodzakelijk is, die niet zal worden verleend indien van een onevenredige aantasting sprake is. Op zich is dat laatste juist, zij het dat als een omgevingsvergunning niet noodzakelijk is indien deze in overeenstemming is met een door het College goedgekeurd 'Inrichting- en beheersplan' (zie ook de 'Planregels', art. 5.4.2., onder e), maar waar het bij de Vliegbasis uiteindelijk met name ook om gaat, mede gezien ligging binnen de EHS, of met alle (mogelijke) ruimtelijke ontwikkelingen tezamen uiteindelijk wel aan de vereisten van de EHS-Saldobenadering wordt voldaan en in die zin dienen o.i. dus de effecten van alle ontwikkelingen daarvoor dan ook als basis te worden genomen, of het bestemmingsplan deze nu direct (door ze als zodanig rechtstreeks op de Plankaart/Verbeelding aan te duiden) of indirect (via een omgevingsvergunningstelsel) mogelijk maakt.

Recreatieve uitloopstrook

In ieder geval is de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. er geen voorstander van dat er direct ten noorden van het geprojecteerde stedelijke gebied nu een zogenaamde 'Recreatieve uitloopstrook' komt. Deze zal o.i. niet alleen tot een directe extra aantasting van de thans hier gelegen zeer waardevolle droge schraalgraslanden (inclusief bijbehorende (avi)faunasoorten) leiden (zie hiertoe o.a. ook het rapport: 'Ecologische randvoorwaarden Vliegbasis Soesterberg (Bureau Bakker, 2006), Bijlage 2: Natuurwaardenkaart', evenals de

²⁵ Overigens worden in het 'Inrichtings- en Beheersplan (Utrechts Landschap, 2011)' ten aanzien van de gegeven routestructuren nog een aantal wijzigingen voorgesteld, teneinde tot een nog verdere optimalisatie te komen (zie overigens ook hetgeen daartoe naar voren wordt gebracht in de 'EHS-Saldobenadering (Arcadis, 2011)', hoofdstuk 5.3.: 'Toetsing' onder het kopje: 'Verstoring, recreatie en evenementen', pag. 31-33).

²⁶ Door de gemeente wordt overigens in de 'Nota van Zienswijzen' (onder nummer 20) aangegeven, dat noch in het 'Inrichtings- en beheersplan (Stichting Utrechts Landschap, 2011)', als het bestemmingsplan sprake is van (de aanleg van) een fietspad ten zuiden landingsbaan tussen de zogenaamde Pleisterplaats en de (nieuwe) Weerden van de Poelmanweg, maar overeenkomstig het 'Ruimtelijk Plan' en wel de Plankaart op pag. 22 is dat o.i. wel degelijk het geval.

bij de 'EHS-Saldobenadering (Arcadis, 2011)' gevoegde waarderingskaarten²⁷), maar naar verwachting ook tot een verstoring van de (avi)fauna van verder weg gelegen graslanden met zich meebrengen, o.a. van grondbroedende vogels. Zoals ook hiervoor al aangegeven kan o.i. hier veel beter voor een relatief smalle groene bufferstrook direct grenzend aan de nieuwe woonwijk worden gekozen, waar men vanaf de rand een schitterend uitzicht over de vliegbasis heeft²⁸.

Sheltergebied

Verheugd is de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. wel dat er in het 'Ruimtelijk plan' (ten opzichte van het concept-Ruimtelijk Plan) vanaf is gezien om aan de shelters, althans aan de meest oostelijk gelegen gebouwen, niet langer een museumfunctie is gegeven. Dat komt uiteindelijk de rust in dit gebied, dat een cruciale functie vervult in de westelijke corridor ten goede.

Wel maakt zij zich zorgen over de beoogde gebruiksfunctie van de meest westelijk gelegen shelters, ook al is deze dan vooral creatieve en culturele activiteiten. Dat hangt er mede mee samen dat men er kennelijk voor heeft gekozen, mede op basis van patroon oorspronkelijk vliegheide, om een deel van het bos zoals dat rondom meest oostelijke shelters aanwezig is om te vormen tot droog schraal grasland, ook al lijkt men daar nu kennelijk op basis van hetgeen daarover in het 'Inrichtings- en Beheerplan (Utrechts Landschap, 2010)' is opgenomen weer op terug te komen, althans gedeeltelijk²⁹.

Hoe dan ook is het o.i. van groot belang dat er ter plaatse van de Shelters een robuuste zone bos blijft bestaan, teneinde te waarborgen dat de westelijke corridor met name ook voor bossoorten goed kan functioneren (zie ook voor de eisen die aan een dergelijke ecosysteemtype-verbinding 'Bos van de arme en matig rijke zandgrond' kunnen worden gesteld het 'Handboek Robuuste Verbindingen/TOVER (Alterra, 2001)')³⁰.

Museumkwartier.

Wat betreft het Museumkwartier wordt daarbij overeenkomstig het 'Ruimtelijk plan' kennelijk nu toch een iets groenere (en duurzamere) setting nagestreefd, die meer past bij de toekomstige natuurfunctie van de Vliegbasis, althans als dat wordt vergeleken met de ambities uit het 'concept-Ruimtelijk Plan'. Bij de inrichting van het gebied van het Museumkwartier dient daarbij uiteraard eveneens zorgvuldig rekening te worden gehouden met de functie die het gebied van het Museumkwartier voor de natuur heeft binnen de 'oostelijke (heide- en bos)corridor' (zie ook het 'Ruimtelijk plan', figuur op pag. 24). In die zin is het natuurlijk fantastisch dat de provincie inmiddels het landgoed De Paltz heeft aangekocht, zodat ook in een wat groter verband tot een goede zonering van de recreatie ten opzichte van de natuur kan worden gekomen.

Inmiddels zijn de plannen voor het nieuwe Militaire museum nader uitgewerkt, ook al wordt op bepaalde punten nog wel aan een nadere verfijning gewerkt³¹. De Stichting Milieuzorg Zeist e.o. heeft daarbij vanaf het begin met name haar kanttekeningen geplaatst bij de grote parkeervoorziening, inclusief overloopterrein, maar zij heeft begrepen dat bij de inpassing

²⁷ Wat betreft het rapport 'EHS Saldobenadering (Arcadis, 2011)' gaat het dan met name om de Afbeelding 2: 'Voorkomen van bijzondere faunasoorten op de Vliegbasis' op pag. 27 en de betreffende Bijlage 2: Botanische natuurkwaliteitskaart'.

²⁸ Met name uit de 'EHS-Saldobenadering (Arcadis, 2011)' heeft de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. overigens wel begrepen, dat het recreatieve uitloopgebied nu kleiner zal worden en ook tijdens het broedseizoen niet toegankelijk zal zijn.

²⁹ Wel zou men hier nog de zogenaamde 'Duitse Baan' willen ontdoen van bos en dus omvormen tot droog schraal grasland.

³⁰ Overigens is naar de eisen die aan de westelijke corridor (inclusief bijbehorende stapstenen en sleutelgebieden) dienen te worden gesteld reeds in 2006 door Arcadis nader onderzoek gedaan (zie hiertoe o.a. het 'Bestemmingsplan Amersfoort e.o. (gemeente Zeist, 2008)', pag. 75), maar beschikt de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. niet over dat onderzoek, dus kan zij ook niet toetsen of in het 'Ruimtelijk plan' in voldoende mate met gegeven eisen is rekening gehouden.

³¹ Inmiddels is al wel voor herinrichting Museumkwartier op 02 december 2010 door het Min van E, L&I een Ontheffing in kader FFW verleend, o.a. voor sloop gebouwen en verharding, waarop overigens bij besluit van 26 mei 2011 een aantal wijzigingen is aangebracht.

parkeervoorzieningen zo zorgvuldig mogelijk met aanwezige natuurwaarden (o.a. het op bepaalde plekken aanwezige hoog opgaande bomen/bos) rekening wordt gehouden³². Naast een nieuw Militair museum is er in het Museumkwartier ook een bezoekerscentrum voor 'Heel de Heuvelrug' gepland. O.i. zou daarbij nadrukkelijk ook rekening moeten worden gehouden met het beleid zoals dat dienaangaande tot op heden door het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug wordt aangehangen, alsook het beleid van o.a. het GNR, waardoor ook een goede onderlinge afstemming mogelijk is³³. Zoals ook de gemeenten ongetwijfeld bekend is er daarbij tot op heden voor gekozen, ook gezien uitgestrektheid Utrechtse Heuvelrug, eerder op een aantal plekken relatief kleine centra/informatiepunten in te richten dan één groot centrum voor de Heuvelrug als geheel. En ook al spreekt als 'attractie' een boomkronenpad dan tot de verbeelding, er zal nog goed moeten worden gekeken hoe men kan voorkomen dat het kwetsbare eikenstrubbenbos mede daardoor uiteindelijk niet worden overlopen³⁴. Ook gezien de ouderdom van het bos moet immers niet worden uitgesloten dat er hier op bosbodem kwetsbare mossen en paddenstoelen voorkomen waarvan de actieve bescherming nadrukkelijk is gewenst.

Wat betreft eventuele manifestaties/evenementen wordt het verder van belang geacht dat deze niet gedurende het (voor vogels) kwetsbare seizoen worden gehouden, aangezien uit diverse onderzoeken bekend is dat met name grondbroedende vogels al bij geringe betreding worden verstoord (zie hiertoe o.a. bijlage 17: 'Effecten van menselijke verstoring op grondbroedende vogels in de Planken Wambuis (Bijlsma, R., 2006)'). In het 'Inrichtings- en Beheersplan (Utrechts Landschap, 2011)', hoofdstuk 5.3: 'Openstelling en evenementen', evenals de 'EHS-Saldobenadering (Arcadis, 2011)', hoofdstuk 5.3: 'Toetsing' onder het kopje: 'Verstoring, recreatie en evenementen' wordt hierbij overigens uitvoerig stilgestaan.

Woningbouw.

Wat betreft de woningbouw gaat het dan allereerst om de woningen die direct ten noorden van Soesterberg-Noord zijn geprojecteerd. Zoals uit diverse onderzoeken kan worden afgeleid zal de hier geprojecteerde nieuwe woonwijk ten koste gaan van de aldaar aanwezige waardevolle droge schraalgraslanden (inclusief bijbehorende (avi)fauna)³⁵. Op zich kan de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. zich overigens wel goed voorstellen, ook gezien de beoogde transformatie van Soesterberg-Noord (zie ook het 'Masterplan Soesterberg (Soest, 2009)'), dat men aan die zijde van de Vliegbasis het dorp een directe relatie met de Vliegbasis wil geven. De vraag daarbij voor de Stichting blijft dan toch of dat ook niet gewoon kan worden gerealiseerd door de nu aan de rand van het dorp aanwezige bedrijven te transformeren tot woningen, waardoor niet alleen aan (eventuele) behoefte aan woningen tegemoet kan worden gekomen, maar men aldaar ook tot een (groene) kwaliteitsverbetering kan komen³⁶. Voorwaarde is dan wel dat de dichtheid aan woningen

³² Gezien de effecten van een grote parkeervoorziening, alsmede de extra verkeerstroom die dat door het gebied met zich meebrengt, heeft de Stichting Milieuzorg Zeist dan ook in haar reactie op het concept-Ruimtelijk plan reeds aangegeven, dat zij toch liever had gezien dat automobilisten in natuurtransferium nabij A-28 zouden worden opgevangen (vergelijk ook het natuurtransferium op de Veluwe), maar dat heeft het bij de eindafweging niet gehaald.

³³ Overigens is er het voornemen om het Nationale Park met het gebied tussen de A-12 en de A-28 uit te breiden, ook al had de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dan gaarne gezien dat daarbij dan meteen ook het gebied van de Vliegbasis was meegenomen, niet alleen aangezien het een belangrijk, zo niet het belangrijkste brongebied voor soorten van schraalgraslanden op de Utrechtse Heuvelrug is, maar ook doordat zo meteen tot een betere zonering had kunnen komen.

³⁴ Overigens is de mogelijkheid tot realisatie van het Boomkronenpad alsnog in het bestemmingsplan van Soest op verzoek van de gemeenteraad opgenomen, althans zo heeft de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dat begrepen.

³⁵ Zie hiertoe o.a. 'EHS-Saldobenadering (Arcadis, 2011)', Bijlage 2: 'Botanische natuurkwaliteitskaart', als ook Bijlage 5, Tabel 5.8: 'Berekening van de toekomstige verwachte situatie grasland', evenals hoofdstuk 5.2: 'Aanwezigheid van bijzondere soorten, met name Afbeelding 2: 'Voorkomen van bijzondere faunasoorten op de Vliegbasis'.

³⁶ Zoals bekend zullen in ieder geval een aantal bedrijven die op het bedrijventerrein Soesterberg-Noord zijn gevestigd naar het nieuwe bedrijventerrein aan de Richelleweg worden verplaatst, waarvoor het bestemmingsplan inmiddels enige tijd terug, ondanks aldaar aanwezige natuurwaarden, door de Raad van State is goedgekeurd.

ook hier op zich niet al te groot wordt en er bovendien voor wordt gezorgd dat bewoners, honden en vooral ook katten niet zomaar vrij de waardevolle schraalgraslanden in kunnen lopen.

Naast de geplande woningbouw direct ten noorden van Soesterberg-Noord is er overeenkomstig het 'Ruimtelijk plan' bovendien ten behoeve de recreatieve uitloop vanuit de geprojecteerde nieuwe woonwijk, zoals overigens ook hiervoor al aan de orde gesteld, een bufferzone aangehouden die nota bene tot aan de runway loopt, hetgeen o.i. eveneens tot een grote inbreuk op de hier aanwezige waardevolle droge schraalgraslanden (inclusief bijbehorende (avi)fauna) zal leiden. In die zin spreekt een relatief smalle groene bufferzone direct grenzend aan het woongebied de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. meer aan, waarbij dan bijvoorbeeld met enkele bankjes de mensen vrij zicht over de uitgestrekte droge schraalgraslanden kan worden geboden.

Wat de eventuele vrije inloop op de Vliegbasis van katten en honden betreft is het bekend dat deze een groot effect op aanwezige fauna kunnen hebben (zie in deze overigens o.a. ook hetgeen daartoe is aangegeven in de 'FFW-Toets (Arcadis, 2011)' o.a. op de pag. 9-10)³⁷. Teneinde dat te voorkomen biedt een greppel waarschijnlijk te weinig weerstand, ook al is daarin dan een soort hek geplaatst³⁸. In die zin vraagt de Stichting zich af of het toch niet mogelijk is aan de zijde van Soesterberg een soort wadi (met een lemen/betonieten bodem) te realiseren die niet zo maar door katten kan worden overgestoken³⁹. Daarnaast dient er natuurlijk meteen vanaf het begin dat de Vliegbasis voor het publiek wordt opengesteld voor te worden gezorgd, dat honden niet mogen worden meegenomen⁴⁰.

Verder gaat het om de woningen die in het 'Ruimtelijke plan' nu alsnog direct ten noordwesten van Soesterberg zijn toegevoegd. Deze komen in de plaats van de woningen die in het 'concept-Ruimtelijk plan' nog nabij Sita/Tammer waren voorzien, waarbij tevens het aantal waarvan wordt uitgegaan (veel) groter is. De woningen zoals deze nu feitelijk direct ten noorden van Dorrestein/Wwc Beukbergen zijn geprojecteerd, gaan - zoals ook uit de ecologische onderzoeken van Bureau Bakker en ook dat van het Ecologische adviesbureau Van Den Bijtel kan worden afgeleid - direct ten koste van aldaar gelegen bos met zekere/grote ecologische waarde⁴¹.

Ook gezien de betekenis die aan dat bos moet worden gegeven, mede in relatie tot het natuurnetwerk zoals dat thans (nog) tussen Soesterberg en Huis ter Heide aanwezig is en waarbij aan het hier gelegen bos o.i. wel degelijk voor bepaalde soorten ook een bepaalde landschapsecologische functie kan worden toegekend, moet de hier geprojecteerde bebouwing dan ook onaanvaardbaar worden geacht. Gevolg is immers dat de corridor die nu ter hoogte Camp New Amsterdam (CNA) is geprojecteerd feitelijk als enige verbinding overblijft, terwijl deze – zeker op de schaal van de Utrechtse Heuvelrug als geheel – toch

³⁷ Zo wordt in de 'FFW-Toets (Arcadis, 2011)' en overigens ook het 'Inrichtings- en Beheersplan (Stichting Utrechts Landschap, 2011)' aangegeven, dat er in de recreatieve uitloopstrook tevens een hondenuitlaatstrook komt, hetgeen gezien de aanwezigheid van het waardevolle droge schraalgrasland behalve een verstoring van de hier aanwezige (avi)fauna toch ook tot een verrijking/eutrofiering door hondenuitwerpselen aanleiding zal geven.

³⁸ Overigens wordt in de 'EHS-Saldobenadering (Arcadis, 2011)' als maatregel de aanleg van een dichte haag met doornstruiken voorgesteld om katten op de Vliegbasis te weren.

³⁹ Uiteraard zou je een dergelijke wadi hier van nature niet verwachten, maar het gaat erom iets natuurlijks – en dus niet een hoog hek - te bedenken waar vrije entree huisdieren (en mensen) op basis alsnog kan worden voorkomen. Bovendien kan een wadi mogelijk als infiltratiebekken worden gebruikt indien de nieuw te bouwen huizen, alsook de daken van het bestaande bedrijventerrein van het riool worden afgekoppeld.

⁴⁰ Overigens wordt in het 'Inrichtings- en Beheersplan (Utrechts Landschap, 2011)' aangegeven, dat de recreatieve uitloopstrook nota bene ook een hondenlosloopgebied zal zijn, althans gedeeltelijk. Hoe men zo trouwens kan voorkomen dat honden dan toch niet ook de aangrenzende natuurgebieden ingaan blijft voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. nog een raadsel. Wel verheugd is zij uiteraard met het voornemen/besluit dat de Vliegbasis voor het overige voor honden verboden blijft, ook als deze zijn aangelijnd.

⁴¹ Zie hiertoe overigens o.a. ook de 'EHS-Saldobenadering (Arcadis, 2011)', Afbeelding 2: 'Voorkomen van bijzondere faunasoorten op de Vliegbasis', evenals Bijlage 2: 'Botanische natuurkwaliteitskaart' en ook Bijlage 5, Tabel 5.9: 'Berekening van toekomstige situatie bos'.

bijzonder smal moet worden geacht⁴². Elke bosschage die kan worden behouden, kan o.i. dan ook een bijdrage leveren om de hier geprojecteerde westelijke corridor beter te laten functioneren, ook al is dat dan op metapopulatie-niveau (zie voor overzicht bosschages overigens ook de luchtfoto op in het 'Ruimtelijk Plan', pag. 8). Dat overigens ook vanuit het gegeven, dat er ook op Camp New Amsterdam een verdere verdichting van de bebouwing is voorzien (van 12.5 naar 20 %).

Tenslotte dient de geprojecteerde woningbouw op de Vliegbasis o.i. ook te worden gezien op het relatief grote aantal woningen dat mede in het kader van het programma 'Hart van de Heuvelrug' al in of in de nabijheid van Soesterberg zal worden gebouwd. Daarbij gaat het dan met name om de bouw van een 500-tal woningen op de locatie Apollo-Noord, als ook de bouw van 480 woningen op de locatie van de Sterrenberg. Gezien de ruimte die er ook nog binnenstedelijk in Soesterberg aanwezig is, o.a. op het zogenaamde evenemententerrein (150 woningen), betekent dat voor het dorp een enorme toename, die o.i. buitenproportioneel moet worden geacht, ook gezien de ligging in het centrale deel van de Utrechtse Heuvelrug. In die zin zou o.i. vanuit het volkshuisvestingsbelang, maar ook in relatie tot het gewenste voorzieningenniveau, dan ook eenvoudig van de bouw van woningen op de vliegbasis kunnen worden afgezien⁴³.

Duurzaamheid

Met betrekking tot beoogde duurzame herontwikkeling wordt gelukkig niet alleen gekeken naar de bebouwde omgeving, maar ook naar de natuurlijke omgeving.

Wat betreft de bebouwde omgeving is het natuurlijk een geweldige uitdaging om waar mogelijk een het 'Cradle to Cradle-principe' toe te passen. In die zin is het ook goed om daar waar uiteindelijk wordt besloten om bepaalde gebouwen en wegen toch te slopen/verwijderen, hoe de materialen die daarbij vrijkomen dan optimaal kunnen worden hergebruikt. Dat zou ook enorm in de kosten kunnen schelen. Dat ook bij de sloop nadrukkelijk met vereisten FFW rekening wordt gehouden spreekt uiteraard voor zich (zie in deze overigens ook o.a. de 'FFW-Toets (Arcadis, 2011), hoofdstuk 5.3.1: 'Maatregelen').

Dat men bij eventuele omvormingen de natuur zoveel mogelijk haar eigen tijdspad wil laten volgen spreekt de Stichting bijzonder aan. Zoals ook overigens in het 'Ruimtelijk plan' aangeven, maar zeker ook in de beide rapporten van Arcadis over de EHS-Saldobenadering (zie ook 'EHS Saldobenadering (Arcadis, 2009)' en (EHS Saldobenadering (Arcadis, 2011)'), evenals het 'Inrichtings- en beheersplan (Stichting Utrechts Landschap, 2011)', zal steeds heel goed gemonitord moeten worden wat de effecten van bepaalde omvormingen zijn, zodat de totale natuur-balans niet verstoord raakt en bepaalde kwetsbare soorten daar dan de dupe van worden. Hoe men dat dan overigens wil waarborgen blijft evenwel vooralsnog onduidelijk, aangezien de beheersmaatregelen zoals deze in het: 'Inrichtings- en beheersplan (Stichting Utrechts Landschap, 2011)' zijn aangegeven toch tamelijk globaal van aard zijn en dus wel naar locatie (globaal) nader zijn uitgewerkt (zie met name het 'Inrichtings- en beheersplan (Stichting Utrechts Landschap, 2011)', Bijlage 3: 'Inrichtingsmaatregelen Vliegbasis Soesterberg'), maar niet tot nauwelijks in de tijd, terwijl dat ook vanuit de 'EHS-Saldobenadering' juist van groot belang moet worden geacht (zie in deze ook: 'EHS-Saldobenadering (Arcadis, 2011), o.a. hoofdstuk 5.2: 'Aanwezigheid van bijzondere soorten', onder het kopje: 'Algemeen en conclusie', pag. 27, evenals het

⁴² Overigens wordt in het zogenaamde StAB-Verslag dat is opgesteld in het kader van het tegen het bestemmingsplan Amersfoortseweg e.o. o.a. door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. ingestelde beroep aangegeven, dat de geprojecteerde verbinding ter hoogte van het CNA-terrein niet aan de eisen voldoet zoals deze daaraan door de doelsoort hazelworm wordt gesteld. Als deze dan toch nog iets breder zou worden, zoals o.a. in de 'EHS-Saldobenadering (Arcadis, 2011)' aangegeven, dan zou dat natuurlijk op zich wel mooi zijn.

⁴³ Overigens worden de woningen die thans op de Sterrenberg worden gebouwd, mogelijk mede vanwege de economische crises, nog niet zo eenvoudig verkocht, zo heeft de Stichting dat althans uit de wandelgangen vernomen. Dat zou o.i. toch ook een reden kunnen (en moeten) zijn in Soesterberg en dan in het bijzonder op de Vliegbasis geen nieuwe woningen en dat nog wel op een dergelijke relatief grote schaal bij te bouwen.

'Toetsingsadvies hertontwikkeling Vliegbasis Soesterberg (Commissie voor het m.e.r., 2011)', hoofdstuk 2.1.2: 'Tijdig realiseren biotopen'⁴⁴.

Overig

Alhoewel daar in het bestemmingsplan slechts in globale zin aandacht wordt gegeven, maakt het plan ook op Camp New Amsterdam (CNA) bepaalde ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk, namelijk een verdichting van de bebouwing van 12.5 naar 20%. Bovendien zijn zelfs op basis van een daartoe door het Ministerie van Defensie ingediende zienswijze de bouwgrenzen van het zogenaamde westelijke bouwvlak alsnog zodanig bijgesteld, dat nu tot aan de grens van de zogenaamde westelijke corridor kan worden gebouwd. Alhoewel de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. indertijd in het kader van een door haar gevoerde procedure inzake het 'Bestemmingsplan Amersfoortseweg e.o.' haar beroepsgrond tegen een verdere verdichting van het CNA van 5% naar 12.5 % alsnog ter zitting heeft ingetrokken⁴⁵, aangezien er (kennelijk) bij militaire terreinen die binnen de EHS zijn gelegen het zogenaamde 'Nee, tenzij-beginsel' dat voor de EHS van kracht niet van toepassing is, blijft zij wel van mening dat het aanhouden van een brede bufferzone van de bebouwing t.o.v. van de gegeven corridor wel degelijk relevant moet worden geacht om het ecologisch functioneren van de corridor uiteindelijk niet in gevaar te brengen.

2.2.2.4. Planologische en milieutechnische randvoorwaarden

Voor zover de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dat relevant acht zal zij hieronder nader bij de planologische en milieutechnische randvoorwaarden voor de in het bestemmingsplan opgenomen ontwikkelingen stil staan. Wat daarbij overigens wel opvalt is, dat men bij de toetsing toch vooral uitgaat van de gegeven wettelijke kaders, terwijl uit het 'Ruimtelijk plan' toch ook duidelijk naar voren komt dat men van een zo hoog mogelijke ambitie uit wil gaan.

Bodem

Binnen het plangebied van de Vliegbasis blijken diverse bodemverontreinigingen voor te komen, zoals ter plaatse van een tankplaats binnen het beoogde nieuwe woongebied ten noorden Soesterberg, maar zouden deze indien de aanbevelingen uit de uitgevoerde bodemonderzoeken worden uitgevoerd op zich de planontwikkeling niet in de weg staan.

Geluid

Uit de door de MDZOU dienaangaande in 2011 uitgevoerde geluidsonderzoeken blijkt dat de wettelijke voorkeurswaarden t.g.v. verkeerslawaai worden overschreden voor:

- de beoogde woningen aan de Dolderseweg;
- voor (bepaalde) nieuwe woningen in het geprojecteerde 'woongebied' ten noord-westen van Soesterberg-Noord ter hoogte van de nieuwe ontsluitingsweg (van het CNA) naar de Amersfoortseweg;
- voor een bestaande woning ter hoogte van de nieuwe ontsluitingsweg naar de Amersfoortseweg;
- voor de nieuwe woningen/geluidsgevoelige (woon)functies binnen woonzorgvoorzieningen binnen de bestemming 'Gemengd gebied' aan de Weerden Van de Poelmanweg.

Duidelijk is dat voor de realisatie van beoogde woningen/woonzorgvoorzieningen dus alsnog op basis van de regels zoals deze daartoe binnen de betreffende gemeente van kracht zijn

⁴⁴ Overigens zullen overeenkomstig het 'Inrichtings- en beheersplan (Stichting Utrechts Landschap, 2011)' de droge schraalgraslanden over een aanzienlijke oppervlakte (ongeveer 150 van de 200/216 ha) worden beheerd/begraasd met schapen en over een relatief beperkte oppervlakte het aldaar tot op heden gevoerde maaibeheer worden aangehouden. De Stichting Milieuzorg Zeist e.o. is er evenwel een voorstander van dat dit eerst alleen als experiment op bepaalde plekken plaatsvindt, bijvoorbeeld aan randen alwaar ontwikkeling structuurrijke heide wordt voorgestaan, alvorens dat veel breder ter plaatse zeer waardevolle droge schraalgraslanden wordt toegepast, aangezien zij de kans op verruiging van de aanwezige schrale graslanden t.g.v. de begrazing door schapen heel hoog acht, hetgeen ten koste kan gaan van bepaalde kwetsbare soorten (o.a. paddenstoelen).

⁴⁵ Die verdichting hing er overigens wel mee samen dat de bebouwing nu wel in zuidelijke gedeelte CNA-terrein zal worden geconcentreerd, maar zelfs dan is sprake van een aanzienlijke verruiming van de bouw mogelijkheden.

een Ontheffing op basis van een hogere waarde procedure noodzakelijk is. Voor zover de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dat uit de publicaties in de Nieuwsbode/Soester Courant heeft begrepen zijn die hogere waarden procedures tegelijkertijd met de ter inzage legging van het Bestemmingsplan opgestart. Door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. wordt daarbij dan wel aangetekend, dat men daarmee dan tegelijkertijd kennelijk ook meteen de ambitiekwaliteiten loslaat, zoals deze voor het betreffende gebiedstype(n) in het bijbehorende milieukwaliteitsprofielen uit het gemeentelijke Milieubeleidsplan, althans dat van de gemeente Zeist, is/zijn vastgelegd.

Meer in het bijzonder is er ook een nader akoestisch onderzoek uitgevoerd naar de effecten van industrielawaai van het bedrijventerrein Soesterberg-Noord op de geprojecteerde woningen in het beoogde nieuwe woongebied ten noorden daarvan (zie hiertoe met name ook: 'Akoestisch onderzoek herontwikkeling Vliegbasis Soesterberg - Geluid afkomstig van bedrijventerrein Soesterberg-Noord (MDZOU, 2011)'). Teneinde te voldoen aan de eisen die een goede ruimtelijke ordening daaraan stelt, heeft men op basis van uitgevoerde geluidsberoeeningen voor gebieden waar de 50 db(A)-grens wordt overschreden in het bestemmingsplan de bestemming: 'Groen' opgenomen met een wijzigingsbevoegdheid naar 'Woongebied'. Mede n.a.v. van zienswijzen zoals deze door diverse bedrijven in het kader van het ontwerp-bestemmingsplan Vliegbasis Soesterberg (gemeente Soest, 2011) zijn ingebracht heeft men de gegeven 50-db(A)-geluidscontour, dus het gebied waarop de wijzigingsbevoegdheid van toepassing is, op bepaalde plekken alsnog aangepast, hetgeen overigens alleen van toepassing is voor bepaalde bedrijven zoals deze binnen het bestemmingsplangebied van de Vliegbasis van de gemeente Soest zijn gelegen (zie hiertoe met name ook: 'Nota van Zienswijzen (gemeente Soest, 2012)', Bijlage 1). Pas als aan bepaalde voorwaarden is voldaan, bijvoorbeeld door de aanleg van een geluidsscherm en/of gevelmaatregelen, kan de aan het betreffende gebied thans gegeven bestemming 'Groen' op basis van een daartoe in het bestemmingsplan specifiek opgenomen wijzigingsbevoegdheid alsnog worden gewijzigd in de bestemming 'Woongebied'.

Luchtkwaliteit

In de Toelichting wordt aangegeven dat overeenkomstig het onderzoek van de MDZOU van mei 2011 er geen overschrijdingen van de in het 'Ruimtelijk plan' opgenomen ruimtelijke ontwikkelingen van de grenswaarden van zowel stikstofdioxide als ook fijnstof zijn te verwachten (zie ook het: 'Onderzoek luchtkwaliteit (MDZOU, 2011)'). De Stichting Milieuzorg Zeist e.o. vroeg zich daarbij in eerste instantie af of bij de gegeven berekening van de t.g.v. van de ruimtelijke ontwikkelingen te verwachten toename in verkeersstromen en dus ook de productie van fijnstof wel rekening was gehouden met alle ruimtelijke ontwikkelingen zoals deze in de nabijheid van de Vliegbasis zijn voorzien, zoals o.a. de ontwikkeling van het bedrijventerrein Richelleweg, evenals woningbouw op Apollo-Noord en de Sterrenberg⁴⁶. Overeenkomstig de beantwoording van de dienaangaande door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. ingebrachte zienswijze is door de gemeente nu in de 'Nota van Zienswijzen' (onder nummer 25) aangegeven, dat bij de t.b.v. de luchtkwaliteit uitgevoerde berekeningen er inderdaad (logischerwijs) rekening met de beoogde ruimtelijke ontwikkelingen op de Vliegbasis is gehouden, evenals ook de ruimtelijke ontwikkelingen in de nabijheid.

Milieuozonering

Inmiddels heeft er door de MDZOU daadwerkelijk een nader onderzoek plaatsgevonden o.a. naar de milieuhinder van de bedrijven zoals deze op en rond de Vliegbasis zijn gesitueerd. Zoals te verwachten gaat er met name van bepaalde bedrijven die op het bedrijventerrein Soesterberg-Noord zijn gevestigd, waaronder SITA, een bepaalde milieuhinder uit. Aangezien op basis van het akoestische onderzoek aan het gebied gelegen binnen de zogenaamde 50 db(A) geluidscontour alsnog in het voorliggende bestemmingsplan de bestemming 'Groen' is gegeven, zij het met een wijzigingsbevoegdheid naar 'Woongebied'

⁴⁶ De Stichting Milieuzorg Zeist e.o. achtte een zorgvuldige berekening wel degelijk belangrijk, aangezien toch uit eerdere onderzoeken naar voren was gekomen dat er t.g.v. van o.a. de aanleg van het bedrijventerrein aan de Richelleweg en ook Apollo-Noord er wel degelijk overschrijdingen van de grenswaarden van stikstofdioxide en ook fijnstof waren te verwachten (zie hiertoe o.a.: 'Luchtkwaliteitsonderzoek A-28 ter hoogte van Soesterberg (TNO, 2006)').

indien aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan, kan zo op zich kennelijk ook worden voldaan aan de adviesafstanden die in de brochure: 'Bedrijven en milieuzonering (VNG, 2009)' aan milieuhinderlijke bedrijven worden gesteld. Indien evenwel de wijziging naar woongebied plaatsvindt, zal o.i. echter, voor zover aan de orde, alsnog met de gegeven (minimale) adviesafstanden rekening moeten worden gehouden.

Natuur

Wat betreft de natuur moet voor de toetsing van de in het bestemmingsplan opgenomen ruimtelijke ontwikkelingen met name de EHS-Saldobenadering relevant worden geacht, evenals de toetsing aan de FFW en Boswet. Dus allereerst of het plan aan de vereisten voldoet die de gegeven wettelijke kaders daaraan stelt, en zo ja, hoe dan in het voorliggende bestemmingsplan aan de eventuele voorwaarden wordt voldaan zoals deze uit de betreffende toetsen naar voren komen. Voor die toetsing moeten dan met name de volgende onderzoeken/rapporten/besluiten relevant worden geacht:

- het veldonderzoek uit 2009 en 2010 door het Ecologische adviesbureau Van den Bijtel⁴⁷;
- de 'EHS-Saldobenadering (Arcadis, 2011)';
- de 'FFW-Toets (Arcadis, 2011)';
- het 'Inrichtings- en Beheersplan (Stichting Utrechts Landschap, 2011)';
- het 'Besluit-MER (TAUW, 2011)'.

EHS-Saldobenadering algemeen

Ten aanzien van de EHS-Saldobenadering wordt in het bestemmingsplan verwezen naar zowel de toets die in 2009 door Arcadis is uitgevoerd, als naar de actualisatie daarvan door Arcadis in 2011 op basis van de inventarisaties in 2009 en 2010 door het Ecologische adviesbureau Van den Bijtel. Daarbij valt het op dat in de 'EHS Saldo-toets (Arcadis, 2011)' dan weer een belangrijk gewicht wordt toegekend aan het 'Concept-Inrichtings- en Beheersplan (Stichting Utrechts Landschap, 2010)', dat nadien op basis van de gegeven 'EHS Saldo-toets' op onderdelen dan weer is bijgesteld (zie ook: 'Inrichtings- en beheersplan (Stichting Utrechts Landschap, 2011)').

Alhoewel het: 'concept-Inrichtings- en beheersplan (Stichting Utrechts Landschap, 2010)' n.a.v. zowel het onderzoek door Ecologisch adviesburo Van den Bijtel en de 'EHS-Saldo-toets (Arcadis, 2011)' dus alsnog op onderdelen is aangepast, blijft het voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. toch enigszins onduidelijk in welke mate een en ander ook geldt voor het bestemmingsplan, waaraan toch uiteindelijk een bepaalde rechtskracht toekomt. Zo is bijvoorbeeld dan wel op basis van de ingebrachte inspraakreacties alsnog in het (ontwerp)bestemmingsplan aan bepaalde zones binnen de bestemming: 'Natuur' de aanduiding '(sn-rt): specifieke vorm van natuur - rust' gegeven, evenals alsnog een nadere specificering van het doeleinde 'groenvoorzieningen' binnen de bestemming 'Woongebied' opgenomen, hetgeen (later) eveneens is gedaan voor de bestemming 'Groen', maar voor het overige zijn geen echte wijzigingen doorgevoerd, althans heeft de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. deze niet kunnen ontdekken. Een de(r)gelijke doorvertaling van het 'Inrichtings- en Beheersplan (Utrechts Landschap, 2011)' moet o.i. wel belangrijk worden geacht, aangezien men feitelijk in het bestemmingsplan is uitgegaan van een globale bestemming: 'Natuur', waarbinnen dan kennelijk vele functies/activiteiten mogelijk zijn (zie hiervoor ook de bestemming 'Natuur', art. 8.1: 'Bestemmingsomschrijving'). Weliswaar dient voor de betreffende activiteiten, zoals de aanleg/verharding van paden, dan een omgevingsvergunning te worden aangevraagd, maar indien de betreffende activiteiten passen binnen een (eerder) door B&W goedgekeurd 'Inrichtings- en Beheersplan' is een dergelijke vergunningsprocedure (dan) kennelijk weer niet nodig (zie ook de 'Planregels, bestemming 'Natuur', art. 5.4.2, onder e). Dat betekent in de praktijk dus dat aan het gegeven 'Inrichtings- en beheersplan', dat thans overigens niet (formeel) voor het indienen van zienswijzen ter inzage is gelegd, kennelijk voor zover bepaalde activiteiten (zoals aanleg

⁴⁷ Overigens is het de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. onduidelijk, zoals ook eerder overigens al aangegeven, waarom de uit het onderzoek van het Ecologische adviesbureau Van den Bijtel voortkomende randvoorwaarden, zoals deze eerder in het voorontwerp-bestemmingsplan, hoofdstuk 6.9.4, pag. 91 waren aangegeven, thans niet langer in het bestemmingsplan zijn opgenomen.

bepaalde paden) dan niet rechtstreeks in het bestemmingsplan mogelijk worden gemaakt, een (zeer) belangrijke rechtspositie wordt toegekend.

Wat ten aanzien van de natuur verder kan worden opgemerkt, is dat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. altijd zeer kritisch is geweest, over nieuwe rode ontwikkelingen op de Vliegbasis, niet alleen vanwege de ligging in het hart van de Utrechtse Heuvelrug, maar vooral ook vanwege de aldaar aanwezige natuurwaarden. Door het door het Ecologische adviesbureau Van den Bijtel in 2009 en 2010 uitgevoerde natuuronderzoek wordt dat feitelijk nog eens bevestigd, ook al beschikt de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. zelf dan slechts op dit moment alleen over het (door de gemeenten in tweede instantie) beschikbaar gestelde deel I van het betreffende onderzoek, waarin in het bijzonder op de onderzoeksopzet wordt ingegaan, (zie ook het rapport: 'Waar de leeuwerik zingt.... - Onderzoek naar de natuurwaarden van de voormalige Vliegbasis Soesterberg (Ecologisch adviesbureau Van den Bijtel, 2011)', Deel 1: Gebied, weer, methode)', als over de alsnog beschikbaar gestelde verspreidingskaarten van waargenomen (beschermd) soorten.

Wat hierbij evenwel in het algemeen opvalt, is dat de balans tussen groen en rood overeenkomstig de in 2009 door Arcadis uitgevoerde 'EHS-Saldobenadering' al zeer kwetsbaar was en dat de balans in de herziene 'EHS-Saldobenadering' van 2011 dan toch nog steeds positief wordt geacht, ondanks dat uit de door het Ecologisch adviesbureau Van den Bijtel uitgevoerde ecologische onderzoeken duidelijk naar voren komt dat de op de Vliegbasis aanwezige natuurwaarden feitelijk nog veel waardevoller zijn dan eerder in de EHS Saldobenadering van 2009 was aangenomen. Weliswaar zijn dan kennelijk alsnog een aantal aanvullende voorwaarden zijn gesteld, met name ook ten aanzien van het recreatieve (mede)gebruik van het terrein en dan in het bijzonder de 'recreatieve uitloopstrook', maar dat doet o.i. aan conclusie dat deze balans uiteindelijk negatief is, in ieder geval zeker op de korte termijn, niets af.

Door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. is indertijd op basis van de toen beschikbare gegevens in het kader van haar inspraakreactie in 2009 op het Ruimtelijke plan, evenals haar zienswijze op de 'Partiële herziening herinrichting Vliegbasis Soesterberg (Provincie Utrecht, 2010)', reeds een inschatting van de EHS-Saldobenadering gemaakt. Alhoewel de Stichting de mening is toegedaan dat men bij het opstellen van de EHS-Saldobenadering op zich zorgvuldig met de daartoe door het Ministerie gegeven richtlijnen/leidraad rekening heeft gehouden, zoals deze/die ook in 'Spelregels EHS (LNV, 2007)' staan aangegeven, komt de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. op basis van de gegeven toetsingscriteria toch tot een andere conclusie. Juist omdat de toetsing aan de EHS-Saldobenadering o.i. cruciaal is of de in het Ruimtelijk plan voor de Vliegbasis opgenomen ontwikkelingen al dan niet aanvaardbaar moeten worden geacht, zal de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. daar thans dan ook nader bij stil staan, althans voor zover dat op basis van de thans aan haar beschikbare natuurgegevens mogelijk is⁴⁸. In eerste instantie zal daarbij worden teruggevallen op haar toetsing van de EHS-Saldobenadering, zoals deze uit het rapport van Arcadis uit 2009 naar voren komt, waarna nog nader op de conclusies uit de herziene versie uit 2011 zal worden ingegaan.

EHS-Saldobenadering (Arcadis, 2009)

Wat betreft de EHS geldt daarbij overeenkomstig de Nota Ruimte/Streekplan Utrecht het zogenaamde 'Nee, tenzij-beginsel'. Om evenwel een meer ontwikkelingsgerichte aanpak mogelijk te maken kan evenwel onder voorwaarden ook op gebiedsniveau een afweging worden gemaakt, ook wel de saldobenadering genoemd. In het beleidsdocument van LNV zijn de spelregels nader aangegeven, die op de EHS-Saldobenadering van toepassing zijn (zie ook 'Nota Ruimte', alsmede het rapport: 'EHS Saldobenadering (Arcadis, 2009)'):

---

⁴⁸ Zoals ook hiervoor al aangegeven beschikt de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. alleen over deel I van het natuuronderzoek zoals dat door het Ecologisch adviesbureau Van den Bijtel op de Vliegbasis is uitgevoerd, evenals de verspreidingskaarten van op de Vliegbasis waargenomen (beschermd en bijzondere) soorten, zodat het voor haar thans toch niet echt goed mogelijk is een exacte inschatting te maken waar welke natuurwaarden met de in het 'Ruimtelijk plan' opgenomen ruimtelijke ontwikkelingen daadwerkelijk in het geding zijn, met name aangezien o.i. wel degelijke relevante vegetatie(karterings)kaarten ontbreken.

Voor de EHS-gebieden een kwaliteitsslag wordt gemaakt, waarbij het oppervlakte natuur minimaal gelijk blijft dan wel toeneemt (kwaliteitscriterium). Zo'n kwaliteitsslag kan bijvoorbeeld ontstaan doordat er binnen de EHS met bestemmingen wordt geschoven, en/of:

Binnen de ruimtelijke visie er een vergroting van het areaal EHS optreedt, ter compensatie van het gebied dat door de rode projecten is verloren gegaan; onder de voorwaarde dat daardoor tevens een beter functionerende EHS zal ontstaan (kwantiteitscriterium).

Gezien de wijze van toetsing heeft men er bij de Vliegbasis dus kennelijk voor gekozen feitelijk toch alleen het eerste criterium, dus kwaliteitscriterium, als uitgangspunt voor de toetsing te nemen.

Toch heeft de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. daar nog wel vragen over. Kiest men voor het eerste criterium dan dient de oppervlakte natuur minimaal gelijk te blijven, waarbij tevens een kwaliteitsslag wordt gemaakt. De Stichting blijft zich evenwel afvragen, ook al omdat men nieuwe functies op de vliegbasis toestaat, namelijk een woonfunctie, of men dan wel zomaar alleen van het eerste criterium uit mag gaan. De impact van een woonfunctie is immers toch heel anders dan die van de bedrijfsbebouwing/-hallen en shelters, zoals deze nu verspreid over het terrein van de Vliegbasis voorkomen en waarvan het gebruik met name tijdens de nachtelijke uren toch beperkt was.

Kiezen we voor het tweede criterium dan zou het verlies aan EHS dat door de rode projecten optreedt, moeten worden gecompenseerd door elders de EHS uit te breiden. Uitgaande van dit criterium zal het duidelijk zijn dat de balans dan al bij voorbaat negatief is. Zo maakt momenteel overeenkomstig het Streekplan/Structuurvisie Utrecht 2005-2015 het gehele gebied van de Vliegbasis, dus inclusief Camp New Amsterdam, deel uit van de EHS (zie ook de Streekplankaart: 'Gebieden binnen de groene contouren'). Bezien we nu de rode ontwikkelingen op de Vliegbasis (woningbouw, etc.) dan zal daardoor toch een deel van het gebied dat nu deel uitmaakt van de EHS rood worden, dus feitelijk een rode contour krijgen (zie ook de betreffende de PRV-kaart: 'Rode contour Soesterberg'). Bezien we een en ander vanuit dit perspectief, dan is het wel de vraag waar binnen de gebiedsvisie dan sprake is van een vergroting van het EHS-areaal, aangezien het areaal feitelijk nergens wordt uitgebreid.

Indien we toch uitgaan van het eerste criterium, dus het kwaliteitscriterium, dan dient dus eerst te worden nagegaan of de oppervlakte natuur minimaal gelijk blijft (stap 1) en vervolgens of er binnen het Ruimtelijk Plan/Gebiedsvisie ook kwaliteitswinst voor de natuur optreedt (stap 2). Bij het beoordelen van de beoogde kwaliteitswinst wordt uitgegaan van de vier wezenlijk waarden van de EHS, te weten (zie ook rapport 'Spelregels EHS (LNV, 2007)' en dan in het bijzonder hoofdstuk 6: 'EHS-saldobenadering' én de bijbehorende bijlage 2: 'Uitwerking natuurkwaliteit'/Handleiding bestemmingsplannen van de provincie Utrecht (Provincie Utrecht, 2005)'/Notitie Ruimtelijk beleid verblijfsrecreatie provincie Utrecht (Provincie Utrecht, 2007')):

- a. Aanwezigheid van zones met bijzondere kwaliteit;
- b. Gebieden die bepalend voor aaneengeslotenheid en robuustheid;
- c. Aanwezigheid van bijzondere soorten;
- d. Aanwezigheid bijzondere verbindingen (bijvoorbeeld fourageer- en migratieroutes).

In de 'Natuurvisie (Arcadis, 2007)' is indertijd voor de kwaliteitstoetsing al een soort eerste opzet voor gemaakt. Mede op basis van de in het 'Ruimtelijk plan' opgenomen ontwikkelingen, alsmede de aanwezige kwaliteiten/kwetsbaarheden (zie kaarten in 'Ecologische randvoorwaarden Vliegbasis Soesterberg (Bureau Bakker, 2006)') én de beoogde kwaliteiten (zie 'Natuurwaarderingskaart toekomstige situatie' in 'Ruimtelijk plan, pag. 60') is een saldobenadering opgesteld (zie ook het 'Ruimtelijk Plan, Hoofdstuk 12: Ecologische Saldobenadering', evenals het rapport 'EHS-Saldobenadering (Arcadis, 2009)'), die inmiddels door LNV op 17 februari 2009 is goedgekeurd⁴⁹.

⁴⁹ Voor de criteria die bij de toetsing zijn gebruikt alsmede de uitkomsten van de beoordeling wordt in het rapport 'EHS Saldobenadering (Arcadis, 2009)' en wel in betreffende bijlage 1: 'Tabel beoordeling' een algeheel overzicht gegeven.

Meer in algemene zin kan bij de uitgevoerde toetsing worden opgemerkt dat weliswaar ook naar de effecten op korte termijn wordt gekeken, maar men bij de toetsing uiteindelijk toch alleen de lange termijn effecten als toetsingsbasis neemt (zie tabel op pag. 62 van het 'Ruimtelijk Plan (Programmabureau Hart van de Heuvelrug, 2009)'). O.i. ontstaat daardoor een onjuiste inschatting van de (effecten) van het 'Ruimtelijke Plan' op het saldo, dat zo feitelijk heel sterk afhankelijk wordt gesteld van de (onzekere) beheersresultaten in de toekomst!

Verder kan in algemene zin en dan in het bijzonder met betrekking tot stap 2 nog worden aangegeven, dat het op basis van de daarvoor nu gegeven criteria mogelijk is dat een plus voor het ene criterium, bijvoorbeeld de 'Aanwezigheid van bijzondere verbindingen' (zie criterium d), ook als positief wordt meegerekend bij een ander criterium, bijvoorbeeld 'Aaneengeslotenheid en robuustheid van de (nagestreefde) natuur', waardoor o.i. toch een vertekend beeld met betrekking tot het positieve saldo kan ontstaan. Ook al omdat men de per categorie gegeven eindscores op het eind kennelijk gewoon middelt (zie ook het 'Ruimtelijk Plan (Programmabureau Hart van de Heuvelrug, 2009)', tabel op pag. 62: 'Toetsing aan de EHS-criteria')⁵⁰. In die zin zou wellicht toch moeten worden gekeken hoe men deze beide criteria los van elkaar in de toetsing mee kan nemen.

Met betrekking tot stap1 van de toetsing aan het kwaliteitscriterium, dus aan het minimaal gelijk blijven van de oppervlakte natuur, wordt in het Ruimtelijk Plan aangegeven, dat deze uiteindelijk (netto) met 61.1 ha toe zal nemen (zie boekje 'EHS-Saldobenadering (Arcadis, 2009), tabel 4.4: Overzicht oppervlaktes, huidig, toekomstig en verschil')⁵¹. Daarbij gaat het dan om ongeveer 30 ha verharding en gebouwen, die óf zal worden gesloopt/verwijderd (20 ha) óf afgedekt (ongeveer 10 ha). De overige 31.1 ha bestaan uit omvormen van bermen, onverharde wegen en gebieden voor overig gebruik (waaronder sportvelden).

Nog afgezien of men bijvoorbeeld ook met het afdekken van wegen met zand tot die natuurkwaliteiten kan komen die in de 'Natuurwaardenkaart toekomstige situatie' worden verondersteld, komt er op de Vliegbasis ook een aanzienlijke oppervlakte aan rood bij. Daarbij gaat het dan om 19 ha rood voor de nieuwe woonwijk nabij Soesterberg, 1 ha voor de nieuwe villa's aan de Dolderseweg, 1,3 ha voor zorgcomplex aan de oostrand van het plangebied én daarnaast natuurlijk nog alle voorzieningen die ten behoeve de recreatie worden aangelegd, zoals bezoekerscentrum, de 'recreatieve verbinding', nieuwe (fiets)paden, entrees (inclusief de zogenaamde 'Pleisterplaats'), maar bijvoorbeeld (mogelijk) ook een nieuwe weg tussen de Richelleweg en de Weerden van de Poelmanweg.

Moeten we op basis van de in het rapport 'EHS-saldobenadering (Arcadis, 2009)' weergegeven gegevens nu concluderen dat feitelijk een veel grotere oppervlakte wordt omgevormd naar natuur dan in de betreffende tabel 4.4: 'Overzicht oppervlaktes huidig, toekomstig en verschil' aangegeven, waarbij dus ook wordt gecompenseerd voor al het rood dat er bij komt, of is al het verlies aan natuur door rood al meteen in de tabel verdisconteerd. In ieder geval lijkt het goed in het rapport ook aan te geven hoe al het rood nu in de balans is meegenomen. Voor derden is het immers nu op basis van zowel de 'Natuurwaardenkaart' (zie ook 'Ecologische randvoorwaarden Vliegbasis Soesterberg (Bureau Bakker, 2006), Bijlage 2), als de 'Natuurwaarderingsskaart toekomstige situatie' (zie ook het: 'Ruimtelijk Plan (Programmabureau Hart van de Heuvelrug, 2009)', kaart op pag. 60) moeilijk, zo niet onmogelijk, na te gaan of de in tabel 4.4 gegeven gegevens nu wel of niet juist zijn. Meer in het bijzonder zou als het verlies aan biotopen door rood al (impliciet) in de tabel zijn verdisconteerd, er o.i. toch ook rekening moeten worden gehouden met het kwaliteitsverlies

⁵⁰ Overigens is het op basis bestaande jurisprudentie nog maar de grote vraag of men zo maar mag middelen, voor zover daarvan althans sprake is, aangezien een negatief effect op één van de aangegeven criteria wel eens bepalend kan zijn, ook in juridische zin, of een bepaalde ruimtelijke ontwikkeling al dan niet aanvaardbaar moet worden geacht.

⁵¹ Overigens is het natuurlijk goed dat men in de betreffende tabel 4.4 van werkelijke oppervlakten is uitgegaan en niet van de foutieve oppervlakten zoals deze in het 'Natuurgebiedsplan Utrechtse Heuvelrug' zijn aangegeven. Ook hierbij kan dan (wederom) wordt aangetekend, dat de oppervlakten natuur waarbij aanvankelijk zowel in het 'Ruimtelijk plan' en ook de 'EHS-Saldobenadering (Arcadis, 2009)' werd uitgegaan toch ook niet bleken te kloppen en deze in de definitieve 'EHS-Saldobenadering (Arcadis, 2011)' alsnog zijn bijgesteld (zie ook de 'EHS-Saldobenadering (Arcadis, 2011), Tabel 4.4: 'Oppervlakten natuur op de Vliegbasis').

dat daardoor ontstaat. Het duurt immers jaren voordat bepaalde biotopen weer een bepaalde kwaliteit bereiken (zie voor overzicht ook: 'Spelregels EHS, bijlage 3: Ontwikkelingsduur natuurdoeltypen'), zo ze dat al kunnen bereiken en met name daarvoor dient o.i. in de balans toch met een bepaalde mate kwaliteitscompensatie/overcompensatie rekening te worden gehouden (zie voor de criteria met betrekking tot de kwaliteitscompensatie ook bijlage 18: 'Handleiding bestemmingsplannen, hoofdstuk 4.5.2: Groene contour en het compensatiebeginsel')⁵².

Verder is het natuurlijk een belangrijke vraag wat in de balans nu als bestaande natuur wordt meegeteld en waar dus echt sprake is van een wijziging van 'rood naar natuur'. Zo hebben bermen toch vaak ook al bepaalde natuurwaarden, mede afhankelijk van beheer, en kunnen onverharde paden in de toekomst, wellicht na een kleine verbouwing, gewoon vanzelf dichtgroeien. Verder is het voor de Stichting de vraag of je de verhardingen die met zand worden afgedekt, ook al zullen deze als biotoop voor bepaalde soorten wel degelijk als habitat kunnen functioneren, wel (volledig) in de balans moet meenemen. Mede gezien de veranderde bodemomstandigheden en vochtuithouding is het immers nog maar de vraag of hier bijvoorbeeld 'grasland met hoge ecologische kwaliteiten', waarbij o.a. bij de opstelplaatsen van de Middle East wordt uitgegaan⁵³, tot ontwikkeling kan komen. En hoewel het natuurlijk positief is dat men directe omgeving Museumkwartier wil omvormen naar 'heide van matige kwaliteit' is het natuurlijk wel de vraag of je dat, tenminste als dat is meegenomen in de balans, ook wel (volledig) moet meenemen⁵⁴, aangezien mede vanwege de verstoring deze toch eerder als 'omgevingsgroen' zal functioneren dan dat daarvan ook bepaalde kwaliteiten kunnen worden verwacht⁵⁵. Ook curieus is het natuurlijk dat men de verdere verdichting van de bebouwing zoals deze op Camp New Amsterdam is voorzien maar eventjes in de balans geheel buiten beschouwing heeft gelaten (zie ook het 'Ruimtelijk plan (Programmabureau Hart van de Heuvelrug, 2009)', 'Natuurwaardingskaart toekomstige situatie', pag. 60), terwijl hier wel een verdichting van de bebouwing is voorzien van 12.5 naar 20%. Ook die verdichting zal vanwege de hier thans nog voorkomende bossen tot een aantasting van de EHS leiden en zou dus o.i. in de balans wel degelijk moeten worden meegenomen.

Indien men uiteindelijk met bovengenoemde aspecten rekening houdt is het voor de Stichting dus nog maar de vraag of uiteindelijk wel aan het vereiste wordt voldaan dat de oppervlakte aan natuur minimaal gelijk blijft.

Bij stap 2 wordt allereerst ingegaan op de 'Aanwezigheid van zones met bijzondere kwaliteit'. In het 'Ruimtelijke Plan' wordt in de tabel op pag. 62 aangegeven, dat de balans voor alle binnen de Vliegbasis voorkomende vegetatietypen positief is, in ieder geval op de middellange termijn. Bezien we evenwel de gegevens uit het boekje 'EHS-saldobenadering (Arcadis, 2009)', dan kan men toch duidelijk uit tabel 4.5: 'Overzicht beoordeling' afleiden, dat de balans voor zowel bos als grasland in ieder geval op de korte termijn als neutraal/negatief dient te worden beoordeeld⁵⁶. In de overzichtstabel die in het 'Ruimtelijk Plan' is opgenomen

⁵² Bij de toetsing wordt nu immers de 'Natuurwaardingskaart toekomstige situatie' als basis gebruikt, maar het kan voor bepaalde typen nog decennia duren, zo niet langer, voordat de aangegeven streefbeeld/natuurdoelentypen (inclusief bijbehorende doelsoorten) zijn bereikt.

⁵³ Overigens heeft de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. begrepen dat men op basis onderzoek van het Ecologische adviesbureau Van den Bijtel nu vooralsnog het op de opstelplaatsen Middle East aanwezige beton wil handhaven, dus niet wil toedekken (zie hiertoe ook het 'Ruimtelijk plan (Programmabureau Hart van de Heuvelrug, 2009)', pag. 67), ook gezien het daaraan gerelateerde voorkomen van bijzondere soorten (zie hiertoe overigens ook hetgeen daarover wordt opgemerkt in het 'Inrichtings- en Beheerplan (Utrechts Landschap, 2011)', hoofdstuk 4.2: 'Middle east' én ook de 'EHS-Saldobenadering Arcadis, 2011)').

⁵⁴ Overigens heeft de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. uit de 'EHS-Saldobenadering (Arcadis, 2011)' begrepen, dat de betreffende heidecorridor thans al redelijk voor de gegeven doelsoorten, zoals de zandhagedis, functioneert.

⁵⁵ Op dit kwaliteitsaspect zal met name onder stap 2 nog nadere aandacht worden besteed, zoals het mogelijke negatieve effect op soorten dat door een intensievere betreding van kwetsbare biotopen kan ontstaan.

⁵⁶ Overigens geeft ook hier de bijlage 1: 'Tabel beoordeling', zoals deze in het boekje 'EHS Saldobenadering (Arcadis, 2009)' is opgenomen een beter inzicht hoe men tot de beoordeling is gekomen dan alleen de teksten.

gaat men er dus kennelijk geheel vanuit dat de kwaliteiten zoals men die op een bepaalde plek nastreeft ook op middellange termijn zondermeer zullen worden bereikt. De Stichting Milieuzorg Zeist e.o. vindt het evenwel met name zeer dubieus dat de op lange termijn op een bepaalde plek mogelijk te realiseren natuurkwaliteiten, zeker als dat is gebaseerd op een voor een bepaald biotooptype (dus droog schraalgrasland, heide en bos) gericht beheer, kennelijk als basis/grondslag voor de toetsing van het kwaliteitscriterium wordt aangehouden⁵⁷. Zij zou het dan ook veel geloofwaardiger vinden, zoals ook onder stap 1 al aangegeven, dat als er dan toch voor bepaalde rode ontwikkeling of gewenste omvormingen waardevolle biotopen dienen te verdwijnen er dan gewoon óók een extra kwaliteitscompensatie plaatsvindt (zie overigens ook: 'Spelregels EHS (LNV, 2007)'). Dat geldt dan allereerst voor het 'schraalgrasland met zekere/grote ecologische kwaliteiten' zoals dat door de beoogde nieuwe woonwijk ten noorden van Soesterberg verloren gaat, als ook voor de 'schraalgraslanden met grote kwaliteiten' die men ter hoogte van de westelijke boscorridor om wil vormen tot half bos/half gras. Nu wil men dat verlies aan 'grasland met zekere/hoge kwaliteiten' compenseren door enerzijds bijvoorbeeld op plekken waar thans verharding voorkomt deze door het verwijderen van het asfalt óf door het opbrengen van zand tót droog schraalgrasland te ontwikkelen én anderzijds door in het oostelijke deel van het gebied waar de shelters voorkomen bos om te vormen tot schraal grasland⁵⁸, als ook door 'grasland met zekere kwaliteiten' om te vormen naar 'grasland met grote ecologische kwaliteiten'. De vraag is evenwel of men door gegeven maatregelen, ook op termijn, wel weer die hoge kwaliteiten schaalgrasland kan bereiken waarvan in de 'Natuurwaardingskaart toekomstige situatie' wordt uitgegaan. Zo is het o.i. nog maar de grote vraag of men daadwerkelijk 'schraal grasland (of heide) van grote ecologische kwaliteit' kan bereiken door plekken waar thans asfalt of beton voorkomt met zand te bedekken. Als we de 'Natuurwaardingskaart toekomstige situatie' uit het Ruimtelijk plan bezien, gaat men daar kennelijk vanuit dat dat zondermeer mogelijk is, bijvoorbeeld in het gebied van de 'Middle East' (zie ook de kaart in het 'Ruimtelijk plan', pag. 67), maar de Stichting houdt daar toch zoals onder stap 1 ook al aangegeven haar twijfels over⁵⁹. Weliswaar is het afdekken van asfalt op zich een goedkope(re) methode dan het geheel verwijderen van asfalt, maar naar verwachting zal daardoor toch van een geheel andere bodemsituatie en vochthuishouding sprake zijn dan bij een ontwikkeling op van nature aanwezige gronden. De vraag is dan ook of met het opbrengen van zand ook eerder ervaring is opgedaan en of daar dan ook vegetaties tot ontwikkeling zijn gekomen met een vergelijkbare hoge kwaliteit als die ook nu op de vliegbasis aanwezig zijn. Voorts leert de ervaring dat daar waar zich bijvoorbeeld eenmaal bos, inclusief bijbehorend bosbodempfiel, heeft ontwikkeld, zoals dat in het Sheltergebied het geval is, het nog niet zo eenvoudig is droog schraalgrasland tot ontwikkeling te brengen, tenzij heel rigoureuus wordt ingegrepen. Daar komt dan nog bij dat ook uit de 'EHS-Saldobenadering (Arcadis, 2009), tabel 4.4: 'Overzicht oppervlaktes, toekomstig en verschil' naar voren komt dat uiteindelijk de balans voor droog schraal grasland, althans wat de oppervlakte betreft, negatief is, namelijk minus 7.4 ha, terwijl dit type (inclusief bijbehorende soorten), overigens tezamen met de aanwezige eikenstrubbenbossen, toch het type is waaraan de Vliegbasis voornamelijk zijn hoge natuurwaarden dankt⁶⁰. Weliswaar wordt aangegeven, dat dit door beheer alsnog zou

⁵⁷ Weliswaar wordt ook in het rapport 'Spelregels EHS, bijlage 2: Uitwerking natuurkwaliteit' aangegeven dat het van belang wordt geacht dat naar zogenaamde 'complete levensgemeenschappen' dient te worden gestreefd, hetgeen de Stichting onderschrijft, maar als dat ook had kunnen worden bereikt door een daarop gericht beheer van de huidige beheerder dan ziet de Stichting dat niet als een aparte verdienste van het voorliggende Ruimtelijke plan. In die zin dient dat o.i. dan ook niet te worden verdisconteerd. Bovendien is er al voordat het plan voor de Vliegbasis werd gelanceerd in het 'Natuurgebiedplan Utrechtse Heuvelrug (Provincie Utrecht, 2001)' van bepaalde pluspakketten uitgegaan en de vraag is dan waarom deze dan niet – uiteraard na bijstelling van de daarin gegeven oppervlakten met de werkelijke oppervlakten - als basis voor de toetsing zijn gebruikt. Dat had o.i. in ieder geval een objectievere toetsing mogelijk gemaakt.

⁵⁸ Overeenkomstig hetgeen daartoe in het 'Inrichtings- en Beheerplan (Utrechts Landschap, 2011) wordt aangegeven, zou men daar overigens thans weer op zijn teruggekomen, althans gedeeltelijk.

⁵⁹ Overigens zou men daar overeenkomstig de herziene 'EHS-Saldobenadering (Arcadis, 2011)' er toch weer vanaf willen zien om althans gedeelte opstelplaatsen Middle-East met zand te bedekken.

⁶⁰ Overigens komt men in de herziene 'EHS-Saldobenadering (Arcadis, 2011)' weer tot geheel andere oppervlakten (zie ook de betreffende tabel 5.6: 'Oppervlakten per kwaliteitsklasse voor grasland

kunnen worden bijgestuurd, maar ook gezien eerdere opmerkingen blijft het voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. toch de vraag of de balans vanuit het beheer op termijn uiteindelijk voor dit type wel positief zal zijn. Meer in het bijzonder kan ten aanzien van de nagestreefde kwaliteit van 'schraalgrasland met hoge ecologische waarden' daaraan nog worden toegevoegd, dat zowel de in het 'Ruimtelijk plan' ter hoogte nieuwe woonwijk geprojecteerde 'recreatieve uitloopgebied', als ook het langs de zuidelijke runway geprojecteerd fietspad daar naar verwachting een sterk negatief effect op zal hebben, zeker op de binnen de betreffende zone aanwezige (avi)fauna en dan in het bijzonder de grondbroeders (o.a. veldleeuwerik). Rekening houdend met alle aspecten gaat de SMZ er dan ook vanuit dat ook op lange termijn er voor aanwezige graslanden wel degelijk een (licht) negatief saldo bestaat⁶¹.

Wat hiervoor is gesteld ten aanzien van de compensatie van waardevol schraalgrasland, geldt eigenlijk ook voor de compensatie van waardevol bos dat door de in het 'Ruimtelijk plan' opgenomen ontwikkelingen verloren zal gaan. In het bijzonder gaat het dan om het 'bos met grote ecologische kwaliteiten' dat door de beoogde woonbebouwing ten noord-westen van Soesterberg zal verdwijnen. Dit wil men dan kennelijk compenseren door elders 'bos met zekere kwaliteiten' om te vormen tot 'bos met hogere ecologische kwaliteiten'. Alhoewel niet ontkend wordt dat een dergelijke omvorming op zich een bepaalde kwaliteitswinst met zich mee kan brengen, is deze op zich evenwel niet afhankelijk van de functieverandering zoals deze thans voor de Vliegbasis is voorzien. Deze had namelijk ook gewoon door de huidige beheerder kunnen worden uitgevoerd⁶².

Uit bovenstaande kan worden geconcludeerd, dat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. van mening is dat bij de toetsing van de saldobenadering wat betreft de 'aanwezigheid van zones met bijzondere ecologische kwaliteiten' vooralsnog dient te worden uitgegaan van de gevolgen op korte termijn, waarbij zij zich grotendeels kan vinden in de dienaangaande voor de korte termijn in de 'EHS-Saldobenadering (Arcadis, 2009), tabel 4.5: 'Overzicht beoordeling' gegeven plussen en minnen. Deze zouden evenwel ook moeten worden doorvertaald naar het 'Ruimtelijke plan (Programmabureau Hart van de Heuvelrug, 2009)', de tabel: 'Toetsing aan de EHS-kwaliteitscriteria', pag. 62. Wat betreft de in de 'EHS-Saldobenadering (Arcadis, 2009), tabel 4.5: 'Overzicht beoordeling' voor de korte termijn gegeven minnen voor de 'aanwezigheid van zones met bijzondere kwaliteiten' van zowel bos als grasland wordt daarbij feitelijk aangegeven dat deze op de lange termijn door een zeer zorgvuldig beheer plussen zouden kunnen worden, maar de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. is van mening dat daarvoor gezien reeds bestaande hoge kwaliteiten en ook gezien de hierboven reeds aangegeven argumentatie onvoldoende gronden aanwezig zijn. Bovendien maak je daarmee het uiteindelijke saldo - zou je althans met de daaraan nu ten grondslag liggende methodiek instemmen hetgeen de Stichting zo zal uit vorenstaande duidelijk zijn dus niet doet - wel heel erg afhankelijk van het toekomstige beheer (en bijbehorende monitoring van (kwetsbare) soorten).

Verder wordt in het 'Ruimtelijke plan (Programmabureau Hart van de Heuvelrug, 2009)', de tabel: 'Toetsing aan de EHS-kwaliteitscriteria', pag. 62 een plus toegekend aan het toetsingscriterium 'Gebieden die bepalend zijn voor de aaneengeslotenheid van de EHS'. Als onderbouwing wordt daarbij aangegeven, dat er door het 'Ruimtelijk plan' d.m.v. het verwijderen van hekwerken, verhardingen en de realisatie van ecologische verbindingen grotere eenheden natuurgebied worden gecreëerd. Bij dat laatste kan worden opgemerkt, dat het natuurlijk zo is dat het fantastisch voor de natuur op de Utrechtse Heuvelrug als geheel is dat de Vliegbasis tot het centrale natuurkerngebied wordt waar vele corridors

---

(inclusief heide) en bos', ook al aangezien men de oppervlakten voor grasland en heide nu in een keer samen neemt!

⁶¹ Overigens is het voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. onduidelijk of dit fietspad ter hoogte van de zuidelijke runway ook in zijn geheel zal worden gehandhaafd, aangezien overeenkomstig hetgeen daartoe in de herziene 'EHS-Saldobenadering (Arcadis, 2011)' wordt aangegeven alsnog van de uitloopstrook zoals deze aanvankelijk ook in oostelijke gedeelte Vliegbasis in het Ruimtelijk plan was opgenomen kennelijk zal worden afgezien (zie in deze overigens ook het: 'Inrichtings- en Beheersplan (Stichting Utrechts Landschap, 2011), bijlage 2: Recreatieve maatregelen').

⁶² Overigens had Defensie reeds bijzondere aandacht voor de natuurwaarden op de basis en had men waar mogelijk al het omvormingsbeheer van aanwezige bossen in gang gezet.

samenkomen. Maar de vraag blijft wel of je met betrekking tot aaneengeslotenheid hiervoor wel een plus moet opnemen. Feitelijk draagt de huidige Vliegbasis immers al veel van de aangegeven kwaliteiten in zich, die alleen nog maar 'ontsloten' behoeften te worden door (op bepaalde plaatsen) de bestaande hekwerken weg te halen⁶³. Bovendien zal het 'Ruimtelijk Plan', ook al is er dan nu ten opzichte van het concept gekozen voor een duidelijke(r) zonering, er ook toe leiden dat toch de verstoring van bezoekers/recreanten aanzienlijk zal zijn. Feitelijk blijven nu alleen het gebied van de 'Middle East', het oostelijke deel van de shelters, het gedeelte van de droge schraalgraslanden ten noorden van de zuidelijke runway en een deel van het noordelijke bos- en heidegebied geheel vrij van recreanten, ook al omdat men recreanten ook van het te bouwen ecoduct over het spoor gebruik wil laten maken⁶⁴. Verder zal ook de beoogde 'Recreatieve verbinding' voor het gedeelte tussen het Museumkwartier en de entree bij Soesterberg dwars door de centrale open ruimte gaan, hetgeen toch een versnippering/verstoring van het gebied met zich mee zal brengen. Ten opzichte van de huidige situatie zou door de toch met alle recreatieve activiteiten (inclusief 'Recreatieve verbinding') gepaard gaande toename van de recreatieve druk en dus daarmee ook van de verstoring de aaneengeslotenheid van het plangebied wel eens (meer dan) teniet kunnen doen. Beter zou het o.i. dan ook zijn voor dit toetsingscriterium een 0 op te nemen.

Wat betreft het criterium 'Aanleggen of verbeteren van leefgebieden voor soorten' wordt er in het 'Ruimtelijke plan (Programmabureau Hart van de Heuvelrug, 2009)', de tabel: 'Toetsing aan de EHS-kwaliteitscriteria', pag. 62 vanuit gegaan, dat deze voorzichtig positief (0/+) is. Alhoewel het verdwijnen van met name de Vliegfunctie een positief effect zal hebben op soorten die daarvoor gevoelig zijn (of werden verjaagd)⁶⁵, heeft de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. ten aanzien van het positieve effect van het nu voorliggende plan voor bepaalde kwetsbare soorten toch zo haar twijfels. Dat geldt bijvoorbeeld voor o.a. bepaalde kwetsbare korstmossen (klein leerblad, knobbelig heidestaartje)⁶⁶, paddenstoelen (o.a. (bepaalde) wasplaten, aan naaldbos gevonden (zeer) zeldzame paddenstoelen, o.a. duivelsbroodrussula, larixridderzwam)⁶⁷, plantensoorten (ruig klokje⁶⁸, klein warkruid⁶⁹, brede orchis⁷⁰), vogelsoorten (o.a. havik, wespendif, zwarte specht⁷¹, gekraagde roodstaart, veldleeuwerik, graspieper, roodborsttapuit, tapuit⁷², maar mogelijk ook de

⁶³ Overigens draagt het weghalen van hekwerken, hoe positief ook voor de dieren om zich vrij van de ene plek naar de andere te kunnen begeven, er wel toe bij dat de basis ook voor de mens/huisdieren vrij toegankelijk wordt. In die zin zou nog moeten worden gekeken hoe een en ander, behalve dan met greppels, goed kan worden gereguleerd. Hierbij zou dan ook in het bijzonder moeten worden gekeken hoe er met name kan worden voorkomen, dat vanuit de rand van Soesterberg er allerlei huisdieren zo maar de Vliegbasis op kunnen komen en daar gaan struinen.

⁶⁴ Overeenkomstig de herziene 'EHS-Saldobenadering (Arcadis, 2011)' zou overigens nu ook worden afgezien van de eerder in het Ruimtelijk plan opgenomen recreatieve strook ten oosten van de entree bij Soesterberg.

⁶⁵ Zie voor enige indicatie over mogelijke effecten van het gebruik van het terrein als Vliegbasis ook Alterra-rapport 1725: 'Verstoring door fauna van laagvliegen'.

⁶⁶ Een groeiplaats van zowel klein leerblad en ook knobbelig heidestaartje, dat verder overigens in Nederland alleen op de Boschplaat op Terschelling voorkomt, zal mogelijk moeten verdwijnen voor de aanleg van de westelijke boscorridor.

⁶⁷ De aan naaldbos gebonden zeldzame paddenstoelen komen vooral voor in het bos ten noordwesten van het bedrijventerrein Soesterberg-Noord alwaar woningbouw is gepland, zoals de dennenslijmkop en ook duivelsbroodrussula (inclusief de zeer zeldzame groene variant (f. viridis), evenals in de naaldbossen ter hoogte van het Sheltergebied, zoals de larixridderzwam.

⁶⁸ Het ruig klokje komt o.a. voor ter plaatse van dat gedeelte van het plangebied in het oosten waar o.a. de zorgwoningen worden beoogd, dus in het gebied met de bestemming: 'Gemengd'.

⁶⁹ Voor zover de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dat heeft begrepen zal o.a. een groeiplaats van klein warkruid moeten wijken voor de aanleg van het ecoduct over het spoor.

⁷⁰ Weliswaar is groeiplaats van de brede orchis dan gespaard door de aanleg van het fietspad over de Vliegbasis van Soesterberg in de richting van Soest, maar enige dagen na de openstelling van het pad waren de brede orchissen die er voorkwamen al door 'verzamelaars' uitgestoken!

⁷¹ Op de Vliegbasis zouden weliswaar 3 territoria van de zwarte specht voorkomen, maar het vermoeden is toch dat zij in de aangrenzende bossen van het landgoed De Paltz broeden.

⁷² Van de zeldzame tapuit zouden er 7 territoria op de Vliegbasis voorkomen, maar mogelijk zou slechts 1 paar ook echt hebben gebroed.

boomleeuwerik), zoogdieren (o.a. diverse soorten vleermuizen, eekhoorn⁷³, boomarter, das⁷⁴, edelhert⁷⁵) en verder diverse beschermde reptielen en amfibieën (hazelworm, levendbarende hagedis, zandhagedis, ringslag), vele (beschermde) insecten, zoals vlinders (o.a. aardbeivlinder, kommavlinder, geelsprietdikkopje, zwartsprietdikkopje, heideblauwtje, bruin blauwtje, etc.), sprinkhanen (o.a. blauwvleugelsprinkhaan, ratelaar, zoemertje, heidesabelsprinkhaan, etc.), waarvan het biotoop door voorgenomen ontwikkelingen (mogelijk) direct zal worden aangetast, dus door o.a. woningbouw of omvorming van grasland naar bos of van naaldbos naar loofbos, hetzij doordat ter plaatse activiteiten (fietspaden, wandelpaden, evenementen, etc.) plaatsvinden waarvan een verstoring naar de omgeving uitgaat⁷⁶. Weliswaar heeft men bij de toetsing van de effecten van het plan rekening gehouden met de kwetsbaarheid van bepaalde soorten (zie ook het boekje 'EHS-saldobenadering (Arcadis, 2009), bijlage 2: Tabel soorten'), maar door zowel door de geplande woningbouw, als de recreatieve invloed (verstoring, versnippering), evenals de beoogde omvorming van schraal grasland naar bos t.b.v. westelijke corridor, zal het met name voor soorten van open schraal grasland nog maar de vraag zijn of deze zich überhaupt in de aantallen waarin zij nu voorkomen kunnen handhaven. Vooral grondbroedende vogels zijn zeer kwetsbaar voor verstoring en ook door beperking oppervlakte zou de kritische grenzen voor met name deze soorten wel eens kunnen bereikt (zie hiertoe o.a. betreffende bijlage 17: 'Effecten van menselijke verstoring op grondbroedende vogels in de Planken Wambuis (R. Bijlsma, 2006)'). Voor zover door bepaalde ruimtelijke ontwikkelingen (woningbouw, recreatieve ontwikkelingen) de kritische grens voor bepaalde soorten niet al zal worden bereikt, zal het dus naar verwachting zeer sterk van het beheer en met name ook handhaving (!) afhankelijk zijn of voldoende kwaliteit van leefgebieden van de betreffende kwetsbare soorten uiteindelijk kan worden gewaarborgd⁷⁷.

Met betrekking tot het toetsingscriterium 'Aanwezigheid van ecologische verbindingen' kan in algemene zin worden gesteld, zoals ook in bovenstaande al aangegeven, dat de plussen zoals deze nu in de tabel op pag. 62 van het Ruimtelijke plan zijn opgenomen, feitelijk niet (geheel) aan het Ruimtelijke Plan voor de Vliegbasis zijn te danken, maar dat deze voornamelijk berusten op projecten die binnen de andere projecten van 'Hart van de Heuvelrug' vorm hebben gekregen. Wat betreft de 'Oostelijke corridor' gaat het dan met name om die projecten zoals deze binnen het cluster 'Hart van de Heuvelrug I' van de gemeente Soest zijn opgenomen en voor de 'Westelijke corridor' om de projecten die deel uitmaken van het cluster 'Zeist III'⁷⁸. Teneinde beide corridors te kunnen realiseren worden overigens thans reeds overeenkomstig de bijbehorende clusterovereenkomsten aanzienlijke

⁷³ Zo zijn er in 2010 o.a. 4 eekhoornnesten in het woningbouwgedeelte (van de in totaal 44 nesten in de bossen van de vliegbasis) aangetroffen.

⁷⁴ In 2010 is een burcht van de das in het noordelijke gedeelte van de Vliegbasis waargenomen.

⁷⁵ Daarbij kan worden aangetekend dat het edelhert nu nog niet op de Utrechtse Heuvelrug en dus ook de Vliegbasis voorkomt, maar niet kan worden uitgesloten dat deze via de (nog) te realiseren robuuste verbindingen tussen de Veluwe en de Heuvelrug deze op niet al te lange termijn zal bereiken. In ieder geval heeft Provinciale Staten recent besloten dat in ieder geval van het grofwild het edelhert op de Utrechtse Heuvelrug welkom is.

⁷⁶ Zie voor verspreiding van de betreffende soorten o.a. de bij het 'Inrichtings- en beheersplan (Stichting Utrechts Landschap, 2011)' in bijlage 7 gevoegde verspreidingskaartjes en daarnaast uiteraard ook de kaarten zoals deze ongetwijfeld te zijner tijd bij het 5-tal rapporten/publicaties door Ecologisch Adviesbureau Van den Bijtel over de uitgevoerde natuuronderzoeken op de Vliegbasis zullen verschijnen. Overigens zijn de betreffende verspreidingskaartjes zoals ook al onder het betreffende hoofdstuk 1: 'Planpocés' aangegeven al wel door de beide gemeenten Soest en ook Zeist, mede n.a.v. van een dienaangaande gemaakte opmerking in haar zienswijze op het 'Ontwerpbestemmingsplan', digitaal aan de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. ter beschikking gesteld.

⁷⁷ Uiteraard is de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. er natuurlijk wel positief over dat nu overeenkomstig de herziene 'EHS-Saldobenadering (Arcadis, 2011)' alsnog een betreding van de beoogde recreatieve zone tussen de nieuwe woonwijk en de runway tijdens het broedseizoen wordt verboden, met name om ter plaatse broedende veldleeuweriken te kunnen beschermen.

⁷⁸ Zie voor projecten gelegen binnen het cluster 'Hart van de Heuvelrug I' van de gemeente Soest ook: 'Hart van de Heuvelrug Clusterovereenkomst Soest I (Programmabureau Hart van de Heuvelrug, 2005)' én voor de projecten die deel uitmaken van het cluster westelijke corridor ook de 'Clusterovereenkomst Zeist III (Programmabureau Hart van de Heuvelrug, 2009)'.

oppervlakten bos/groen buiten de Vliegbasis 'getransformeerd' naar bedrijventerrein/ woningbouw.

Wat de corridors op de Vliegbasis zelf betreft kan worden gesteld, dat met betrekking tot de 'Oostelijke corridor' in ieder geval de 'boscorridor' voornamelijk over het terrein van de Paltz zal lopen en dus slechts gedeeltelijk over de basis, namelijk door het bosgebied dat in het noorden aanwezig is. Wat het functioneren van die boscorridor betreft is het natuurlijk wel van belang dat een zorgvuldige inpassing van de beoogde 'Recreatieve verbinding' tussen het Station Den Dolder en het Museumkwartier plaatsvindt, teneinde te voorkomen dat deze voor bepaalde soorten toch tot een bepaalde mate van versnippering leidt. Meer in het bijzonder heeft het Milieuzorg Zeist e.o. overigens (uitermate) verbaast dat men in het kader van het 'Ruimtelijk Plan' alsnog heeft besloten om het (thans reeds in aanbouw zijnde) ecoduct over het spoor ook door recreanten te laten gebruiken, waardoor toch (naar verwachting) een negatieve invloed op het gebruik door de dieren zal uitgaan. In het bijzonder geldt dat o.i. dan ten aanzien van het functioneren van de oostelijke boscorridor, die toch met name (ook) op het edelhert is gedimensioneerd⁷⁹. Voor zover dat uit onderzoeken naar voren komt, zou het gebruik van ecoducten door edelherten, die erg verstoringgevoelig zijn, in ieder geval niet samen gaan met het beoogde recreatieve gebruik⁸⁰.

Wat betreft de versterking van de 'heidecorridor' zoals deze nu op de Vliegbasis is voorzien, kan worden gesteld dat deze een positief effect heeft om op vliegbasis nu geïsoleerd voorkomende populaties van aan heide gebonden soorten, zoals de zandhagedis, weer met elkaar in verbinding te brengen. Wel zal dat toch enige decennia duren voordat zich in corridor ter hoogte Museumkwartier structureurrijke heide heeft ontwikkeld, dus in die zin het saldo pas op termijn ook echt positief zal zijn⁸¹.

Wat betreft de binnen de Vliegbasis gelegen gedeelte van de 'Westelijke corridor' wordt het natuurlijk door de Stichting als positief beoordeeld dat er een 'dispersiecorridor' komt door Camp New Amsterdam, zij het wel dat daar dan wel een verdere verdichting van de bebouwing op CNA zelf tegenover staat, hetgeen toch o.i. ook zo zijn consequenties op het functioneren van de corridor met zich mee zal brengen, niet in de laatste plaats aangezien kennelijk nu tot op grens corridor mag worden gebouwd⁸². Bovendien zal er overeenkomstig het 'Ruimtelijk Plan' nu ook in het direct aan CNA grenzende waardevolle bosgebied aan zijde Soesterberg-Noord woningbouw plaatsvinden, hetgeen eveneens op het functioneren van de westelijk corridor wel degelijk een negatieve invloed zal uitoefenen. Met het bebouwen van het betreffende bosgebied zal immers het natuurnetwerk zoals dat tussen

⁷⁹ Uiteraard zal het mede van de realisatie van het zogenaamde 'Valleilint' afhangen, dus de robuuste verbinding tussen de Veluwe en de Utrechtse heuvelrug, of het edelhert in de toekomst ook daadwerkelijk vanuit de Veluwe de Utrechtse heuvelrug zal kunnen bereiken.

⁸⁰ Zie hiertoe o.a. conclusies uit het rapport: 'Corridor Leusderheide (Alterra, 2004).

⁸¹ Zoals overigens ook eerder al in een voetnoot aangegeven, zou uit het ecologische onderzoek door Ecologisch adviesbureau Van den Bijtel blijken dat de betreffende heidecorridor thans al als zodanig voor een aantal soorten zou functioneren, zoals o.a. de zandhagedis.

⁸² Zie hiertoe met name ook de reactie van de gemeente op de door het Ministerie van Defensie op het Ontwerp-bestemmingsplan ingebrachte zienswijze, waarin wordt aangegeven dat voor het zogenaamde westelijke bouwblok de oostelijke grens nu kennelijk zodanig wordt verschoven dat feitelijk tot op de grens met de zogenaamde westelijke corridor kan worden gebouwd (zie ook de 'Nota van Zienswijzen, onder reactie 2). Weliswaar zou dan uit een recent in opdracht van defensie door Alterra uitgevoerd nader onderzoek blijken dat van de beoogde verdichting/bebouwing CNA dan geen negatief effect op de betreffende dispersiecorridor zou uitgaan, mits aan een aantal (mitigerende) voorwaarden wordt voldaan (zie hiertoe ook het rapport: 'Advies tegengaan verstoring in ecologische corridor Camp New Amsterdam (Alterra 2012)'), maar de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. blijft toch betwijfelen of uiteindelijk, ook gezien de thans beschikbare gegevens over gevoeligheid soorten voor verstoring, de in het rapport aangegeven mitigerende maatregelen ten opzichte van (ruime) bufferzones ook zodanig effectief zullen zijn dat daardoor het functioneren van de betreffende ecologische corridor voor gegeven doelsoorten niet in het geding komt. Daarbij kan ook nog worden aangetekend, zoals overigens ook al in een eerdere voetnoot aan de orde gesteld, dat uit een analyse van de StAB in kader van haar (deskundigen)advies m.b.t. de inzake het bestemmingsplan Amersfoortsweg e.o. (gemeente Zeist, 2008) bij de Raad van State ingediende beroepen al werd geconcludeerd, dat met name voor de doelsoort hazelworm de corridor vanwege haar relatief grote lengte al niet aan de gestelde eisen voldoet.

Huis ter Heide en Soesterberg (nog) aanwezig is, met uitzondering dan van de corridor ter hoogte van het landgoed Beukbergen, thans feitelijk geheel worden dichtgebouwd⁸³. Weliswaar zal deze corridor wel worden versterkt door gedeeltelijk omvorming van (waardevol) droog grasland naar struiken/bos tussen CNA en Sheltergebied⁸⁴, maar daar staat dan weer tegenover dat bosgebied bij de shelters, dat toch als een belangrijke 'stepping stone'/schakel dient te functioneren kleiner zal worden gemaakt doordat het oostelijk deel van het bos dat daar nu voorkomt zal worden omgevormd naar droog schraalgrasland, althans deels⁸⁵. Ook zal doordat dit bosgebied kleiner zal worden gemaakt de negatieve invloed van het gebruik van de meest westelijke gelegen shelters ten behoeve van een creatieve/culturele functie relatief groot zijn. In die zin twijfelt de Stichting er ernstig aan of dit bosgebied nog wel die functie als stepping stone kan vervullen die het overeenkomstig 'TOVER'/Handboek Robuuste verbindingen' dient te hebben om een goed functioneren van de hier gelegen boscorridor (met als gidsoort de 'boomarter') te kunnen waarborgen. Daarnaast zal ook de recreatieve invloed door fietspad langs zuidelijke runway en het medegebruik door recreanten van het ecoduct over het spoor o.i. ook een negatieve invloed op functioneren van deze corridor uitoefenen. Gezien de aangegeven ontwikkelingen gaat Stichting er dan ook vanuit dat met name de westelijke corridor ook op lange termijn niet optimaal zal kunnen functioneren.

Als we alle effecten van het Ruimtelijke plan op een rijtje zetten dan komt de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. met betrekking tot de EHS-Saldobenadering tot in de volgende tabel gegeven beoordeling:

Toetsingcriterium	Onderdeel	Beoordeling Korte termijn	Beoordeling Lange Termijn
Aanwezigheid van zones met bijzonder ecologische kwaliteit	Bos	0/-	0
	Grasland	-	0/-
	Heide	0	0/+
Aaneengeslotenheid en robuustheid		0/+	0
Verbetering leefgebieden soorten		-	0/-
Aanwezigheid ecologische verbindingen	Oostelijke corridor:		
	Bos	0	0
	Heide	0	+
	Westelijke corridor	0/-	0/-
Totaal		-	0/(-)

Op basis van de in de tabel gegeven uitkomsten, komt de Stichting tot de conclusie dat het Saldo in ieder geval op korte negatief is en wellicht op lange termijn (weer) neutraal, zij het

⁸³ Hierbij kan worden aangetekend, dat met het onherroepelijk worden van het 'Bestemmingsplan Amerfoortseweg e.o.' ook al een vrijwel volledige bebouwing van zowel de Sterrenberg als van het Wcc Beukbergen mogelijk is gemaakt.

⁸⁴ Overeenkomstig de nadere uitwerking in het 'Inrichtings- en Beheerplan (Utrechts Landschap, 2011)' wordt voor het gebied tussen het CNA-terrein en de Shelters hiervoor nu een zebra-patroon aangehouden, maar wellicht kan door het aanhouden van een meer verspreid patroon van bosschages toch beter kunnen worden ingespeeld op ter plaatse aanwezige waarden droog grasland (o.a. soorten als Klein leermos, Knobbelig heidestaartje, etc.), als ook mogelijk beter worden voldaan aan eisen die doelsoorten van de westelijk ecologische corridor aan een dergelijke verbinding stellen.

⁸⁵ Overigens wordt in het 'Concept Inrichtings- en Beheerplan (Utrechts Landschap, 2011)' aangegeven, dat in het Sheltergebied toch iets meer bos zal worden gehandhaafd dan aanvankelijk overeenkomstig het 'Ruimtelijk plan' voorzien, zij het dat nog wel de zogenaamde Duitse Baan alsnog tot grasland zal worden omgevormd (zie voor nieuwe overzichtskaat natuurdoelen ook het 'Concept-Inrichtings- en Beheersplan', Bijlage 3: 'Kwaliteit Natuur', Bijlage 4: 'Beheerkaart' en ook Bijlage 8: 'Inrichtingsmaatregelen Vliegbasis Soesterberg'), evenals het 'Bestemmingsplan Vliegbasis Soesterberg', de kaart op pag. 19, ook al blijft het uit de toelichting op die kaart dan onduidelijk waarop die kaart is gebaseerd, als ook de 'FFW-Toets (Arcadis, 2011)', Bijlage 3: 'Kaarten ontwikkeling Vliegbasis Soesterberg'.

dat dat dan mede afhankelijk is van de inrichting, het beheer en bijbehorende handhaving⁸⁶. Overigens kan óók op basis van de in het boekje 'EHS-Saldo-benadering (Arcadis, 2009)' gepresenteerde gegevens en expert-judgements worden geconcludeerd dat deze voor bepaalde criteria waaraan wordt getoetst op korte termijn negatief zal uitvallen en dus uiterst kwetsbaar is.

EHS-Saldobenadering (Arcadis, 2011)

Nu blijkt uit de door het Ecologische adviesbureau Van den Bijtel in 2009 en 2010 uitgevoerde nulmeting dat met name de droge schraalgraslanden in ecologisch opzicht veel waardevoller zijn dan uit het onderzoek door Bureau Bakker uit 2006 naar voren kwam (zie voor het overzicht ook de 'EHS-Saldobenadering (Arcadis, 2011)', Tabel 5.6: 'Oppervlakten per kwaliteitsklasse voor grasland (inclusief heide en bos)'. O.i. moet daaruit dan ook worden geconcludeerd, i.t.t. tot de conclusie die uit de herziene 'EHS-Saldobenadering (Arcadis, 2011)' naar voren komt, dat uiteindelijk de totale balans en daarmee de gegeven 'EHS-Saldobenadering' (zeker) negatief moet uitpakken. Men kan o.i. immers niet tot nauwelijks zeer waardevol grasland dat door de in het Ruimtelijk plan opgenomen ontwikkelingen verloren zal gaan, zoals bijvoorbeeld het droog schraalgrasland ten noorden van Soesterberg t.b.v. ontwikkeling van de aldaar beoogde nieuwe woonwijk, compenseren door elders graslanden door een daarop gericht beheer alsnog een hogere kwaliteit te geven als die kwaliteit al zeer hoog is⁸⁷. Feitelijk geldt dat in zeker zin ook voor het zeer waardevolle bos (inclusief vele (zeer) zeldzame naaldbospaddenstoelen) zoals dat ten noord-westen van Soesterberg ten behoeve ontwikkeling van de nieuwe woonwijk zal moeten verdwijnen, hetgeen ook niet zomaar is te compenseren, in ieder geval niet op de korte termijn⁸⁸. Teneinde alsnog daadwerkelijk tot een positief saldo ten aanzien van de natuur/EHS te komen is de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dan ook van mening, dat de woningbouw zich in ieder geval alleen tot een beperkte randzone van het bedrijventerrein Soesterberg-Noord zou moeten beperken, dus alleen tot die zone waar nu bos/grasland met een 'zekere kwaliteit' voorkomt (zie hiertoe o.a. ook de 'EHS-Saldobenadering (Arcadis, 2011)', Bijlage 2: 'Botanische waardekaart'), evenals daarnaast de aanleg van een nieuwe (recreatieve) infrastructuur tot een minimum zou moeten worden teruggebracht, waarbij dan met name zou moeten worden afgezien van de beoogde recreatieve uitloopzone, de recreatieve verbinding, als bepaalde fietspaden.

Voorts is indertijd altijd aangegeven dat een woningbouwprogramma van maximaal 440 woningen noodzakelijk was om de kosten voor zowel de aankoop als de inrichting van de Vliegbasis te kunnen betalen⁸⁹. Naar nu blijkt kan evenwel door te kiezen voor een andere

⁸⁶ Bij de uiteindelijke weging van de gegeven plussen en minnen is de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. overigens van mening, dat met name aan de met de beoogde ruimtelijke ontwikkelingen gepaard gaande aantasting van de zeer waardevolle schraalgraslanden uiteindelijk een groter gewicht dient te worden toegekend, aangezien met name deze waarden feitelijk de unieke natuurwaarden van de Vliegbasis bepalen, niet alleen binnen de provincie Utrecht, maar vermoedelijk ook op de schaal van Nederland als geheel, ook al aangezien er voor de aan de betreffende graslanden gebonden soorten bepaalde bronpopulaties voorkomen (o.a. kommavinder, geelsprietdikkopje).

⁸⁷ In het rapport 'EHS-Saldobenadering (Arcadis, 2011)', Bijlage 5: 'Bepaling verwachte situatie kwaliteit' wordt er overeenkomstig de daarin gegeven Tabel 5.8: 'Berekening van de toekomstige verwachte situatie grasland' aangegeven dat er op lange termijn, ondanks het verlies van 6 ha zeer waardevol grasland t.g.v. de woonwijk, toch een (beperkte) plus van 7 ha zeer waardevol grasland zal ontstaan, maar een en ander is natuurlijk wel sterk afhankelijk van het te voeren beheer, nog af gezien van het feit dat het vaak moeilijk is te voorspellen of grasland zich ook onder de huidige milieuomstandigheden (o.a. relatief hoge stikstoflast) nog wel als botanisch zeer waardevol grasland kan ontwikkelen (zie in deze overigens ook het 'Toetsingadvies (Commissie voor het m.e.r., 2011)').

⁸⁸ Overigens zal men natuurlijk bij de omvorming van bepaalde naaldbossen naar meer natuurlijk bos ook rekening moeten houden met de ter plaatse aanwezige aan naaldbos gebonden paddenstoelen (zie voor het verspreidingskaartje ook het: 'Inrichtings- en beheersplan (Stichting Utrechts Landschap, 2011)', Bijlage 7: 'Verspreidingskaartjes van kwetsbare soorten' en dan onder 'Bijzondere naaldbospaddenstoelen').

⁸⁹ Overigens blijft de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. er bezwaar tegen houden dat uit de rode ontwikkelingen op de Vliegbasis ook de zogenaamde recreatieve ontwikkelingen dienen te worden betaald, aangezien er ook daardoor uiteindelijk veel meer woningen moeten worden gebouwd dan alleen voor de (noodzakelijke) inrichting voor de natuur gewenst is.

differentiatie van het woningbouwprogramma en/of van een minder ambitieuze invulling van de recreatieve programma uit te gaan, zoals afzien van het de zogenaamde 'Landmarks', alsnog kennelijk (eenvoudigweg) een bedrag van maximaal 10 miljoen euro op de Vliegbasis worden inverdiend, teneinde het verlies zoals dat tot op heden bij andere projecten van het programma 'Hart van de Heuvelrug' is opgetreden alsnog te kunnen dekken (zie hiertoe met name ook de betreffende bijlage 5: SOK Vliegbasis Soesterberg). Door evenwel op het rode programma op de Vliegbasis een aanzienlijk bedrag in te verdienen, zou dus o.i. sowieso ook eenvoudigweg van een deel van de woningbouw kunnen worden afgezien om zo alsnog tot een positief saldo voor de natuur/EHS te kunnen komen. In die zin moeten de met name woningbouwplannen die het voorliggende bestemmingsplan in planologische zin mogelijk maakt, dan ook als een onevenredige aantasting van (aanwezige) waarden van natuur (en landschap) worden gezien.

FFW

Wat betreft de overeenkomstig het voorliggende bestemmingsplan mogelijk gemaakte ruimtelijke ontwikkelingen zullen deze tevens moeten worden getoetst aan de wettelijke vereisten die de FFW daaraan stelt. Zoals ook hiervoor al aangegeven is daartoe door Arcadis een FFW-toets opgesteld (zie ook: 'FFW-Toets (Arcadis, 2011)', die in belangrijke mate op het door Ecologisch adviesbureau Van den Bijtel uitgevoerde ecologische onderzoek is gebaseerd.

In de 'FFW-Toets (Arcadis, 2011)' wordt o.a. aangegeven aan welke randvoorwaarden de in het 'Ruimtelijk plan' opgenomen (ruimtelijke) ontwikkelingen dienen te voldoen teneinde voor beschermde soorten te kunnen waarborgen dat aan het overeenkomstig de FFW vereiste van een 'gunstige staat van instandhouding' kan worden voldaan (zie overigens ook het bestemmingsplan, hoofdstuk 6.9.3: 'Soortsbescherming, pag. 72-78). Zo is daarin o.a. aangegeven dat in de nieuwe woonwijk '*voldoende openbaar groen wordt gerealiseerd om aan de eisen van de FFW te voldoen*⁹⁰. Voorts wordt tevens aandacht besteed aan de mogelijke effecten op beschermde soorten van honden en loslopende katten die vanuit nieuwe woonwijk de basis op zouden kunnen lopen.

Inmiddels is op basis van de aanvraag daartoe door provincie Utrecht van mei 2011 door het Min. van E. L&I op 26 januari 2012 een Ontheffing in het kader van de FFW verleend, waartegen door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. zoals in het hoofdstuk 1: 'Planproces' al aangegeven ook een bezwaarschrift is ingediend, maar waarbij zij niet ontvankelijk is verklaard. Wel zijn in de Ontheffing van E, L&I een aantal voorwaarden opgenomen, waarvoor het voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. nog maar de grote vraag is of daaraan uiteindelijk wel zal kunnen worden voldaan.

Op basis van de door het Ecologisch Adviesbureau Van den Bijtel uitgevoerde inventarisaties blijkt dat er wat de *zoogdieren* betreft binnen het nieuwe woongedeelte o.a. vier nesten van de eekhoorn zijn waargenomen, maar overeenkomstig de FFW-Toets zou de vereiste gunstige staat van instandhouding van deze soort door de bouw van de nieuwe woonwijk niet in gevaar komen. Ook zijn diverse vleermuissoorten waargenomen, maar is overeenkomstig de door het Min. van E, L&I verleende Ontheffing met name naar de grootoorvleermuis nog wel een nader onderzoek noodzakelijk, aangezien het onderzoek naar deze soort onvolledig wordt geacht (zie ook de betreffende bijlage 9: 'Ontheffing FF/2011/0214', pag. 11).

Uit de door het Ecologisch Adviesbureau uitgevoerde inventarisaties blijkt voorts dat in ieder geval binnen of in de nabijheid van het gebied van de nieuwe woonwijk ook een relatief groot aantal *vogelsoorten* met zogenaamde jaarrond beschermde nesten voorkomen, zoals die van de kleine bonte specht, grote bonte specht, groene specht, zwarte specht, zwarte mees, glanskop, grauwe vliegenvanger, gekraagde roodstaart, boomkruiper, boomklever, bonte vliegenvanger, boeren zwaluw, tapuit, zwarte kraai, sperwer en buizerd⁹¹. In die zin is het o.i. dus maar dus de (grote) vraag, ook gezien nadere jurisprudentie, of er hier een woonwijk kan worden ontwikkeld met het behoud van de jaarrond beschermde nesten. In het bijzonder

⁹⁰ Zie hiertoe ook de 'FFW-Toets (Arcadis, 2011)', hoofdstuk 3.2: 'Bestemmingsplan Vliegbasis Soesterberg', onder 'Woongebied en wonen', pag. 9.

⁹¹ Van de buizerd kwamen er twee nesten/horsten voor ter plaatse van de nieuwe woonwijk, waarvan er in 2010 een (permanent) nest niet werd gebroed.

geldt dat dan voor nesten voor soorten uit de zogenaamde categorie 4, zoals o.a. van de buizerd, waarvoor immers sowieso geen ontheffing meer worden verleend (zie hiertoe ook de brochure: 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelsoorten (LNV, 2009)'). Daarnaast komen er in het gebied waar de nieuwe woonwijk en ook recreatieve uitloopstrook is geprojecteerd ook een groot aantal kwetsbare vogelsoorten voor, waaronder grondbroeders, zoals de boomleeuwerik, de graspieper, de veldleeuwerik (maar liefst 35 paar). Nu is weliswaar dan door de Dienst Regelingen, in casu het Min. van E,L & I, in haar besluit aangegeven, dat met name voor het verlies aan biotoop van de veldleeuwerik er in ieder geval een compensatie van 14 ha dient plaats te vinden⁹², maar vooralsnog blijft het voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. onduidelijk waar die 14 ha (geschikt) biotoop dan uiteindelijk zal worden gecompenseerd.

Voorts zijn er binnen het gebied van de nieuwe woonwijk ook *reptielen* waargenomen, zoals de strikt beschermde zandhagedis, waarvoor geen ontheffing op basis van een ruimtelijke ontwikkeling meer mogelijk is. Daarnaast komt daar mogelijk ook de hazelworm voor, die op de Vliegbasis op 17 locaties is waargenomen, althans vormt het gebied waar gebouwd gaat worden en ook het uitloopgebied in potentie een geschikt leefgebied voor de betreffende soort⁹³. Aangezien ook deze soorten kwetsbaar zijn voor rode ontwikkelingen blijft het voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. ook hier dus de vraag of er binnen de toekomstige woonwijk uiteindelijk wel voldoende groen kan worden gerealiseerd om aan eisen betreffende beschermde soorten tegemoet te kunnen komen, ook al aangezien er in wijde omgeving inmiddels door rode ontwikkelingen tal van (potentiële) leefgebieden verloren zijn gegaan (denk aan o.a. de Sterrenberg, Oud-Zandbergen, Wwc Beukbergen, etc.).

Weliswaar worden er dan in de 'FFW-Toets (Arcadis, 2011)' een relatief groot aantal maatregelen voorgesteld teneinde de vereiste gunstige staat van instandhouding te kunnen waarborgen, zoals o.a. het ophangen van nestkasten en het bij werkzaamheden voldoen aan bepaalde gedragscodes, maar waar het de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. hierbij natuurlijk om gaat is dat het feitelijk om zeer waardevolle natuur (inclusief bijbehorende al dan niet wettelijk beschermde soorten) gaat die met de realisatie van o.a. de nieuwe woonwijk verloren zal gaan en waarvan o.i. wel degelijk ook een zodanig negatief effect op de populaties van aanwezige beschermde soorten uit zal gaan, dat daarmee de overeenkomstig de FFW voor de betreffende beschermde soorten vereiste 'gunstige staat van instandhouding' in het geding is⁹⁴. Daar komt bij dat in het bestemmingsplan dan wel binnen zowel de bestemming 'Woongebied' als ook 'Groen' (thans) de voorwaarde is opgenomen, dat de binnen deze bestemmingen gelegen gronden mede zijn bestemd voor '*een op de natuurwaarden van het plangebied afgestemde groene inrichting*', maar dat moet o.i. zo algemeen worden geacht, dat daardoor niet tot nauwelijks enige waarborg kan worden gegeven dat uiteindelijk ook daadwerkelijk aan de in de Ontheffing gegeven voorwaarden kan worden voldaan.

---

⁹² Met betrekking tot de veldleeuwerik zal naar verwachting door de in het voorliggende bestemmingsplan op de Vliegbasis mogelijk gemaakte ruimtelijke ontwikkelingen (maar liefst) een verlies van circa 20 % van de populatie zal optreden, terwijl het hier toch om de grootste (bron)populatie op de Utrechtse Heuvelrug gaat (zie in deze ook conclusie 'FFW-toets (Arcadis, 2011)', pag. 30).

⁹³ Zo is de hazelworm recent ook nog op het Wwc Beukbergen waargenomen.

⁹⁴ Dat geldt overigens mogelijk ook voor het voornemen om overeenkomstig het 'Inrichtings- en beheersplan (Stichting Utrechts Landschap, 2011)' op een zo'n relatief grote oppervlakte van de aanwezige droge schraalgraslanden begrazing met schapen in te zetten, namelijk op 150 ha van de uiteindelijk in totaal (ongeveer) 200/216 ha grasland/heide, ook al is dat dan buiten het broedseizoen. Hiermede zou o.i. toch eerst op een veel kleinere schaal en alleen in de minder waardevolle schraalgraslanden moeten worden geëxperimenteerd, teneinde al bij voorbaat negatieve effecten, zoals verruiging en ook verrijking, te voorkomen. Dat ook aangezien maaien kennelijk niet eens zo veel duurder dan begrazen schijnt te zijn. Uiteraard kan daarbij wel worden aangetekend, dat op plekken waar de aanwezige vegetatie thans sterk is vervilt dat begrazing dan mogelijk wel een positief effect kan hebben. Juist gezien ook de kwetsbaarheid van op de vliegbasis aanwezige schraalgraslanden is het voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dan ook tevens de vraag of voor zodanig sterke verandering van het beheersregime ook geen aparte Natuurtoets/FFW-Toets noodzakelijk is.

Boscompensatie

Alhoewel er ook overeenkomstig het 'Ruimtelijk plan' en ook het 'Inrichtings- en beheerplan' bos zal worden gekapt, zoals ter hoogte van de zogenaamde 'Westelijke corridor', en ook op bepaalde plekken weer aangeplant, blijft het voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. toch de vraag of de totale bosbalans uiteindelijk wel positief uitpakt, zeker als daarbij ook rekening wordt gehouden met een bepaalde kwaliteitscompensatie (zie ook de betreffende bijlage 18: 'Handleidingbestemmingsplannen (provincie Utrecht, 2005)'). Weliswaar zou overeenkomstig de herziene 'EHS-Saldobenadering (Arcadis, 2011)' in tabel 4.4: 'Oppervlakten natuur op de Vliegbasis' gegeven oppervlakten bos in de referentie- en toekomstige situatie dan gelijk blijven, het gaat er natuurlijk ook om dat t.b.v. bouw nieuwe woonwijk zeer waardevol bos dient te worden gekapt, waarvoor o.i. dan, voor zover de kap van die bossen al aanvaardbaar moet worden geacht, wel degelijk een extra kwaliteitscompensatie noodzakelijk is.

Archeologie, cultuurhistorie en aardkundige waarden

Aangegeven wordt dat aanwezige archeologische of cultuurhistorische waarden direct worden beschermd of middels de dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie'. Eveneens is voor te beschermen historische gebouwen een dubbelbestemming 'Waarde - Cultuurhistorie' opgenomen.

Nu komt er zoals ook in het bestemmingsplan aangegeven ter hoogte Vliegbasis een uitgestrekte spoelzandwaaier (sandr), inclusief smeltwaterdal, voor, die zeker gezien de schaal voor Nederland toch uniek mag worden geacht. Alhoewel dit smeltwaterdal dan mede t.b.v. de aanleg van de landingsplaatsen op bepaalde plekken is verstoord, is de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. van mening dat het betreffende smeltwaterdal en bijbehorende smeltwaterdal zodanig waardevol is dat deze waarden alsnog specifiek d.m.v. een aparte dubbelbestemming 'Waarde - aardkundig' zouden moeten worden beschermd.

Water

Dat voor het plangebied en dan in het bijzonder de nieuwe woonwijk en natuurlijk ook het Museumgebied het covenant afkoppelen Utrechtse Heuvelrug (waar natuurlijk mogelijk) wordt gevolgd, spreekt voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. van zelf.

Aangegeven wordt voorts dat de overeenkomstig het bestemmingsplan mogelijk gemaakte ontwikkelingen voor de betrokken waterschappen geen aanleiding zijn geweest daarover opmerkingen te maken (zie overigens ook de 'Nota van inspraak en vooroverleg art. 3.1.1. Bro', reactie HDSR op pag. 22), maar dat alle ontwikkelingen/transformatie nog wel een afzonderlijke watertoets zullen moeten ondergaan. Voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. is het evenwel de vraag of toch ook niet voor de gehele woonwijk zoals deze ten noorden/noordwesten van Soesterberg-Noord is geprojecteerd nu al in het plan zou moeten worden aangegeven welke gevolgen daarvan zijn te verwachten.

Conclusie: Gezien het door het Ecologische adviesbureau Van den Bijtel uitgevoerde natuuronderzoek zal van de in het 'Ruimtelijk plan' opgenomen woningbouwplannen en recreatieve ontwikkeling naar verwachting een nog groter negatief effect uitgaan dan aanvankelijk in de 'EHS-Saldobenadering (Arcadis, 2009)' voorzien. De Stichting Milieuzorg Zeist e.o. gaat er dan ook vanuit dat het saldo voor de natuur van de betreffende ontwikkeling wel degelijk negatief zal zijn. Bovendien blijft het vooralsnog onduidelijk of bij de gegeven ontwikkeling ook aan de voorwaarden kan worden voldaan zoals die in de inmiddels door de Dienst Regelingen, in casu het Min. van E, L&I, verleende Ontheffing daaraan worden gesteld.

Verder zij dan wel alsnog een aantal nadere milieuonderzoeken uitgevoerd, met name op het gebied van geluid, maar ook hier blijft het o.i. vooralsnog onduidelijk of men uiteindelijk wel aan de wettelijke vereisten kan voldoen.

2.2.2.5. Economische uitvoerbaarheid

Hier is de afgelopen jaren al heel veel over gezegd. Weliswaar wordt door Domeinen /Defensie de Vliegbasis dan (na lange onderhandelingen) voor de natuurschade aangeboden, het zal toch nog een hele opgave zijn om de grond schoon te maken en ook ongewenste gebouwen en wegen te slopen. Zoals het er nu voorstaat en er niet tot nauwelijks (externe)

financiers/middelen kunnen worden gevonden, betekent dat dat er op de Vliegbasis nog steeds de o.i. ongewenste bouw van woningen zal plaatsvinden.

Ook gezien de enorme natuurwaarde van de Vliegbasis blijft de Stichting dan ook van mening, zoals ook eerder al aangegeven, dat er voor de aankoop van de grond en het verwijderen van gebouwen, vervuilde bodems, etc., alsnog naar externe middelen zou moeten worden gezocht. Het gaat hier immers om de EHS⁹⁵.

In ieder geval zou in de nu in het 'Ruimtelijk plan' gepresenteerde financiële balans o.i. ook een (aanzienlijk) bedrag moet worden opgenomen voor de stijging die de inrichting van de Vliegbasis tot natuur voor de 'toegevoegde economische waarde' van omringende bebouwde en niet bebouwde omgeving zal hebben en daarmee voor de toekomstige inkomsten van de overheid (zie in deze ook het boekje: 'Het geld groeit op onze Heuvelrug (Bade, T., 2007)'). Een investering in de natuur van de vliegbasis zal zich immers naar verwachting op termijn vanzelf terug verdienen.

Verder is wat betreft mogelijke subsidies in de balans nu 2 miljoen opgenomen, maar toch blijft de Stichting zich afvragen of het niet mogelijk is voor een project met een dergelijke uitstraling niet veel meer subsidie/fondsen binnen te krijgen, bijvoorbeeld bij de Postcodeloterij of de EU in het kader van regionale ontwikkeling⁹⁶. Daarnaast biedt natuurlijk ook het Groenfonds vele mogelijkheden die o.i. toch worden onderschat. In ieder geval bewijst de actie van de Stichting Utrechts Landschap dat vele burgers bereid zijn om een financiële bijdrage aan Vliegbasis te geven en daaraan zou de overheid en overige fondsen toch ook een voorbeeld kunnen nemen.

Tevens zouden de kosten verder moeten worden geminimaliseerd, door bijvoorbeeld het afbreken van gebouwen/wegen over de tijd te spreiden, mede afhankelijk van de afzet van vrijkomende materialen (vergelijk ook het 'Cradle to cradle-beginsel'). Ook zouden de kosten van de recreatieve inrichting (inclusief eventuele 'Recreatieve verbinding') gewoon door het Recreatieschap en/of uit de algemene middelen moeten worden opgebracht, maar niet koste mogen gaan van de natuur. Bezien we de financiële balans dan scheelt dat toch al snel 8.5 miljoen euro, waarvoor er toch veel minder huizen hoeven te worden gebouwd.

Tenslotte heeft de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. zo haar bedenkingen bij het extra invorderen op de Vliegbasis van max. 10 miljoen euro ten bate van andere projecten van het programma 'Hart van de Heuvelrug', dat ook gezien de (grote) kwetsbaarheid van de natuur op de Vliegbasis. Dan had feitelijk ook uiteindelijk met een geringer aantal woningen kunnen worden volstaan.

Nu is ten aanzien van de kosten in het Raadsbesluit aangegeven, dat daarin reeds op een andere wijze is voorzien, waarbij dan kennelijk wordt verwezen naar de zogenaamde SOK (zie ook de betreffende bijlage 5: 'SOK Vliegbasis Soesterberg'). Die SOK is nu (logischerwijs) van toepassing op het totale gebied. Nu bij de Vliegbasis niet sprake van een bestemmingsplan, maar zijn door de beide betrokken gemeenten elk voor hun eigen grondgebied afzonderlijke bestemmingsplannen opgesteld. In die zin blijft het voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. de vraag, zoals overigens ook in het hoofdstuk 2.1: 'Procedurele aspecten' aan de orde gesteld, of voor die beide bestemmingsplannen toch niet, mede gezien de eisen die de Wro daaraan stelt, een afzonderlijk exploitatieplan had moeten worden opgesteld.

2.2.3 Verbeelding

De Plankaart lijkt op zich in overeenstemming met de in de 'Partiële herziening Herinrichting Vliegbasis Soesterberg (Provincie Utrecht, 2010)' gegeven aanduidingen, evenals die van

⁹⁵ Dienaangaande wordt in het Streekplan Utrecht 2005-2015 overigens opgemerkt dat de Vliegbasis niet onder de financiële kaders van het project 'Hart van de Heuvelrug' valt, waarvoor van verevening werd uitgegaan, maar dat daarover aparte overeenkomsten zullen worden gesloten. Wat die overeenkomsten dan inhouden is bij de Stichting overigens niet bekend. Belangrijk in dit kader is evenwel op te merken dat de Vliegbasis geheel onder de EHS valt, waarvoor een bepaald beschermingsregime van kracht is, terwijl dat lang niet voor alle gronden geldt die deel uitmaken van het project 'Hart van de Heuvelrug'.

⁹⁶ Wat betreft de Postcodeloterij blijft het de Stichting toch verbazen dat zij voor een project als de Natuurbrug wel met een bedrag van vele miljoenen over de brug kwam, maar dat dat voor herinrichting Vliegbasis, wat toch ook een project met een enorme uitstraling is, niet mogelijk zou zijn.

het 'Ruimtelijk plan (Programmabureau Hart van de Heuvelrug, 2009)', maar zoals in het voorstaande naar voren gebracht is de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. van mening dat met de thans in het bestemmingsplan opgenomen rode en recreatieve ontwikkelingen er uiteindelijk wel degelijk een negatieve balans/saldo voor de natuur zal ontstaan.

In die zin is de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dan ook allereerst van mening dat alsnog van de bouw van de nieuwe woonwijk ten noorden/noord-westen van Soesterberg zou moeten worden afgezien, evenals van de aldaar geprojecteerd 'recreatieve uitloopzone', ook al maakt het voorliggende bestemmingsplan dat kennelijk niet rechtstreeks mogelijk.

Voorts maakt het bestemmingsplan niet alleen voor het CNA-terrein een verdichting van de bebouwing mogelijk van 12.5% naar 20 %, maar ook is de oostelijke grens van het zogenaamde westelijke bouwblok nu kennelijk zodanig verschoven dat feitelijk tot op de grens met de zogenaamde westelijke corridor kan worden gebouwd. Weliswaar zou nu uit een recent in opdracht van defensie door Alterra uitgevoerd nader onderzoek blijken dat van de beoogde verdichting/bebouwing CNA dan geen negatief effect op de betreffende dispersiecorridor zou uitgaan, mits aan een aantal (mitigerende) voorwaarden wordt voldaan (zie hiertoe ook het rapport: 'Advies tegengaan verstoring in ecologische corridor Camp New Amsterdam (Alterra 2012)'), maar de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. blijft toch betwijfelen of uiteindelijk, ook gezien de thans beschikbare gegevens over gevoeligheid soorten voor verstoring, de in het rapport ten opzichte van (ruime) bufferzones aangegeven mitigerende maatregelen ook zodanig effectief zullen zijn dat daardoor het functioneren van de betreffende ecologische corridor voor gegeven doelsoorten niet in het geding komt. Daarbij kan ook nog worden aangetekend, dat door de StAB in haar (deskundigen)advies m.b.t. de tegen het 'Bestemmingsplan Amersfoortsweg e.o. (gemeente Zeist, 2007)' bij de Raad van State ingediende beroepen al werd geconcludeerd, dat met name voor de doelsoort hazelworm de corridor vanwege haar relatief grote lengte niet aan de gestelde eisen voldoet.

Verder is het de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. opgevallen dat ten opzichte van het voorontwerp-bestemmingsplan feitelijk binnen de nieuw te realiseren woonwijk ten noorden/noordwesten van het bedrijventerrein 'Soesterberg-Noord', voor zover deze dan überhaupt al aanvaard moeten worden geacht, niet langer ter plaatse van het aldaar aanwezige buizerdnest (en directe omgeving) de dubbelbestemming 'Waarde - bijzondere vorm van fauna' is opgenomen. Dat zou dan mede daarmee samenhangen dat dat nest (en omgeving) dan al vanuit de FFW zou zijn beschermd. Dat mag dan wel zo zijn, maar van een dergelijke dubbelbestemming gaat o.i. wel degelijk een belangrijke signaleringswaarde uit. Aangezien nu uit de 'FFW-Toets (Arcadis, 2011)' nadrukkelijk naar voren komt, dat er ter plaatse van de nieuwe woonwijk thans vele beschermde soorten voorkomen die een specifieke bescherming behoeven, is het voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dan ook van mening dat feitelijk aan het gehele gebied van de nieuwe woonwijk en met name ook het recreatieve uitloopgebied de dubbelbestemming 'Waarde - Bijzondere vorm van fauna' had moeten worden gegeven.

Uiteraard is de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. weer wel positief dat men nu ook binnen de bestemming 'Natuur' aan een aantal gebieden de aanduiding: 'specifieke vorm van natuur - rust (sn-rt)' heeft gegeven, zodat daar geen recreatieve ontwikkelingen kunnen plaatsvinden. Wel is het de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. op basis van de gegeven plankaart niet altijd even duidelijk waar deze gebieden dan exact zijn gelegen en hoever deze zich dan uitstrekken. In die zin blijft het feitelijk voor de Stichting Milieuzorg Zeist onduidelijk om welke gebieden het nu echt gaat. Gezien ter plaatse aanwezige waarden zou o.i. in ieder geval aan de volgende gebieden een dergelijke aanduiding moeten worden gegeven: de centrale open ruimte, de oostelijke start- en landingsbaan met de Middle East, het noordelijke heidegebied, delen van het noordelijke bosgebied, de westelijke corridor (inclusief de corridor door het CNA-terrein en ook het ecoduct over het spoor), uiteraard voor zover deze gedeelten binnen het bestemmingsplangebied van de gemeente Zeist zijn gelegen⁹⁷. Juist gezien de

⁹⁷ Vergelijk in deze overigens ook de zonering zoals deze daartoe in de 'Gebiedsvisie Heel de Heuvelrug' is opgenomen, dus de kaart in de Toelichting, pag. 25.

planologisch-juridische betekenis die van de gegeven aanduiding uitgaat zou het dan ook beter zijn als de betreffende gebieden ook duidelijk op de plankaart worden begrensd.

Daarnaast is de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. de mening toegedaan, gezien de ligging van het grootste gedeelte binnen de EHS, dat aan het gebied voor zover gelegen binnen de 'groene contour' (uit het 'Streekplan/Structuurvisie 2005-2015') alsnog de dubbelbestemming: 'Waarde - Natuur' zou moeten worden gegeven, teneinde voor toekomstige ontwikkelingen ook een expliciete toetsing aan het 'Nee, tenzij-beginsel' (en ook 'Saldobenadering') voor de EHS mogelijk te maken.

Bovendien is zij van mening, zoals ook uit het voorgaande duidelijk zal zijn, dat alsnog aan de op de Vliegbasis aanwezige spoelzandwaaier/sandr (inclusief bijbehorend smeltwaterdal) de dubbelbestemming: 'Waarde - Aardkundig' had moeten worden gegeven.

Tenslotte is de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. in ieder geval positief over het gegeven dat men t.b.v. adequate bescherming aanwezige beschermwaardige cultuurhistorische objecten een dubbelbestemming 'Waarde - Cultuurhistorie' is opgenomen. Wel vraagt zij zich echter af of die dubbelbestemming dan niet voor een veel groter aantal objecten/gebieden zou moeten worden aangegeven (zie in deze ook het 'Cultuurhistorisch onderzoek (BBA, 2007)'), zoals bijvoorbeeld de shelters, aangezien ook deze toch representatief zijn voor een bepaalde tijdsperiode⁹⁸.

2.2.4 Planregels

Meer in het algemeen blijft het voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. overigens toch de vraag, zoals ook eerder al aangegeven, hoe in de planregels uiteindelijk met de randvoorwaarden/maatregelen, zoals deze uit zowel de 'EHS-Saldobenadering (Arcadis, 2011), als ook de FFW en dat in het bijzonder de door het Min. van E, L&I verleende Ontheffing, evenals het 'Besluit-MER' en feitelijk ook het 'Inrichtings- en beheerplan (Stichting Utrechts Landschap, 2011)' naar voren komen in voldoende mate rekening is gehouden, uiteraard voor zover het dan om randvoorwaarden met een ruimtelijke dimensie gaat. Dat ook doordat nu kennelijk binnen de bestemming 'Natuur' de activiteiten zoals die in het (gegeven) 'Inrichtings- en beheersplan (Stichting Utrechts Landschap, 2011)' zijn opgenomen na de goedkeuring van dat plan door het College zondermeer mogelijk worden gemaakt (zie met name art. 5.4.2, onder e).

In ieder geval is de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. van mening, zoals ook hierboven al onder het hoofdstuk 2.2.3: 'Verbeelding' aangegeven, dat aan het plangebied voor zover gelegen binnen de EHS, alsnog de dubbelbestemming: 'Waarde - Natuur' zou moeten worden opgenomen, inclusief bijbehorende planregeling, teneinde ook voor (toekomstige) ontwikkelingen een expliciete toetsing aan het daarvoor kracht zijnde 'Nee- tenzij beginsel' (en in zekere zin ook aan de 'EHS-Saldobenadering') mogelijk te maken.

Groen (art. 3)

Deze bestemming is vooralsnog opgenomen, aangezien het betreffende gebied thans onder een sterke invloed staat van geluid afkomstig van het aangrenzende bedrijventerrein Soesterberg-Noord. Daarbij gaat het o.a. om het geluid dat door Sita en andere bedrijven (o.a. Elma, Hypsos, VSP Netwerk, Gasverdeelstation Stedin) wordt geproduceerd.

Deze bestemming heeft thans een toch sterk utilitair karakter, terwijl ook op dit moment aldaar aanzienlijke natuurwaarden voorkomen, o.a. waardevol bos en mogelijk ook droog schraal grasland. Ook binnen de bestemming: 'Groen', zal daarbij, zoals dat ook met het groen in de nieuwe woonwijk het geval is, voor zover deze natuurlijk aanvaardbaar is, met aanwezige natuurwaarden (inclusief beschermde soorten) nadrukkelijk rekening moeten worden gehouden. In die zin zal dat o.i. toch ook meer nadrukkelijk dan thans het geval is in de doeleindenbeschrijving naar voren moeten komen. De Stichting Milieuzorg Zeist e.o. is dan ook de mening toegedaan, voor zover de bestemming 'Groen' al aanvaardbaar moet

⁹⁸ De shelters zijn overigens gelegen binnen dat gedeelte van de Vliegbasis dat binnen het bestemmingsplangebied van de gemeente Zeist valt.

worden geacht, dat hier in ieder geval ter waarborging van de biotopen van ter plaatse aanwezige beschermde soorten er óók een dubbelbestemming: 'Waarde - bijzondere vorm van fauna' zou moeten worden opgenomen.

Verder is de in art. 3.3 opgenomen wijzigingsbevoegdheid wel erg ruim/globaal geformuleerd en in die zin is het de vraag of er t.b.v. van de wijziging niet gewoon ook een bepaald ambitieniveau ten aanzien van de maximaal te accepteren geluidsniveau's binnen de nieuwe woonwijk dient te worden aangegeven, inclusief een bepaalde (milieu)zonering ten opzichte bestaande bedrijven (zie in deze overigens ook: 'Akoestisch onderzoek herontwikkeling Vliegbasis Soesterberg - Geluid afkomstig van bedrijventerrein Soesterberg-Noord (MDZOU, 2011)').

Maatschappelijk - Militaire zaken (art. 4)

Zoals ook onder hoofdstuk 2.2.3: 'Verbeelding' al aangegeven, maakt het bestemmingsplan niet alleen een verdere verdichting van Camp New Amsterdam mogelijk, maar ook het feitelijk bouwen tot aan grens corridor. Weliswaar komt dan uit een in opdracht van het Min. van Defensie uitgevoerd onderzoek naar voren dat daardoor het functioneren van de westelijke corridor niet in gevaar zou komen mits aan een aantal voorwaarden wordt voldaan, maar toch behoudt de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. zo haar twijfels of deze ten opzichte van (ruime) bufferzones uiteindelijk wel effectief zullen zijn. In ieder geval had o.i. in art. 4 een bepaling moeten worden opgenomen die ook daadwerkelijk waarborgt dat gegeven voorwaarden/mitigerende maatregelen worden uitgevoerd (zie voor voorwaarden ook bijlage 19: 'Advies tegengaan verstoring in ecologische corridor Camp New Amsterdam (Alterra, 2012)', Hoofdstuk 6.3: 'Toetsing').

Natuur (art. 5)

Wat bij dit artikel in eerste instantie opvalt is dat aan het gehele gebied, althans voor zover daar geen rode ontwikkelingen zijn voorzien, de bestemming 'Natuur' is gegeven. Op zich is dat natuurlijk mooi, maar anderzijds worden er kennelijk binnen de betreffende bestemming ook weer zo veel mogelijkheden geboden, zoals o.a. voor de aanleg van de 'recreatieve verbinding' (kennelijk op de plankaart/verbeelding nu aangeduid als '(sv - 01)'), recreatieve paden, de realisatie van een 'recreatieve uitloopstrook (inclusief hondenloopgebied)', dat zonder een duidelijke aanduiding, niet op de laatste plaats op de gegeven plankaarten, een adequate bescherming van de op de Vliegbasis aanwezige kwetsbare natuur o.i. niet tot nauwelijks lijkt gewaarborgd⁹⁹.

Gelukkig is wel alsnog door het aanbrengen op de plankaart van de aanduiding: 'specifieke vorm van natuur - rust (sn-rt)' een bepaalde zonering aangebracht en deze ook in de planregels nader vertaald. Wel zou die zonering o.i. ook meer expliciet op de digitale plankaart moeten worden aangegeven, zodat daarvan ook duidelijk een bepaalde rechtskracht uitgaat.

Verder zou in de voorschriften moeten worden bepaald, dat het recreatieve medegebruik van het ecoduct over het spoor, voor zover uiteraard gelegen binnen het bestemmingsplangebied van de gemeente Zeist, vanwege de negatieve effecten op de functioneren van de diverse ecologische corridors die hier uiteindelijk samen komen verboden is.

Meer in het bijzonder vraagt de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. zich overigens af of aan het gehele gebied van de 'recreatieve uitloopstrook', ook al is deze dan niet expliciet op de plankaart opgenomen, toch niet ook de dubbelbestemming 'Waarde- Bijzondere vorm van fauna' zou moeten worden gegeven, althans als men toch aan deze uitloopstrook wil

⁹⁹ Overigens is voor o.a. de aanleg van paden wel onder de bestemming 'Natuur' een omgevingsvergunningstelsel opgenomen (zie ook Art. 5, lid 4), maar biedt het plan op dit moment o.i. nauwelijks een kader een en ander ook daadwerkelijk zorgvuldig te kunnen toetsen. Dat ook doordat tegelijkertijd in de planregeling is opgenomen, dat activiteiten overeenkomstig een door het College goedgekeurd 'Inrichtings- en beheersplan' feitelijk niet (langer) vergunningplichtig zijn (zie ook art. 5.4.2., onder e).

vasthouden, teneinde in die zin aan het uitloopegebied ook meer specifieke eisen ter bescherming aanwezige fauna te kunnen stellen.

Tenslotte wordt in de planregels nu aangegeven, dat binnen de bestemming: 'Natuur' geen omgevingsvergunning meer noodzakelijk zou zijn, indien deze gegeven activiteiten in overeenstemming zijn met een door het College goedgekeurd 'Inrichtings- en beheersplan' (zie ook de bestemming: 'Natuur', art. 5.4.2, onder e). Voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. gaat dat veel te ver, aangezien daarop dan feitelijk geen enkele democratisch invloed meer mogelijk is, terwijl de in zo'n 'Inrichting- en beheersplan' opgenomen activiteiten/maatregelen mogelijk wel grote negatieve effecten voor aanwezige natuurwaarden (en daarmee dus ook voor de EHS-Saldobenadering) met zich mee kunnen brengen. Voor zover men daaraan dan toch vast zou willen houden, zou dan in de planregeling moeten worden bepaald dat het dan om een door de gemeenteraad goedgekeurd 'Inrichtings- en beheersplan' dient te gaan, zodat in ieder geval ook (derde) belanghebbenden daarop zo nodig nog invloed kunnen uitoefenen.

Woongebied (art. 8)

Wat betreft de nieuwe woonwijk ten noorden/noordwesten van het bedrijventerrein Soesterberg-Noord, zo deze al vanuit de 'EHS-Saldobenadering' en de FFW aanvaardbaar moet worden geacht, zou in de doeleindenomschrijving, ook al aangezien het om een globale bestemming gaat, in ieder geval o.i. ook moeten worden opgenomen, dat het totaal aantal woningen binnen zowel het bestemmingsplangebied van Soest als Zeist maximaal 440 mag zijn (zie ook het daartoe bepaalde in het 'Ruimtelijk plan (Programmabureau Hart van de Heuvelrug)'¹⁰⁰).

Zoals ook in het bestemmingsplan aangegeven wil men enerzijds een zo groen mogelijk woonwijk wil realiseren, maar blijft het anderszins uit de planregeling toch onduidelijk, ook aangezien binnen de bestemming 'Woongebied' geen nadere verkaveling is opgenomen, hoe men dat dan wil waarborgen. Weliswaar is dan (alsnog) in het bestemmingsplan (t.o.v. het voorontwerp) voor de nieuwe woonwijk m.b.t. het doeleinde: 'groenvoorzieningen' een nadere specificering opgenomen om aanwezige natuurwaarden beter te kunnen beschermen, maar voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. blijft het dan toch de vraag of daarmee dan ook meteen in voldoende mate kan worden gewaarborgd dat daardoor o.a. ook aan de eisen wordt voldaan zoals deze o.a. in de 'FFW-Toets (Arcadis, 2011)' voor de nieuwe woonwijk worden aangegeven, evenals aan voorwaarden zoals deze daartoe in de dienaangaande door het Min. van E, L&I verleende Ontheffing zijn opgenomen¹⁰¹. In die zin had o.i. voor de gehele woonwijk in ieder geval óók de dubbelbestemming: 'Waarde-Bijzondere vorm van fauna' moeten worden opgenomen.

3. Conclusie

Met name doordat in een zo late fase van het planproces er een uitgebreid natuuronderzoek heeft plaatsgevonden, die feitelijk als een 'nulmeting' kan worden gezien, is in het voorliggende bestemmingsplan o.i. in onvoldoende mate met gegeven waarden rekening gehouden. In die zin moet o.i. het voorliggende bestemmingsplan als onvoldoende voorbereid worden beschouwd.

Zoals met name uit het Ecologische onderzoek van het Ecologische adviesbureau Van den Bijtel blijkt zijn de ecologische waarden op de basis uiteindelijk nog (veel) groter gebleken dan waarvan aanvankelijk bij de opstelling van het 'Ruimtelijk plan' werd uitgegaan. In die

¹⁰⁰ Weliswaar staat in de Planregels aangegeven, dat er gemiddeld een maximum van 30 woningen per ha mogen worden gebouwd, maar dat zou betekenen met een totale oppervlakte van 19 ha voor de nieuwe woonwijk, dus zowel het Zeister als het Soester gedeelte, dat er dus toch in totaal zo'n 570 woningen zouden kunnen komen, hetgeen toch aanzienlijk meer is dan het maximum aantal van 440 woningen uit het Ruimtelijk Plan.

¹⁰¹ Zie overigens ook hetgeen daartoe in de 'FFW-Toets (Arcadis, 2011)' op pag. 9 wordt opgemerkt. In ieder geval is de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. het met de Adviescommissie Milieu en Ruimte van de gemeente Soest eens, dat het nog maar de (sterke) vraag is of binnen de nieuwe woonwijk de effecten op beschermde soorten kunnen worden voorkomen door deze wijk een 'groene uitstraling' te geven (zie ook de 'Nota van Inspraak en Vooroverleg art. 3.1.1 Bro', pag. 23).

zin zal dus van de in het 'Ruimtelijk plan' opgenomen woningbouwplannen en ook recreatieve ontwikkeling een nog groter negatief effect uitgaan dan aanvankelijk in de 'EHS-Saldobenadering (Arcadis, 2009)' voorzien. De Stichting Milieuzorg Zeist e.o. gaat er dan ook vanuit dat het saldo voor de natuur van de betreffende ontwikkelingen, i.t.t. hetgeen daarover in de 'EHS-Saldobenadering Arcadis, 2011) wordt geconcludeerd, wel degelijk negatief zal zijn. In die zin moet het voorliggende bestemmingsplan dan ook strijdig worden geacht met de eisen die de 'EHS-Saldobenadering' daaraan stelt. Tevens is het de vraag of met het thans voorliggende bestemmingsplan uiteindelijk wel aan de voorwaarden kan worden voldaan zoals deze dienaangaande voor het plangebied in de door het Min. van E,L&I verleende Ontheffing in het kader van de FFW kan worden voldaan.

Voorts is het wat betreft bepaalde milieuthema's o.i. op basis van voorliggende onderzoeken nog onduidelijk of bij de in het bestemmingsplan opgenomen ruimtelijke ontwikkelingen wel aan de wettelijke vereisten kan worden voldaan.

Gezien de in het beroepschrift gegeven overwegingen verzoekt de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. u dan ook het besluit tot vaststelling van bestemmingsplan alsnog te vernietigen.

Hoogachtend,

P. Greeven

B. de Wolf

Afz.: Stichting Milieuzorg Zeist e.o.

P/a: B. de Wolf

Kometenlaan 70

3721 JV Bilthoven

Bijlagen

- Bijlage 1: Vaststellingsbesluit Vliegbasis Soesterberg gemeente Zeist
- Bijlage 2: Folder Hart van de Heuvelrug
- Bijlage 3: Zienswijze Stichting Milieuzorg Zeist e.o. op het Ruimtelijk Plan, d.d. 30 maart 2009
- Bijlage 4: Zienswijze Stichting Milieuzorg Zeist e.o. ten aanzien van de Streekplanwijziging Vliegbasis, d.d. 08 februari 2010
- Bijlage 5: SOK Vliegbasis Soesterberg
- Bijlage 6: Zienswijze Stichting Milieuzorg Zeist e.o. op het bestemmingsplan Vliegbasis, gemeente Zeist
- Bijlage 7: Aanvullende zienswijze Stichting Milieuzorg Zeist e.o. natuuronderzoek Vliegbasis
- Bijlage 8: Nota van Zienswijzen (gemeente Zeist)
- Bijlage 9: Ontheffing FF/2011/0214 (Dienst Regelingen, 2012)
- bijlage 10: Bezwaarschrift Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inzake FFW
- Bijlage 11: Besluit LNV op bezwaarschrift Stichting Milieuzorg Zeist e.o.
- Bijlage 12: Ecologisch advies Vliegbasis (Provincie Utrecht, 2003)
- Bijlage 13: Drie nieuwe bronswespen gevonden op de Vliegbasis Soesterberg (Zeegers, G., 2012)
- Bijlage 14: Natuur- en landschapswaardering buitengebied Zeist (Bureau Waardenburg, 2009)
- Bijlage 15: Groen (voor) Zeist (Zeist, 2011), Hoofdstuk 'Groenbeleid voor Zeist'.
- Bijlage 16: LOP Kromme Rijngebied + (Brons & Partners (2009)', 'Visiekaart Zeist'.
- Bijlage 17: Effecten van menselijke verstoring op grondbroedende vogels in de Planken Wambuis (Bijlsma, R., 2006)
- Bijlage 18: Handleiding bestemmingsplannen, hoofdstuk 4.5.2: Groene contour en het compensatiebeginsel
- Bijlage 19: Advies tegengaan verstoring in ecologische corridor Camp New Amsterdam (Alterra, 2012), Hoofdstuk 6.3: Toetsing